

WÓJT GMINY ŻÓRAWINA

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY ŻÓRAWINA**

**ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY
NR *XXXVI/286/14* RADY GMINY ŻÓRAWINA
Z DNIA *9 MAJA 2014* ROKU**

Żórawina, 2014 r.

ZMIANA STUDIUM SPORZĄDZONA ZOSTAŁA PRZEZ:

**UNIGLOB PIOTR ULRICH
OSTRÓW OSIEDLE 119
98-100 ŁASK**

**ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM:
GŁÓWNY PROJEKTANT: mgr inż. PIOTR ULRICH
(członek Okręgowej Izby Urbanistów z/s w Warszawie - WA-263)
PROJEKTANT: mgr inż. arch. ŁUKASZ NITECKI
(członek Okręgowej Izby Urbanistów z/s w Warszawie - WA-401)
PROJEKTANT: mgr inż. arch. PAWEŁ SKURPEL
PROJEKTANT: mgr MAGDALENA SALWA**

**STUDIUM PRZYJĘTE UCHWAŁĄ NR XVII/ 109/ 2005 RADY GMINY ŻÓRAWINA
Z DNIA 27 PAŹDZIERNIKA 2005 ROKU ZOSTAŁO SPORZĄDZONE PRZEZ:**

**PRACOWNIA PROJEKTOWO-USŁUGOWA
„WITKOWSKI & SŁAWIK” s.c
57-100 Strzelin, ul. Krótka 5**

**ZESPÓŁ AUTORSKI STUDIUM
GŁÓWNY PROJEKTANT: mgr Lesław Witkowski
(członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów - nr Z-43)
PROJEKTANT: mgr inż. Marcin Sławik**

*Zmiany w tekście studium dla ich uwidocznienia wyróżniono pogrubioną,
pochyłą niebieską czcionką*

SPIS TREŚCI :	STRONA
I. WSTĘP	5
<i>1. Materiały wejściowe</i>	<i>6</i>
<i>2. Przedmiot opracowania</i>	<i>7</i>
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU	9
1. Cechy ogólne	10
2. Analizy i studia	11
2.1. Demografia	11
2.2. Zasoby mieszkaniowe	14
2.3. Oświata	15
2.4. Zdrowie, opieka społeczna	15
2.5. Kultura	17
2.6. Łączność	18
2.7. Strażnice pożarne	18
2.8. Sport, rekreacja, turystyka	18
2.9. Cmentarze	19
2.10. Rolnictwo	19
<i>2.11 Melioracje</i>	<i>22</i>
2.12. Tereny produkcyjno-wytwórcze	22
3. KOMUNIKACJA	24
1. Położenie, uwagi ogólne	24
2. Komunikacja kolejowa	24
3. Sieć drogowa	24
3.1. Autostrada	24
3.2. Drogi wojewódzkie	25
<i>3.3. Drogi powiatowe</i>	<i>25</i>
3.4. Drogi gminne	26
4. Zaplecze techniczne	26
5. Ścieżki rowerowe	26
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	26
<i>1. Zaopatrzenie w wodę</i>	<i>27</i>
2. Gospodarka ściekowa	28
3. Elektroenergetyka	28
4. Telekomunikacja	28
5. Ciepłownictwo	29
6. Gazownictwo	29
7. Gospodarka odpadami	29
<i>8. Melioracje</i>	<i>29</i>
III. KIERUNKI ROZWOJU	31
<i>1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów</i>	<i>32</i>
2. Ochrona środowiska przyrodniczego i jego zasobów, ochrona przyrody i krajobrazu kulturowego	37
3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	39
<i>4. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej</i>	<i>43</i>
5. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym	55
<i>6. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym</i>	<i>57</i>

7. Obszary obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	52
8. <i>Obszary, dla których przewiduje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego</i>	58
9. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	59
10. <i>Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemi</i>	59
11. Obszary eksploatacji kopalni, dla których wyznacza się filary ochronne	60
12. Obszary pomników zagłady	60
13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	60
14. Tereny zamknięte	60
15. Obszary problemowe na terenie gminy	60
IV. UZASADNIENIE	61
V. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH	65
VI. WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU I EWIDENCJI ZABYTKÓW	100

I. WSTĘP

1. Materiały wejściowe.

- 1) *„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina, zatwierdzone uchwałą Nr XVII/109/2005 Rady Gminy Żórawina z dnia 27 października 2005 r.,*
- 2) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wsi oraz określonych terenów, uchwalone w latach 2000 – 2004 r.
- 3) Fizjografia do planu ogólnego gminy Żórawina, opracowanie GEOPROJEKT - Wrocław 1979 r.
- 4) Opracowanie fizjograficzne szczegółowe wsi Żórawina, opracowanie GEOPROJEKT - Wrocław 1975 r.
- 5) Opinia fizjograficzna pod kątem możliwości lokalizacji zabudowy mieszkaniowej we wsiach: Suchy Dwór, Karwiany, Komorowice, Turów, Krajków, Galowice oraz dot. oceny skutków gnojowicowania gleb, opracowanie FIZJO-GEO , Wrocław luty 1994 r.
- 6) „Program ochrony wód zlewni rzek Ślęzy i Oławy”, opracowanie „Widuch Hydro” S.A., Integrated Management Services i Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.
- 7) Materiały inwentaryzacyjne Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody dot. lokalizacji stanowisk roślin chronionych i pomnikowych okazów drzew, na podstawie opracowania Instytutu Botaniki Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1993 r.
- 8) Materiały z Archiwum Głównego Geologa Wojewódzkiego dot. występowania złóż surowców naturalnych, pt. Aktualizacja inwentaryzacji złóż surowców mineralnych województwa wrocławskiego - gmina Żórawina, opracowanie Zakładu Geologii Złożowej i Kopalnianej Instytutu Górnictwa Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1989 r.
- 9) Materiały Wojewódzkiego Zarządu Urządzeń Wodnych i Melioracji w zakresie zasięgu wód powodziowych, urządzeń przeciwpowodziowych i melioracyjnych,
- 10) Wytyczne konserwatorskie do planu ogólnego gminy Żórawina, opracowanie Regionalnego Ośrodka Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, Wrocław 1994 r.,
- 11) Opracowanie pt. "Koncepcja kanalizacji na terenie gminy Żórawina", STEFPOL Wrocław 1993 r.
- 12) Program wprowadzenia zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na terenie gminy Żórawina, opracowanie Wojewódzkiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych, Wrocław 1994 r.
- 13) Materiały statystyczne – Narodowy Spis Powszechny 2002, Powszechny Spis Rolny 2002, Wojewódzki Urząd Statystyczny we Wrocławiu

2. Przedmiot opracowania.

Niniejsze opracowanie, zwane dalej „studium”, stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina” przyjętego uchwałą Nr XVII/109/2005 Rady Gminy Żórawina z dnia 27 października 2005 r.

Podstawę prawną niniejszego dokumentu stanowi uchwała Nr XXV/186/13 Rady Gminy Żórawina z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina w zakresie trasy linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń-Pasikurowice/Wrocław.

Celem studium jest wyznaczenie trasy linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń-Pasikurowice/Wrocław oraz skorygowanie niektórych wytycznych dotyczących zagospodarowania i użytkowania objętych nim terenów.

Przedmiotem studium przyjętego uchwałą Nr XVII/109/2005 Rady Gminy Żórawina z dnia 27 października 2005 r. była aktualizacja spowodowana pojawieniem się nowych elementów zagospodarowania wpływających na kierunki rozwoju przestrzennego gminy oraz zgłaszane nowe wnioski o przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze.

W ramach niniejszego opracowania przeprowadzono szereg analiz i studiów w zakresie:

1. Dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i przeznaczenia terenów.
2. Stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony.
3. Stanu środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.
4. Stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
5. Warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia.
6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.
7. Potrzeb i możliwości rozwoju gminy.
8. Stanu prawnego gruntów.
9. Występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.
10. Występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.
11. Występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych.
12. Stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.
13. Zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Wyniki części przeprowadzonych analiz i studiów przedstawiono na planszach analitycznych :

1. Plansza nr 1 pt „Uwarunkowania środowiska kulturowego”.
2. Plansza nr 2 pt „Uwarunkowania środowiska przyrodniczego”.
3. Plansza nr 3 pt „Uwarunkowania i kierunki rozwoju komunikacji”.
4. Plansza nr 4 pt „Uwarunkowania i kierunki rozwoju infrastruktury technicznej”.

Na elaborat niniejszego „Studium ...” składają się:

1. Tekst studium - część opisowa wraz z dokumentacją formalno-prawną - zał nr 1 do uchwały.
2. „Kierunki rozwoju przestrzennego” - plansza podstawowa w skali 1 : 10 000 – zał nr 2 do uchwały.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. CHARAKTERYSTYKA ZAINWESTOWANIA

1) Cechy ogólne.

Gmina Żórawina położona jest na południe od Wrocławia, granicząc z gminami: Siechnice, Domaniów, Borów i Kobierzyce. Na terenie gminy znajduje się 30 miejscowości, w tym 25 wsi sołeckich.

Według danych Urzędu Gminy Żórawina na dzień 30.09.2004 r. liczba mieszkańców gminy wynosi 7 830 osób. Na 100 mężczyzn przypadają 102, 4 kobiety.

Gęstość zaludnienia w gminie Żórawina wynosi 64,9 osób/1 km² (powiat wrocławski = 86,7 osób/1 km²; województwo dolnośląskie = 198,3 osób/1 km²).

Obszar gminy wynosi 12 011 ha, co stanowi 0,6 % powierzchni województwa dolnośląskiego.

Położenie gminy Żórawina w regionie jest bardzo korzystne. Przez gminę przebiega ważna trasa komunikacyjna - autostrada A 4 , łącząca południowe województwa kraju z przejściami granicznymi z Niemcami (Zgorzelec-Jędrzychowice, Słubice, Olszyna i in.). Drugą bardzo ważną trasą przecinającą teren gminy jest zelektryfikowana, dwutorowa linia kolejowa relacji Wrocław-Międzylesie/przejście graniczne z Czechami/.

Główny układ komunikacyjny uzupełniają drogi wojewódzkie : nr 395 relacji Wrocław-Strzelin-Ziębice i nr 346 relacji Oława-Kąty Wrocławskie-Środa Śląska. Przez teren gminy przebiegają również liczne drogi powiatowe (szczegółowy wykaz – rozdz. III „Komunikacja”).

Gmina Żórawina znajduje się w niewielkiej odległości od granic administracyjnych miasta Wrocławia. Odległość wsi gminnej od centrum miasta wynosi zaledwie 15 km.

Położenie gminy na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, w bliskiej odległości od aglomeracji wrocławskiej, stanowi istotną przesłankę do rozwoju na terenie gminy szeroko rozumianych funkcji usługowych.

Głównym ośrodkiem gminy jest wieś Żórawina licząca obecnie około 1980 mieszkańców. Drugą co do wielkości i rangi jest wieś Węgry, około 640 osób. Spośród pozostałych wyróżniają się: Jaksonów (520 osób), Wilczków (380 osób), Rzeplin (380 osób) oraz Krajków (290 osób). Powyższe dane określono na podstawie danych Urzędu Gminy Żórawina.

Do miejscowości o najbardziej rozwiniętym programie usługowym zaliczyć można: Jaksonów, Rzeplin, Węgry, Wilczków i Żórawinę.

Gmina Żórawina posiada obecnie charakter rolniczy, nie występują tu większe zakłady przemysłowe. Jedyne w północnej części gminy, od linii łączącej Galowice-Żórawina-Wojkowice-Mnichowice widoczny jest wpływ Wrocławia przejawiający się w podmiejskim charakterze zabudowy oraz większym udziałem ludności dojeżdżającej do pracy we Wrocławiu (koleją, autobusami, samochodami prywatnymi), występuje tu również więcej zakładów rzemieślniczych, hurtowni.

Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy wynosi ponad 88 %. Lasy i grunty leśne stanowią zaledwie 0,7 % powierzchni gminy (89 ha).

Uwzględniając wyjątkowo korzystne warunki naturalne oraz wyposażenie w urządzenia do produkcji rolnej i obsługi, obszar gminy Żórawina zaliczony został do obszarów gminy województwa, na którym istnieją szczególnie korzystne warunki dla intensywnego rozwoju produkcji rolnej (uchwałą nr XXI/145/88 WRN we Wrocławiu z dnia 29 stycznia 1989 r.).

Wśród największych użytkowników gruntów rolnych znajdują się Inwestrol IZ sp. z o.o. z/s w Żórawinie.Zootechniczny oraz Zakład Doświadczalny Hodowli Trzody Chlewnej Instytutu Zootechniki z/s w Krakowie.

Większych zakładów przemysłowych na terenie gminy praktycznie nie ma. Do nielicznych obiektów o funkcji produkcyjnej należą:

- 1) Gorzelnia i płatkarnia w Wilczkowie.
- 2) Zakład przetwórstwa ryb w Węgrach.
- 3) Piekarnie w Wilczkowie, Węgrach i Żórawinie.
- 4) Zakład stolarski w Żórawinie.
- 5) Zakład Produkcji Wyrobów Metalowych w Suchym Dworze.
- 6) Zakład Produkcjno-Handlowy DANMET w Suchym Dworze.

Warunki mieszkaniowe na terenie gminy można określić w przybliżeniu charakterystyką wieku zabudowy mieszkaniowej. Stosunkowo dużo, około 78 % mieszkań, pochodzi sprzed 1945 r. Najwięcej jednorodzinnych budynków mieszkalnych (nie zagrodowych) znajduje się w Żórawinie, Węgrach, Mędłowie, Turowie, Wojkowicach, Suchym Dworze, Mnichowicach, Jaksonowie i Wilczkowie.

2) Analizy i studia

2.1. Demografia.

Liczba ludności na terenie gminy Żórawina, według danych Urzędu Gminy na dzień 30.09.2004 r., wynosi 7 830 osób. Rocznik Statystyczny Województwa Wrocławskiego podaje na dzień 31.12.2003 r. liczbę 7795 mieszkańców gminy. Zmiany liczby mieszkańców w ciągu ostatnich 10 lat przedstawiały się następująco:

1985 r.	- 7 884 osoby
1988 r.	- 7 780 osób
1990 r.	- 7 750 osób
1992 r.	- 7 790 osób
2000 r.	- 7 780 osób
2004 r.	- 7 830 osób

Powyższe dane wskazują na zahamowanie tendencji spadku liczby mieszkańców, jaka uwidoczniła się szczególnie w latach 90 XX w.. Informacje przekazane przez Referat Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Żórawina pozwalają sądzić, iż tendencja ta uległa stopniowemu zahamowaniu. Praktycznie liczba osób mieszkających lub stale przebywających na terenie gminy Żórawina sukcesywnie wzrasta. Jest to spowodowane rosnącą liczbą realizowanych jednorodzinnych budynków mieszkalnych, szczególnie we wsiach Żórawina, Mędłów, Mnichowice, Suchy Dwór, Galowice i Karwiany-Komorowice.

Opracowana w ramach prac nad założeniami do planu regionalnego dawnego woj. wrocławskiego prognoza demograficzna dla gminy Żórawina na rok 2010 zakładała zmniejszenie liczby ludności do 7320 osób. Obecnie obserwowane tendencje nie potwierdzają tak radykalnego zmniejszenia liczby ludności. Sprzyjają temu:

- Notowany w ostatnich latach niewielki lecz dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego.
- Przewidywany napływ ludności spoza gminy Żórawina, głównie z terenu Wrocławia (związany z rozwojem budownictwa mieszkaniowego we wsiach Żórawina, Rzeplin, Suchy Dwór, Mędłów, Turów-Wojkowice i Mnichowie).

Tab.1 Struktura płci i wieku - gmina Żórawina

Lp	Grupa wieku	Według danych WUS 31.12.2003 r.					
		Gmina Żórawina		Powiat Wrocławski		Województwo Dolnośląskie	
		osób	%	osób	%	osób	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ogółem	7795	100,0	96786	100,0	2904694	100,0
2.	0 - 6	519	6,7	7189	7,4	186427	6,4
3.	7 – 15	1 051	13,5	12657	13,0	329508	11,3
4.	16 – 17	323	4,1	3515	3,6	93804	3,2
5.	18-59 K i 18-64 M	4815	61,8	60203	62,2	1851509	63,8
6.	60 i więcej K 65 i więcej M	1087	13,9	13222	13,8	443446	15,3

Dane statystyczne wskazują na ujemny przyrost naturalny na terenie gminy Żórawina. Według danych statystycznych na dzień 31.12.2003 r. wynosił on -0,3 ‰ (powiat wrocławski +0,4‰, województwo dolnośląskie -0,6‰).

Biorąc pod uwagę zauważone ostatnio zmiany należy przypuszczać, iż liczba mieszkańców gminy może zdecydowanie przekroczyć w najbliższych latach 8 000 osób. Przewidywane w studium tereny rozwoju dominujących funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (M) i mieszkaniowo-usługowej (MU) pozwolą z dużą rezerwą na zaspokojenie tych tendencji.

Chłonność nowych terenów wskazanych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej pozwala na radykalne zwiększenie liczby mieszkańców gminy przekraczające wielkości podane w analizie dotychczasowych trendów. Wielkość tych terenów wynika z presji potencjalnych inwestorów (deweloperzy, inwestorzy indywidualni) oraz zainteresowania mieszkańców bliskiego Wrocławia osiedleniem się na terenie gminy Żórawina. Problemem w realizacji tych planów będą bariery związane z brakiem odpowiedniej infrastruktury technicznej na terenie gminy (wodociągi, kanalizacja sanitarna, drogi dojazdowe itp.).

Uwzględniając przewidywane rezerwy terenowe pod nową zabudowę mieszkaniową, przy założeniu zwiększonej atrakcyjności terenu gminy dla inwestorów spoza gminy (rozwój funkcji usługowo-produkcyjnych w określonych strefach aktywizacji gospodarczej oraz zagospodarowanie terenów w rejonie zjazdu „Krajków” z autostrady A4) można określić szacunkowo docelową liczbę mieszkańców na poziomie 8800-9000 osób.

Stosunkowo największy przyrost liczby mieszkańców może potencjalnie nastąpić we wsi gminnej Żórawina oraz we wsiach Karwiany-Komorowice, Suchy Dwór, Mędłów, Turów-Wojkowice, Mnichowice i Węgry.

Wskazane w niniejszym studium prognozowane liczby mieszkańców w poszczególnych wsiach stanowią informację dla samorządu o skali potencjalnego rozwoju gminy, uwzględniającego konieczność zaspokojenia podstawowych, socjalnych potrzeb mieszkańców oraz dostosowanego do niego rozwoju infrastruktury komunalnej.

Tab.2. Liczba ludności - stan istniejący i perspektywa

L.p.	Miejscowość	Liczba ludności			
		wg stanu na 31.12.1993 r.	wg stanu na 31. 12. 2000 r.	wg stanu na 30. 09. 2004 r.	perspektywa wg szacunku na podstawie dotychczas obserwowanych zmian
1	2	3	4	5	5
1.	Bogunów	308	287	280	280
2.	Bratowice-Zagródki	122	125	125	120
3.	Brzeście-Marcinkowice	182	147	146	120
4.	Galowice	207	210	222	250
5.	Jaksonów	551	525	521	540
6.	Jarosławice	113	104	96	110
7.	Karwiany	189	200	196	300
8.	Komorowice	142	128	139	220
9.	Krajków	343	302	291	350
10.	Mędlów	40	38	45	200
11.	Milejowice	84	79	80	100
12.	Mnichowice	247	248	248	300
13.	Nowojowice	149	132	136	150
14.	Nowy Śleszów	74	67	67	60
15.	Okrzeszyce	67	55	54	60
16.	Pasterzyce	98	68	59	70
17.	Polakowice	169	177	178	180
18.	Przeclawice	319	314	311	300
19.	Raclawice Małe	36	42	41	35
20.	Rzeplin	352	364	376	400
21.	Rynakowice	34	40	43	40
22.	Stary Śleszów	322	340	324	350
23.	Suchy Dwór	176	200	166	250
24.	Szukalice	98	93	89	90
25.	Turów	174	180	183	250
26.	Węgry	644	626	642	750
27.	Wilczków	406	384	379	400
28.	Wilkowice	57	67	62	70
29.	Wojkowice	174	177	176	200
30.	Żerniki Wielkie	216	190	177	200
31.	Żórawina	1929	1935	1978	2055-2250
.	Ogółem gmina	7780	8020	7 830	8800-9000 *

2.2. Zasoby mieszkaniowe.

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Żórawina przedstawiają się następująco:

Tab. 3. Zasoby mieszkaniowe.

L.p	Wyszczególnienie	Gmina Żórawina Według Narodowego Spisu Rolnego 2002 r.
1	2	3
1	Liczba osób przypadających na mieszkanie	3,41
2	Liczba osób przypadających na izbę	0,89
3.	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	85,4
4.	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² przypadająca na 1 mieszkańca	22,6
5.	Średnia powierzchnia użytkowa izby w m ²	20,3
6.	Średnia liczba izb w mieszkaniu	4,26
7.	Liczba gospodarstw domowych przypadających na 1 mieszkanie	1,17

W celu określenia warunków sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców gminy posłużono się następującymi roboczymi standardami charakteryzującymi zasoby mieszkaniowe:

- 3,5 osoby / 1 mieszkanie
- 1,0 osoba / 1 izbę
- 1,0 gospodarstwo domowe / 1 mieszkanie
- 20,0 m² powierzchni użytkowej / 1 osobę

Szacuje się, że około 5 % zabudowy mieszkaniowej znajduje się w złym stanie technicznym i można z dużym prawdopodobieństwem założyć ich ubytek (około 100 mieszkań). Są to mieszkania praktycznie nie nadające się do remontów i modernizacji, znajdujące się w budynkach o osłabionej konstrukcji więźby dachowej, spękanych i zawilgoconych ścianach. Wiele z nich to mieszkania zakładowe byłych państwowych gospodarstw rolnych, mieszczące się w zdewastowanych dworach i adaptowanych budynkach gospodarczych.

Określone w Studium tereny rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości pozwalają na realizację docelowo około 700 - 1000 nowych mieszkań. Proponowane do zabudowy tereny ogrodów przydomowych stanowią rezerwę głównie dla właścicieli posesji i ich rodzin i nie będą miały zasadniczego wpływu na zwiększenie ogólnej liczby ludności gminy.

Zagadnienia kierunków i zasad rozwoju zabudowy na terenie gminy Żórawina zawiera rozdz. VII.

Największy wpływ na zwiększenie liczby ludności gminy będą miały nowe tereny budowlane we wsiach: Karwiany-Komorowice, Suchy Dwór, Mędłów, Milejowice, Turów-Wojkowice, Mnichowice, Galowice, Szukalice, Rzeplin, Węgry i Żórawina.

2.3.Oświata.

Na terenie gminy Żórawina funkcjonuje 5 Zespołów Szkolno-Przedszkolnych. Zespoły te, obejmujące placówki szkolne (szkoły podstawowe) oraz przedszkola publiczne znajdują się w :

1. **Żórawinie** – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 : Szkoła Podstawowa w Żórawinie + Przedszkole Publiczne,
2. **Wilczkowie** – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 : Szkoła Podstawowa w Wilczkowie + Placówka Przedszkolna,
3. **Rzeplinie** - Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 : Szkoła Podstawowa w Rzeplinie + oddział klasy „0”,
4. **Polakowicach** - Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 : Szkoła Podstawowa w Polakowicach + oddział klasy „0”,
5. **Węgrach** – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 : Szkoła Podstawowa w Węgrach + Placówka Przedszkolna.

Uwarunkowania demograficzne ostatnich lat wskazują na postępujące zmniejszanie się liczby dzieci w wieku szkolnym oraz dzieci urodzonych w latach 1995 – 2000, które wejdą w wiek szkolny w latach 2001 – 2007.

Tab. 4 Prognozowana liczba dzieci w latach 2000 – 2007 (na podstawie materiałów U.Gminy Żórawina)

Lp	Szkoła	Liczba dzieci ogółem							
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	SP 1 w Żórawinie	253	227	213	206	186	169	141	133
2.	SP 2 w Wilczkowie	124	117	109	104	91	91	107	86
3.	SP 3 w Rzeplinie	103	96	91	84	72	66	65	68
4.	SP 4 w Polakowicach	93	86	82	80	80	77	74	68
5.	SP 5 w Węgrach	87	79	67	58	54	45	44	39
6.	Gimnazjum	288	411	379	343	340	329	307	255
7.	Razem	948	1016	941	875	823	777	738	649

Powyższe dane wskazują że o ile tendencje demograficzne nie zmienia się to w najbliższych 5 – 7 latach liczba dzieci uczęszczających do szkół na terenie gminy Żórawina zmniejszy się o 1/3. Może Sytuacja ta może spowodować ze względów ekonomicznych konieczność podjęcia decyzji o połączeniu placówek w Polakowicach i Węgrach. Ze względu na stan techniczny obu szkół uzasadniony jest wariant budowy nowej szkoły podstawowej w tym rejonie, lecz z uwagi na koszty tej inwestycji i znaczne obciążenie budżetu gminy będzie on bardzo trudny w realizacji.

2.3.1. Przedszkola

Obecnie na terenie gminy znajdują się 3 placówki przedszkolne działające w ramach Zespołów Szkolno-Przedszkolnych :

- Żórawina - Przedszkole Publiczne
Wilczków - Placówka Przedszkolna
Węgry - Placówka Przedszkolna

W sumie do przedszkoli uczęszcza 152 dzieci czyli 24 % grupy wiekowej 0-6 lat. Odzwierciedla to praktycznie sytuację jaka panuje na terenach wiejskich, gdzie w zasadzie tylko 6-latkowie uczęszczają do klas "0", natomiast pozostałe roczniki z w/w przedziału wiekowego pozostają w domach pod opieką rodziców i dziadków (rodziny wielopokoleniowe). Gdyby przyjąć, że opieką przedszkolną może zostać objętych do 60 % dzieci w wieku 3-6 lat, wówczas przedszkola na terenie gminy powinny dysponować około 260 miejscami. Wielkość ta stanowi jedynie informację o skali potencjalnych potrzeb, natomiast możliwość ich zaspokojenia będzie wynikać z sytuacji finansowej gminy i mieszkańców.

2.3.2. Szkolnictwo powszechne.

Na terenie gminy Żórawina działa obecnie 5 szkół podstawowych zorganizowanych w klasy I – VI. Uczniowie starsi uczęszczają do Gimnazjum z siedzibą w Żórawinie. Gimnazjum do czasu budowy swojej nowej siedziby w Żórawinie korzysta z obiektów i pomieszczeń dydaktycznych Zespołów Szkolno-Przedszkolnych.

Stan wyposażenia placówek oraz liczba uczniów uczęszczających do szkół poziomu podstawowego na terenie gminy Żórawina przedstawia się następująco :

SP Żórawina - 254 uczniów

12 oddziałów; 21,2 ucznia / 1 oddział

17 pomieszczeń do nauki + sala gimnastyczna, zaplecze sportowo-rekreacyjne,
pow. działki szkolnej - 1,4 ha

SP Wilczków - 113 uczniów

6 oddziałów; 18,8 ucznia / 1 oddział

10 pomieszczeń do nauki + sala gimnastyczna,
pow. działki szkolnej - 1,7 ha

SP Rzeplin - 108 uczniów

6 oddziałów; 18,0 ucznia / 1 oddział

10 pomieszczeń do nauki + sala gimnastyczna, małe zaplecze sportowo-rekreacyjne,
pow. działki szkolnej - 0,4 ha

SP Polakowice- 100 uczniów

6 oddziałów; 16,7 ucznia / 1 oddział

10 pomieszczeń do nauki + sala gimnastyczna, zaplecze sportowe,
pow. działki szkolnej - 0,4 ha,

budynek szkolny wpisany do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora
Zabytków,

SP Węgry - 85 uczniów

6 oddziałów; 14,2 ucznia / 1 oddział

9 pomieszczeń do nauki (brak sali gimnastycznej),
pow. działki szkolnej - 0,5 ha

budynek szkolny wpisany do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora
Zabytków.

Gimnazjum Żórawina – 273 uczniów

12 oddziałów; 22,8 ucznia / 1 oddział

korzysta z obiektów i pomieszczeń szkół podstawowych.

Rejon obsługi – cała gmina.

Generalnie do szkół podstawowych oraz do gimnazjum na terenie gminy Żórawina w latach 2002 – 2004 uczęszczało corocznie około 930 uczniów (dla porównania - w roku szkolnym 1993/1994 uczęszczało łącznie 1 100 uczniów). Szkoły dysponują łącznie 56 pomieszczeniami dydaktycznymi i 4 salami gimnastycznymi. Przeciętny wskaźnik liczebności klas wynosi 19,4 uczniów / 1 oddział.

Zgodnie z wymogami ustawy o systemie oświaty droga dziecka do szkoły nie może przekraczać :

- 3 km dla uczniów klas I – III szkół podstawowych,
- 4 km dla uczniów klas IV – VI szkół podstawowych oraz gimnazjów

Obecnie gmina zapewnia dojazd do szkół transportem bezpłatnym dla 310 uczniów spełniających w/w kryteria. Dzieci dowożone są do szkół i odwożone autobusami PKS oraz prywatnego przewoźnika.

Pozostali uczniowie dojeżdżają do szkół we własnym zakresie.

2.4. Zdrowie, opieka społeczna.

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej obszar gminy obsługiwany jest przez Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie, w skład którego wchodzi :

1. Gminny Ośrodek Zdrowia w Żórawinie (7 gabinetów + apteka)
2. Wiejski Ośrodek Zdrowia w Węgrach (2 gabinety),
3. Punkt Lekarski w Jaksonowie (poradnia ogólna, gabinet zabiegowy).

Na terenie gminy nie ma obecnie żłobków.

2.5.Kultura.

Na terenie gminy znajduje się 12 świetlic wiejskich oraz Gminny Ośrodek Kultury w Żórawinie. W większości są to obiekty w średnim i złym stanie technicznym. Ogólna charakterystyka w/w obiektów przedstawia się następująco:

- 1) Bratowice - wolnostojący budynek w średnim stanie technicznym,
- 2) Bogunów - małe pomieszczenie w starej przybudówce, w złym stanie technicznym,
- 3) Galowice - nowy pawilon, stan bardzo dobry,
- 4) Jarosławice - sala w budynku dawnej szkoły (obecnie bud. mieszkalny), stan średni,
- 5) Karwiany - nowa świetlica przy boisku sportowym, stan bardzo dobry,
- 6) Krajków - pomieszczenie w budynku administracyjno-mieszkalnym należącym do Gospodarstwa Rolnego, stan dobry,
- 7) Polakowice - małe pomieszczenie w budynku administracyjnym Spółdzielni Produkcyjnej, stan średni,
- 8) Przeclawice - nowy obiekt, stan bardzo dobry,
- 9) Stary Śleszów - duża sala w wydzielonym budynku, stan średni,
- 10) Turów - pomieszczenie w budynku gminnym, wspólnym ze sklepem, stan średni,
- 11) Węgry - duża sala w budynku wspólnym z Filią Biblioteki Publicznej, stan średni,
- 12) Wilczków - duża świetlica w wydzielonym budynku, z zapleczem, stan dobry,
- 13) Żórawina - duża sala widowiskowa w budynku Gminnego Ośrodka Kultury, wspólnym z Gminną Biblioteką Publiczną (w części obiektu mieszkania), stan średni.

Należy przyjąć, że w każdej miejscowości na terenie gminy powinno znajdować się pomieszczenie lub budynek służący lokalnej społeczności. Korzystnym rozwiązaniem jest łączenie takich obiektów z remizami Ochotniczej Straży Pożarnej. Lokalizując takie obiekty we wsiach w których one nie występują lub obecnie funkcjonujące obiekty nie nadają się do dalszej eksploatacji należy wykorzystywać grunty gminne. W przypadku wyznaczenia lokalizacji na gruncie prywatnym teren powinien zostać wykupiony przez Urząd Gminy.

2.6. Łączność.

Na terenie gminy Żórawina funkcjonują 2 placówki pocztowo-telekomunikacyjne: w Żórawinie i Węgrach. Ze względu na swoje położenie obsługują one w sposób równomierny teren całej gminy. Aktualnie prowadzone są prace związane z rozbudową sieci połączeń telekomunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy, z wykorzystaniem najnowocześniejszych urządzeń i materiałów.

2.7. Strażnice pożarne.

Remizy OSP znajdują się we wsiach:

- 1) Galowice - obiekt mały, zły stan techniczny,
- 2) Jaksonów - obiekt wydzielony, w średnim stanie technicznym,
- 3) Rzeplin - obiekt wydzielony, średni stan techniczny,
- 4) Węgry - małe pomieszczenie, niewłaściwie zlokalizowane /przy szkole/, bez zaplecza
- 5) Żórawina - mały obiekt, niefunkcjonalny, bez zaplecza,

Generalnie wszystkie remizy na terenie gminy wymagają co najmniej modernizacji. Dla wsi Żórawina należy przewidzieć lokalizację nowej strażnicy, o odpowiednich parametrach powierzchniowych budynku i działki, z niekolizyjnym wyjazdem na drogę, położoną w miarę możliwości blisko terenów mieszkaniowych ze względu na ochotniczy system działania. Ze względu na dość nierównomierne rozmieszczenie remiz OSP na terenie gminy, przeważnie na zachód od drogi wojewódzkiej nr 395 Wrocław-Strzelin, proponuje się lokalizację nowej strażnicy w rejonie wsi Mnichowice. Wybór lokalizacji powinien uwzględniać w pierwszym rzędzie grunty gminne, w przypadku wyboru gruntu prywatnego należy uzgodnić z właścicielem zasady wykupu terenu.

2.8. Sport, rekreacja, turystyka.

We wsiach gminy Żórawina znajduje się 14 wiejskich boisk sportowych oraz Gminny Ośrodek Sportowy w Żórawinie. Zlokalizowane są one we wsiach: Bogunów, Jaksonów, Karwiany, Komorowice, Krajków, Polakowice (przy szkole), Przeclawice, Rzeplin, Stary Śleszów, Suchy Dwór, Turów, Węgry (przy szkole, w parku), Wilczków (przy szkole), Żórawina-Osiedle. Boiska te są na ogół nieurządzone, posiadają jedynie bramki do gry w piłkę nożną.

Należy w każdej miejscowości zapewnić możliwość wyznaczenia ogólnodostępnego terenu sportowo-rekreacyjnego. We wsi Węgry konieczne jest zlokalizowanie nowego boiska ze względu na ochronę parku przy szkole, w którym ono obecnie funkcjonuje.

Funkcje turystyczne dotychczas na terenie gminy praktycznie nie występowały. Wynika to z braku większych atrakcji krajoznawczych, bardzo niewielkiej lesistości obszaru gminy oraz braku dostępnych zbiorników wodnych, przydatnych dla rekreacji i wypoczynku. Natomiast elementem sprzyjającym jest dostępność komunikacyjna i bliskość Wrocławia.

Najbardziej przydatne dla w/w celów są tereny położone wzdłuż doliny Ślezy, gdzie występuje stosunkowo najwięcej obszarów zalesionych. Ze względu na możliwość powiązania funkcjonalnego z istniejącym w pobliżu zainwestowaniem najkorzystniej prezentują się tereny doliny Ślezy w rejonie Komorowic i Sadowa (tzw. bażaniarnia w obrębie Żerniki Wielkie). Dotychczas tereny w Komorowicach wykorzystywane są często jako „dzikie” miejsca biwakowania i rekreacji. Potencjalnie korzystne walory posiada również założenie parkowe z nieczynnym obecnie systemem stawów rybnych w Pasterzycach. Może ono stanowić bazę dla rozwoju wędkarstwa rekreacyjnego.

2.9. Cmentarze.

Na terenie gminy funkcjonuje obecnie 5 cmentarzy parafialnych we wsiach :

- 1) Jaksonów
- 2) Turów - o pow. 0,45 ha
- 3) Węgry - o pow. 0,5 ha
- 4) Wilczków - o pow. 0,2 ha
- 5) Żórawina - o pow. 1,1 ha
- 6) razem 2,25 ha

Wszystkie wymienione cmentarze, z wyjątkiem cmentarza w Jaksonowie, posiadają wewnętrzne rezerwy terenowe dla ich dalszego użytkowania.

2.10. Rolnictwo.

2.10.1. Charakterystyka ogólna.

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Żórawina, według danych z Powszechnego Spisu Rolnego na dzień 30.06.2002 r., przedstawia się następująco:

Powierzchnia gminy ogółem 12 011 ha

w tym:

użytki rolne	9335 ha
w tym:	
grunty orne	9028 ha
użytki zielone /łąki i pastwiska trwałe/	291 ha
sady	16 ha
grunty pod lasami i zadrzewieniami	67 ha
pozostałe grunty	409 ha

Procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych - dane Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Urzędu Wojewódzkiego, przedstawia się następująco

Klasa	Grunty orne	Użytki zielone
I	5,7 %	0,1 %
II	46,4	43,0
III	39,6	47,5
IV	7,6	6,9
V	0,6	2,0
VI	0,1	0,5

Struktura władania gruntami na terenie gminy Żórawina, według dostępnych danych (dane Powiatowego Zakładu Katastralnego we Wrocławiu zaktualizowane wg stanu na 30.05.2001). przedstawia się następująco:

Tab. 5 Użytkowanie gruntów według form własności

Lp	Wyszczególnienie według grup rejestrowych	Powierzchnia ogólna w ha	%
1.	2.	3.	4.
1.	Grunty Skarbu Państwa (gr. 1 i 2)	5 056	42,1
2.	Grunty państwowych osób prawnych (gr. 3)	0,2	0,002
3.	Grunty Gminne (gr. 4, 5, 6)	348	2,9
4.	Grunty osób fizycznych (gr. 7)	6 169	51,4
5.	Grunty spółdzielni (gr. 8)	349	2,9
6.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych (gr. 9)	12	0,1
7.	Grunty wspólnot gruntowych (gr. 10)	-	-
8.	Grunty osób prawnych – pozostałe (gr. 11)	77	0,6
9.	Ogółem gmina Żórawina	12 011	100,0

2.10.2. Urządzenia produkcji rolnej.

Największym producentem w gospodarce rolnej na terenie gminy jest Instytut Zootechniki w Krakowie, Zakład z siedzibą w Siechnicy k/Wrocławia. Jednostka ta posiada (w zarządzie) w gminie Żórawina rozległe arealy użytków rolnych oraz obiekty hodowlane i bazy. Według danych z 30.06.1994 r. stan posiadania ZZD "Czechnica" przedstawiał się następująco:

Komorowice -	ferma owiec:	1 000 stanowisk – (nieczynna).
Krajków -	ferma bydła:	398 stanowisk - obsada 260 szt.
		/krowy, cielętnik, bukaciarnia/
Rzeplin -	ferma jałowizny	100 stanowisk - obsada 50 szt.
Żerniki Wielkie -	ferma trzody chlewnej "Centrum Badawcze Trzody Chlewnej"	5 695 stanowisk - obsada 2 000 szt.

Razem 7 193 stanowiska - obsada 2 310 szt.

Żerniki Wielkie -	Baza Magazynowa
Żórawina -	Zakład Remontowo-Budowlany
Żórawina-Osiedle -	Baza Transportowo-Maszynowa
	Baza Przetwórstwa Rolnego

Najnowsze dane z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r. zawierają następujące dane dotyczące obsady zwierząt hodowlanych i gospodarskich:

Tab. 6 Zwierzęta hodowlane i gospodarskie.

Lp	Wyszczególnienie	Zwierzęta		
		Ogółem	w tym w gospodarstwach indywidualnych	
		w sztukach	w sztukach	%
1	2	3	4	5
1.	Bydło, w tym	1420	538	37,9
2.	Krowy, w tym	676	244	36,1
3.	krowy mleczne	657	225	34,2
4.	Trzoda chlewna	10 152	2952	29,0
5.	Owce	3	3	100
6.	Kozy	27	27	100
7.	Konie	20	20	100
8.	Króliki (samice)	96	96	100
9.	Pozostałe zwierzęta futerkowe	118	118	100
10.	Pnie pszczele	76	76	100
11.	Drób ogółem, w tym	11 461	11 311	99
12.	drób kurzy	8535	8385	98

Należy utrzymać dotychczasowe funkcję obiektów produkcji rolnej, niezależnie od ewentualnych zmian użytkownika. W przypadku obiektów związanych z obsługą rolnictwa dopuszcza się alternatywnie funkcje przetwórstwa produktów rolnych, usługowo-rzemieślnicze lub produkcyjne.

We wsi Węgry znajduje się Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne oraz Zakład Usług Mechanizacyjnych i Warsztatowych Spółdzielni Kółek Rolniczych w Żórawinie z/s w Węgrach (w likwidacji).

2.10.3. Urządzenia obsługi rolnictwa

Do lat 80 XX w. monopolistą w zakresie obsługi rolnictwa indywidualnego na terenie gminy była Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" (Baza Obrotu Rolnego w Żórawinie). Zaopatrywała ona rolników w nawozy i inne środki do produkcji rolnej, materiały budowlane i opał oraz dokonywała skupu zbóż. Od kilku lat monopol ten przełamany został przez dostawców indywidualnych oraz filie-punkty fabryczne producentów nawozów. W najbliższych latach można przyjąć ten kierunek rozwoju obsługi rolnictwa jako dominujący. Ze względu na przewidywane zmiany własnościowe w sektorze państwowym rolnictwa można założyć, że w niektórych obiektach przejmowanych przez właścicieli indywidualnych powstaną nowe punkty zaopatrzenia w podstawowe środki do produkcji rolnej oraz w materiały budowlane w szerokim asortymencie. Obiekty takie mogą się również pojawić na terenach proponowanych pod lokalizację rzemiosła usługowego i produkcyjnego nieuciążliwego oraz w strefie aktywizacji gospodarczej w Żórawinie.

Funkcję skupu produktów rolnych /zbóż, buraków cukrowych i in./ przejmują od GS-u inne działające na terenie jednostki. Skup buraków cukrowych odbywa się również przy stacji PKP w Węgrach.

Opiekę zdrowotną nad zwierzętami gospodarskimi i domowymi na terenie gminy Żórawina sprawuje Lecznica Weterynaryjna w Żórawinie. Zajmuje ona wydzielony obiekt na rozległej działce i nie stanowi kolizji wobec istniejącego i przewidywanego zainwestowania.

W stosunku do obiektów produkcji rolnej i obsługi rolnictwa znajdujących się w zachowanych założeniach folwarczno-dworskich możliwa jest ich adaptacja na cele związane z funkcjami usługowymi, głównie turystycznymi. Jednocześnie wyklucza się możliwość ich alternatywnego wykorzystywania na cele związane z funkcjami produkcyjnymi o uciążliwym charakterze.

Należy dążyć do zachowania obiektów w układach własnościowych pozwalających na utrzymanie jednolitego charakteru założeń, nie powodując ich dzielenia na mniejsze działki i wprowadzania wielu zróżnicowanych funkcji.

2.11. Melioracje.

Na terenie gminy Żórawina występują cieki melioracji podstawowych, do których należą : *Śleza*, Sławka, Żalina, Żurawka, Mszana, *Potok Brzoza*, *Rzeszotka*, *Czarna Sławka oraz Gajnik*. Ze względów eksploatacyjnych należy pozostawić pas terenu o szerokości 3- 5 m. wzdłuż górnej krawędzi w/w cieków wolny od wszelkiej zabudowy.

Na obszarze gminy występują tereny uzbrojone w sieć drenarską. Dla gruntów zdrenowanych objętych zamierzeniami inwestycyjnymi obowiązuje postępowanie zgodne z przepisami odrębnymi.

2.12. Tereny produkcyjno-wytwórcze.

Funkcja produkcyjna (przemysłowa) i usługowo-produkcyjna jest na terenie gminy Żórawina stosunkowo słabo rozwinięta. W ostatnich latach powstały na terenie gminy nowe zakłady produkcyjne i usługowo-produkcyjne. Obecnie do ważniejszych na terenie gminy zaliczyć należy :

- 1) **Karwiany** :
  - PPUH BELMAG – producent okapów kuchennych,
- 2) **Komorowice** :
  - EL-LAM – produkcja złączy kablowych wszelkiego typu,
- 3) **Mędłów**
  - Mechanika Pojazdowa
- 4) **Milejowice** :
  - Ubojnia z masarnią (nieczynna)
- 5) **Suchy Dwór** :
  - WOMA Meble - producent mebli biurowych,
  - KASPRZAK OLMA – produkcja krat pomostowych, konstrukcji schodowych, bram, wycieraczek samochodowych,
  - DAN MET i BF 2000 – usługi ślusarskie : toczenie, frezowanie, szlifowanie, obróbka cieplna, konstrukcje spawane,
  - WALSA – piekarnia, cukiernia
  - PPUH ALDO – przetwórstwo, hurtownia ryb i przetworów rybnych,
- 6) **Turów** :
  - PPUH PROFIL - zakład produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
  - JSRW – Przedsiębiorstwo Wielobranżowe,
- 7) **Węgry** :
  - Piekarnia
- 8) **Wilczków** :

- Gorzelnia i Płatkarnia
- 9) **Wojkowice** :
- Warsztat usługowo-handlowy
- 10) **Żerniki Wielkie** :
- Młynarstwo - MŁYNOSUSZ – młyn, suszenie, przemiał i przerób zbóż
- 11) **Żórawina** :
- „Partner Kalender” sp. z o. o. GmbH.
  - Piekarnia
  - AUTO SERVICE – mechanika, diagnostyka, elektromechanika, wulkanizacja,
  - Mechanika i Blacharstwo Samochodowe,
  - Zakład Kamieniarsko-Nagrobkowy,
  - Hurt-detal części samochodowych,
  - Pralnia – uszlachetnianie tkanin.
  - PPU REMET – ślusarstwo, handel art. hutniczymi i motoryzacyjnymi
  - Zakład Kamieniarski - handel, montaż i produkcja wyrobów z kamienia,

We wsiach w północnej części gminy znajdują się kurniki lub inne obiekty gospodarcze zaadaptowane na potrzeby hurtowni lub zakładów usługowo-rzemieślniczych np. w Karwianach, Komorowicach, Mędłowie, Mnichowicach, Suchym Dworze, Turowie. Naturalne procesy wolnorynkowe zderzają się tu z przestarzałymi procedurami prawnymi, w związku z czym dochodzi do hamowania lokalnych inicjatyw lub ostentacyjnego łamania prawa (samowolne zmiany funkcji obiektów rolniczych). W celu stworzenia podstaw do działań zgodnych z prawem, elastycznie reagujących na sytuację gospodarczą i pojawiające się oferty inwestorów przyjęto następujące kierunki rozwoju funkcji produkcyjno-usługowych :

- należy umożliwić mieszkańcom gminy rozwijanie nieuciążliwej działalności usługowo-rzemieślniczej we własnych gospodarstwach rolnych, o ile szczegółowe przepisy sanitarne i ograniczenia wynikające z prawa budowlanego i ochrony ppoż. na to pozwalają. Jest to zagadnienie o tyle istotne, że przewiduje się daleko idące zmiany w strukturze rolnictwa indywidualnego polegające generalnie na powiększaniu areału gruntów przeciętnego gospodarstwa rolnego, kosztem m.in. gospodarstw mniejszych, słabszych ekonomicznie. Alternatywą dla tych osób, pozwalającą im podjąć trudną decyzję zrezygnowania z nieopłacalnego prowadzenia gospodarstwa, będzie możliwość rozpoczęcia działalności gospodarczej w zakresie usług lub rzemiosła w miarę tanim kosztem, bo we własnym obejściu.
- należy w maksymalnym stopniu wykorzystać położenie wsi Karwiany-Komorowice, Suchy Dwór, Mędłów i Żórawina w stosunku do miasta Wrocławia (łatwa dostępność komunikacyjna) udostępniając w tych miejscowościach tereny pod zabudowę usługowo-rzemieślniczą z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej, jako alternatywy dla pobliskich terenów miejskich.
- w celu wykorzystania przecinającej teren gminy autostrady A-4 oraz zlokalizowanego na terenie gminy węzła autostradowego „Krajków” należy wyznaczyć tereny pod lokalizację obiektów o funkcjach usługowo-składowo-przetwórczych, bazujących na dalekobieżnym transporcie samochodowym. Z uwagi na sąsiedztwo stacji kolejowej z bocznicami, ograniczenie uciążliwymi drogami i linią kolejową oraz postępującą degradację gruntów narażonych na zanieczyszczenie związkami ołowiu, proponuje się na ten cel przeznaczyć teren w obrębie wsi Żórawina, o łącznej powierzchni około 65 ha. Ponadto wyznacza się tereny ograniczone autostradą, drogą wojewódzką nr 395 oraz zabudową wsi Wojkowice pod lokalizację centrum handlowo-magazynowego uzupełnione o towarzyszące i uzupełniające go funkcje usługowe.

- Kierunkowymi rezerwami pod lokalizację funkcji produkcyjno-usługowych uznaje się tereny w obrębie Żórawina położone na północ od cieków Żórawka, w kierunku autostrady A 4 oraz tereny w obrębie Rzeplin położone między drogą powiatową nr 346 i autostradą A 4.

Dla wszelkich inwestycji lokalizowanych na w/w terenach należy określić rygorystyczne warunki w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, emisji zanieczyszczeń i zagospodarowania odpadów stałych. Konieczne jest również określenie głównych cech nowoprojektowanej zabudowy w celu ochrony walorów krajobrazowych terenów.

3. KOMUNIKACJA

1) Położenie, uwagi ogólne

Gmina Żórawina położona w południowej części województwa posiada dogodne połączenia komunikacyjne - kolejowe i drogowe z Wrocławiem.

Sieć drogowa, obejmująca drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne jest stosunkowo gęsta. Najsilniej ukształtowany jest kierunek północ-południe z uwagi na ciążenie do Wrocławia oraz do położonego na południu ośrodka ponadgminnego jakim jest Strzelin. Nie przewiduje się w okresie perspektywicznym w tym rejonie województwa budowy nowych tras komunikacyjnych, natomiast konieczna jest przebudowa wielu odcinków dróg, budowa obejść miejscowości i dostosowanie ich parametrów do znaczenia drogi i narastającego ruchu. Przebudowa dróg oraz budowa obejść wsi Żórawina na drodze powiatowej nr 1972D oraz Wojkowic i Turowa na drodze wojewódzkiej nr 395 ma szczególne znaczenie w kontekście docelowego uruchomienia płatnego odcinka autostrady A4. Należy wówczas liczyć się ze zwiększonym natężeniem ruchu pojazdów, w tym również ciężarowych, niepłatną drogą równoległą do autostrady (powiatową nr 804) oraz na kierunku do węzła „Krajków” (wojewódzką nr 395).

2) Komunikacja kolejowa.

Przez środkową część gminy, na kierunku północ-południe, przebiega linia kolejowa nr 276 relacji Wrocław – Strzelin - Kamieniec Ząbkowicki - Międzylesie (przejście graniczne do Czech), Jest to linia I rzędu o znaczeniu państwowym. Na terenie gminy Żórawina jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana. Przystanki kolejowe obsługujące gminę znajdują się w Żórawinie i Węgrach.

3) Sieć drogowa.

3.1. Autostrada A4.

Przebiega przez północną i północno-wschodnią część gminy. W latach 1998 – 2000 autostrada A 4 na odcinku Wrocław – Opolo została gruntownie przebudowana i obecnie spełnia wymogi właściwe dla tras o znaczeniu międzynarodowym. Autostrada A 4 stanowić będzie III Paneuropejski Korytarz Transportowy wraz z równoległą linią kolejową oraz Odrą jako drogą transportu wodnego.

Przebudowa autostrady A 4 na odcinku przebiegającym przez teren gminy Żórawina została przeprowadzona w oparciu o następujące decyzje administracyjne :

1. Decyzję Wojewody Wrocławskiego nr 1/96 z dnia 31.07.1996 r. o lokalizacji autostrady płatnej A 4
2. Decyzję Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa nr GP-10/A-4/5/96 z dnia 15.10.1996 r. zmieniającą częściowo decyzję Wojewody Wrocławskiego nr 1/96

3. Decyzję Wojewody wrocławskiego nr 18/A-4/98 z dnia 7.04.1998 r. zatwierdzająca projekt budowlany autostrady A 4 na odcinku Bielany Wrocławskie – Sośnica.

3.2. Drogi wojewódzkie

Teren gminy obsługiwany jest przez 2 drogi wojewódzkie :

- **droga nr 395** : Wrocław-Strzelin-Ziębice, przebiegająca przez teren gminy w kierunku północ-południe, łącząca się z autostradą A 4 w węźle „Krajków”. Na odcinku Krajków – Wrocław pełni obecnie funkcję dojazdu z autostrady do Wrocławia z kierunku wschodniego (Kraków, Katowice)
- **droga nr 346** : Oława-Kąty Wrocławskie-Środa Śląska, przebiegająca w południowej części gminy na kierunku wschód-zachód, jest to część południowa tzw. wielkiej obwodnicy drogowej Wrocławia, omijająca miasto po jego południowej stronie. Pozwala ona na częściowe wyprowadzenie poza Wrocław tranzytu ciężarowego z kierunku wschód-zachód, pełni funkcję trasy TŚP (przewozu toksycznych środków przemysłowych) oraz drogi alternatywnej w przypadku klęsk żywiołowych czy remontów dróg.

3.3. Drogi powiatowe – zbiorcze (**Z**) lub lokalne (**L**), stanowią podstawową sieć drogową obsługującą gminę.

- a) **nr 1954D** – relacji Wrocław – Biestrzyków - Suchy Dwór – Żórawina – **Żerniki Wielkie – Bogunów – Węgry** (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346),
- droga zbiorcza (**Z**) na odcinku: Wrocław – Biestrzyków - Suchy Dwór – Żórawina,
- droga lokalna (**L**) na odcinku Żórawina – Żerniki Wielkie – Bogunów – Węgry (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346),
- b) **nr 1972D** – droga zbiorcza **Z** - relacji Domastaw (droga krajowa nr 8) – Żórawina – Wojkowice – Mnichowice – Okrzeszyce – Marcinkowice (Gm. Oława).
- c) **nr 1942D** – relacji Groblice (skrzyżowanie z drogą krajową nr 94) – Ziębice – Sulęcín – Bratowice – Okrzeszyce (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1972D) – Rynakowice – gr. gminy (Gęsice – gm. Domaniów),
- droga zbiorcza (**Z**) na odcinku: Groblice (skrzyżowanie z drogą krajową nr 94) – Ziębice – Sulęcín – Bratowice – Okrzeszyce,
- droga lokalna (**L**) na odcinku Okrzeszyce (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1972D) – Rynakowice – gr. gminy(Gęsice – gm. Domaniów),
- d) **nr 1956D** – droga lokalna **L** - relacji Galowice – Wilczków – Pasterzyce – Jaksonów - Przeclawice (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346).
- e) **nr 1943D** – droga lokalna **L** - relacji Turów – Ozorzyce (Gm. Św. Katarzyna).
- f) **nr 1946D** – droga lokalna **L** - relacji skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 395 – Milejowice – skrzyżowanie z drogą nr 1942D.
- g) **nr 1955D** – droga lokalna **L** - relacji Wysoka (Gm. Kobierzyce) – Karwiany-Komorowice – Szukalice – skrzyżowanie z drogą nr 1972D).
- h) **nr 1953D** – droga lokalna **L** - relacji skrzyżowanie z drogą nr 1954D – Rzeplin – Szukalice – skrzyżowanie z drogą nr 1955D).
- i) **nr 1947D** – droga lokalna **L** - relacji Milejowice – Wilkowice.
- j) **nr 1944D** – droga lokalna **L** - relacji Zagródki (skrzyżowanie z drogą nr 1942D) - Bogustawice (Gm. Św. Katarzyna).
- k) **nr 1945D** – droga lokalna **L** - relacji Bratowice (skrzyżowanie z drogą nr 1942D) – **Święta Katarzyna** (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1938D).

- l) **nr 1948D – droga lokalna L** - relacji *Krajków - Polakowice* (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 395).
- m) **nr 1949D – droga lokalna L** - relacji *Polakowice* (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 395) – *Stary Śleszów* (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346).
- n) **nr 1959D – droga lokalna L** - relacji *Żerniki Małe* (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1973D) – *Raławice Wielkie – Chrzanów – Magnice – Wilczków* (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1960D).
- o) **nr 1960D – droga lokalna L** - relacji *Kobierzyce* (skrzyżowanie z drogą krajową nr 8) – *Pelczyce – Wilczków* (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1956 D),
- p) **nr 1957D – droga lokalna L** – relacji *Pasterzyce* (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1956D) – *Bogunów* (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1954D).
- q) **nr 1591D – droga lokalna L** - relacji *Nowojowice* (skrzyżowanie z drogą wojewódzka nr 395) - *Danielowice* (Gm. *Domaniów*).
- r) **nr 3050D – droga lokalna L** - relacji *Węgry* (skrzyżowanie z drogą nr 346) - *Kurczów* (Gm. *Borów*).

3.4. Drogi gminne.

Stanowią uzupełnienie sieci dróg powiatowych i wojewódzkich, obsługują dojazdy do niektórych wsi bądź stanowią powiązania pomiędzy drogami powiatowymi.

4) Zaplecze techniczne.

Obecnie na terenie gminy Żórawina występują następujące obiekty związane z obsługą pojazdów mechanicznych :

- stacja paliw (benzyna, olej napędowy, gaz płynny).w *Wojkowicach*,
- warsztaty mechaniczne i blacharskie w : *Wojkowicach, Żórawinie, Mędlowie, Suchym Dworze.*

5) Ścieżki rowerowe.

Przez teren gminy Żórawina przebiegają 2 szlaki turystyki rowerowej :

Wrocław – Turów – Wojkowice - Mnichowice - Okrzeszyce – Św. Katarzyna – Kotowice.

Wrocław - Suchy Dwór – Żórawina – Bogunów – Węgry – Borów – Strzelin - Biały Kościół – Henryków - Ziębice.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

Obsługą Gminy Żórawina w zakresie szeroko rozumianej gospodarki komunalnej zajmuje się „Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Żórawina” sp. z o.o. Przedmiotem działalności PGK Żórawina sp. z o.o. jest:

- 1) Tworzenie i zarządzanie infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, w tym:
  - a) Produkcja i zaopatrzenie w wodę.
  - b) Odprowadzanie ścieków.
  - c) Eksploatacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w tym oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody.
- 2) Działalność wytwórcza i usługowa w branży komunalnej.
- 3) Zaopatrzenie w energię cieplną.
- 4) Utrzymywanie czystości oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk śmieci i utylizacja odpadów komunalnych.
- 5) Działalność w branży komunalnej w tym:

- a) prowadzenie robót ogólnobudowlanych
- b) obsługa i zarządzanie budynkami, obiektami budowlanymi i nieruchomościami komunalnymi,
- c) eksploatacja i wykonawstwo urządzeń małej architektury, zieleni oraz obiektów sportowych.

1. Zaopatrzenie w wodę.

Aktualnie Gmina Żórawina zaopatrywana jest w wodę z 6 Stacji Uzdatniania Wody. Obecnie praktycznie wszystkie miejscowości na terenie gminy Żórawina zaopatrywane są w wodę z wodociągów, z wyjątkiem wsi Marcinkowice. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi ponad 74 km.

Woda pobierana z poziomów wodonośnych, głównie trzeciorzędowych, podlega uzdatnianiu w Stacjach Uzdatniania Wody (SUW). Zaopatrzenie w wodę miejscowości położonych na terenie gminy Żórawina odbywa się z następujących ujęć wody i Stacji Uzdatniania Wody:

1. **S.U.W. Bratowice**, $Q_n = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zaopatruje wsie Bratowice, Zagródki, Okrzeszyce, Jarosławice, Mnichowice.
2. **S.U.W. Polakowice**, $Q_n = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zaopatruje wsie : Polakowice, Stary Śleszów, Raclawice Małe, Nowojowice, Krajków, Nowy Śleszów,
3. **S.U.W. Węgry**, $Q_n = 26,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zaopatruje wsie : Węgry, Bogunów, Brzeście,
4. **S.U.W. Jaksonów**, $Q_n = 15 \text{ m}^3/\text{h}$, zaopatruje wsie : Jaksonów, Przeclawice.
5. **S.U.W. Żórawina**, $Q_n = 46 \text{ m}^3/\text{h}$, zaopatruje wieś Żórawina, Galowice, Karwiany-Komorowice, Rzeplin, Szukalice, Wilczków.
6. **S.U.W. Żerniki Wielkie**, zaopatruje wieś Żerniki Wielkie.

Ponadto woda pobierana jest z następujących ujęć wody położonych poza granicami Gminy Żórawina:

1. S.U.W. Łukaszowice (w gminie Św. Katarzyna), zaopatruje na terenie gminy Żórawina wsie: Turów, Mędłów, Wojkowice.
2. Suchy Dwór (S.U.W. na terenie gm. Św. Katarzyna), $Q_n = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zaopatruje wieś Suchy Dwór .

Tab. 7 Wykaz ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy Żórawina :

L.p.	Miejscowość	Zasoby w m^3/h	Depresja s/m	Ilość/nr otworów	Głębokość	Poziom	Numer decyzji :
							Zatwierdzającej zasoby
1	2	3	4	5	6	7	
1.	Bratowice (SUW)	20,0	9,6	2/29	84	trzeciorzęd	OŚ.I.6210/38/93 (Wojew. Wrocław)
2.	Brzeście (ujęcie prywatne)	4,5	-	1/27	12,7	-	-
3.	Jaksonów	15,0	2,8	2/14	34,2 33,5	-	OŚ.I.6210/64/97 (Wojew. Wrocław)
4.	Komorowice d. Z.Z.D.	37,0	4,8	1/1	100,0	trzeciorzęd	236/71
6.	Krajków Z.Z.D.	14,8	4,0	1/11	18,0	czwartorzęd	81/71
7.	Pasterzyce (ujęcie prywatne)	5,0	32,5	1	124,0	trzeciorzęd	71/90
8.	Polakowice SUW	20,0	20,0	2/13	110,0 116,0	"	OŚ.I.6210/37/97 (Wojew. Wrocław)
10.	Rzeplin d. PGR	20,0	9,2	1/2	83,0	"	134/67

12.	Szukalice d. Z.Z.D.	14,0	24,0	1/28	48,0	"	135/72
13.	Węgry SUW	26,8	27,6	2/21	107,0 105,0	"	POS.6210-40/99 (Starosty Wrocław)
14.	Żerniki Wlk.	34,8	28,3	1/8	96,0	"	112/71
15.	" d. PGR	10,6	8,5	1/9	20,0	"	137/68
16.	" d. Z.Z.D.	31,0	9,0	1/7	90,0	"	11/87
17.	Żórawina SUW	79,0	10,6	2/4	87,0	"	OŚ.I.6210/28/95 (Wojew. Wrocław)
18.	" PKP	31,0	16,0	1/6	109,0	"	124/74
19.	Żórawina/ Żerniki Wrocławskie Dośw.Ośrodek Hodowli Trzody Chlewnej	9,0	12,0	1/34	37,6	"	33/81
	Razem	476,7	-	-	-	-	

2. Gospodarka ściekowa.

Obecnie na terenie gminy zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków, w Żórawinie (**K**), dokąd ścieki sanitarne będą odprowadzane kanalizacją grawitacyjno-tłoczną (obecna długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 6 km). Docelowa wydajność oczyszczalni wynosi 340 m³/d. W pozostałych miejscowościach ścieki odbierane są przez indywidualne szamba przydomowe lub doły kloaczne. Ścieki odbierane są przez wozy asenizacyjne i wywożone do punktu zlewnego w oczyszczalni w Żórawinie. Często są one jednak rozprowadzane z szamb przelewami do rowów melioracyjnych lub rozlewane na polach.

Kanalizacja sanitarna we wsi Żórawina jest obecnie w budowie (wykonano kolektory tłoczne łączące wieś z oczyszczalnią oraz większość odcinków sieci kanalizacyjnej na terenie wsi, dokończenia wymaga kanalizacja na realizowanym osiedlu zabudowy mieszkaniowej usytuowanym między ulicami : Wrocławską-Sportową-Osiedleńczą-Bankową).

Na terenie wsi Mędłów wybudowana została kanalizacja sanitarna. Według obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przewidywano wpięcie tej kanalizacji do oczyszczalni ścieków na terenie wsi Mędłów. Obecnie rozważana jest możliwość wpięcia kanalizacji sanitarnej wsi Mędłów do kolektora kanalizacyjnego Karwiany-Komorowice – Żórawina.

Na pozostałym obszarze gminy brak praktycznie sieci kanalizacji sanitarnej.

Wody deszczowe odprowadzane są do gruntów przepuszczalnych, bez układu sieciowego.

3. Elektroenergetyka

Gmina Żórawina zaopatrywana jest w energię elektryczną za pomocą sieci średniego napięcia SN 20 kV z GPZ Żórawina R-192 o mocy zainstalowanej 10,0 MVA (**E**).

Do GPZ Żórawina energia elektryczna doprowadzona jest liniami: S-175 z GPZ Bielany Wrocławskie oraz S-174 z GPZ Strzelin. Na terenie gminy znajduje się około 50 stacji transformatorowych, w tym 4 stacje użytkowników.

Gmina pokryta jest skablowaną siecią niskiego napięcia. Drogi i ulice we wsiach są oświetlone.

4. Telekomunikacja

Obecnie na terenie gminy Żórawina działają 2 automatyczne centrale telefoniczne : w Żórawinie i w Węgrach. Centrala ta połączona jest magistralnym kablem światłowodowym z centralą we Wrocławiu-Ołtaszynie (wzdłuż drogi powiatowej nr 1954D (Suchy Dwór – Żórawina).

5. Ciepłownictwo.

Na terenie gminy nie występują centralne ciepłownie. Istnieje szereg domowych, lokalnych kotłowni głównie na paliwo stałe, służących do celów grzewczych i uzyskiwania ciepłej wody. Część starej zabudowy ogrzewana jest jeszcze piecami kaflowymi. Niektóre nowsze obiekty usługowe są ogrzewane elektrycznie lub przenośnymi urządzeniami grzewczymi. W ostatnich latach, szczególnie w obiektach publicznych ale również w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, stosuje się ogrzewanie za pomocą gazu płynnego lub oleju opałowego.

6. Gazownictwo.

Przez obszar gminy Żórawina przebiega gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia relacji Ołtaszyn – Niemcza o średnicy nominalnej DN 300 oraz ciśnieniu nominalnym PN 6.3 MPa należący do ROP we Wrocławiu

Obecnie na terenie gminy Żórawina nie ma lokalnych sieci przesyłowych i rozdzielczych gazu. Szereg indywidualnych gospodarstw domowych korzysta dla celów grzewczych z propanu w butlach lub zbiornikach.

7. Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy, w jej południowej części, istnieje zorganizowane wysypisko odpadów komunalnych, usytuowane w dawnym wyrobisku poeksploatacyjnym w rejonie Brześcia. Wysypisko to jest przygotowane do odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu całej gminy Żórawina.

8. Melioracje.

Na terenie gminy Żórawina istnieją urządzenia melioracji podstawowej oraz szczegółowej. Według stanu na 31.12.1993 r. zmeliorowanych urządzeniami szczegółowymi i podstawowymi jest 3 094 ha użytków rolnych, w tym 2 831 ha gruntów ornych oraz 263 ha użytków zielonych. Na ogólną powierzchnię 10 007 ha gruntów rolnych oraz 655 ha użytków zielonych stanowi to 28,3 % zmeliorowania gruntów ornych i 40,2 % użytków zielonych.

Melioracje podstawowe.

Do cieków melioracji podstawowych na terenie gminy Żórawina zalicza się:

- Ślężę - dopływ Odry,
- Żurawkę - dopływ Ślęzy,
- Sławkę - dopływ Ślęzy,
- *Czarną Sławkę - dopływ Ślęzy,*
- *Rzeszotkę - dopływ Ślęzy,*
- *Gajnik - dopływ Ślęzy,*
- Żalinę - dopływ Żurawki,

Cieki melioracji podstawowych są konserwowane na bieżąco przez ich administratora - *Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych* we Wrocławiu.

Melioracje szczegółowe.

Drenowania - rowy.

Urządzenia drenarskie występują na obszarze ok. 1 586 ha gruntów ornych oraz 69 ha użytków zielonych. Daje to ok. 56 % zdrenowania gruntów ornych oraz 26,2 % obszaru zdrenowania

użytków zielonych. Łączna długość rowów i cieków naturalnych na terenie gminy Żórawina wynosi 139,7 km.

Nawadnianie.

Gmina Żórawina nie posiada rurociągów deszczownianych i instalacji nawadniających.

Obszar gminy Żórawina praktycznie jest zmeliorowany w 90 %. Przy czym większość melioracji została wykonana przed 1939 r. a ich obecny stan powoduje że nie spełniają one swoich funkcji. Rowy są na ogół zamulone, z sieci drenarskiej nie ma odpływów.

8.1. Stawy rybne.

Na terenie gminy nie funkcjonują obecnie produkcyjne stawy rybne. Natomiast w niektórych miejscach np. w rejonie wsi Pasterzyce widoczne są ślady dawnych, ponemieckich obiektów i urządzeń służących gospodarce rybackiej. Ze względu na stosunkowo dobry stan zachowania stawy w Pasterzycach, zasilane z pobliskiej Ślęzy, należało by odbudować reaktywować. Mogą one zwiększyć np. turystyczną atrakcyjność gminy przyciągając wędkarzy lub dostarczając na rynek hodowane tu ryby.

III. KIERUNKI ROZWOJU

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów.

Na planszy podstawowej pt. „Kierunki rozwoju” oznaczono strefy rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości, podzielone na następujące kategorie funkcji rozwoju dominujących:

- 1) **M** - strefa rozwoju dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej.
- 2) **M/U** - strefa rozwoju dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej i usługowej.
- 3) **U** - strefa rozwoju dominującej funkcji usługowej, o charakterze ogólnodostępnym, publicznym, w tym: **UO** – usług oświaty; **UZ** – usług zdrowia, **UKr** – usługi sakralne.
- 4) **PU** - strefa rozwoju dominującej funkcji zabudowy produkcyjnej i usługowej.
- 5) **US** - strefa rozwoju dominującej funkcji sportu i rekreacji.
- 6) **RU** - tereny obsługi gospodarki rolnej.
- 7) **R** -tereny rolnicze - upraw rolnych, łąk i pastwisk
- 8) **ZC, ZP** - tereny parków i cmentarzy.
- 9) **ZL** – tereny leśne i zadrzewienia.

Ponadto na planszy podstawowej oznaczono tereny o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, w tym:

- 1) **K** – tereny kolejowe
- 2) **E** – teren urządzeń elektroenergetycznych (Główny Punkt Zasilania 110/20 kV)
- 3) **O, K** – tereny urządzeń infrastruktury komunalnej, w tym: **O** – wysypisko odpadów komunalnych, **K** – oczyszczalnie ścieków.
- 4) **T** – urządzenia obsługi telekomunikacji.

Ustala się, że funkcja dominująca powinna przeważać w zagospodarowaniu terenu wskazanego na rysunku studium tzn. jej powierzchnia brutto (tj wraz zielenią towarzyszącą, z niezbędną komunikacją i infrastrukturą techniczną) powinna stanowić co najmniej 50 % powierzchni brutto całości terenu.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego opracowywanych dla poszczególnych funkcji dominujących należy uwzględniać następujące wytyczne:

1) **M - strefa rozwoju dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej.**

- 1) Dopuszcza się w ramach funkcji dominującej lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, zagrodowej oraz mieszkaniowo-usługowej oraz usługowej (w tym rzemieślniczej), zabudowy stanowiącej stałą ekspozycję związaną z handlem nieruchomościami itp.
- 2) Dopuszcza się lokalizację usług o charakterze publicznym (np. obiektów oświaty, opieki zdrowotnej, sportu i rekreacji), terenów publicznych, placów, skwerów, zieleńców oraz komercyjnym (np. handlu, gastronomii itp.).
- 3) Dopuszcza się lokalizację obiektów rzemiosła oraz nieuciążliwej produkcji.
- 4) Dopuszcza się adaptację istniejącej zabudowy zagrodowej na funkcje mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowo-usługowe i usługowe (w tym rzemiosło) i nieuciążliwą produkcję.
- 5) Dopuszcza się realizację plombowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej wśród istniejącej zwartej zabudowy mieszkaniowej zagrodowej.
- 6) Dopuszcza się adaptację istniejących obiektów obsługi rolnictwa na cele przetwórstwa rolnego, usług i produkcji, o ile zamierzenia te nie są sprzeczne z przepisami odrębnymi.
- 7) W strefach ograniczeń zabudowy i zagospodarowania terenów wyznaczonych np.: od napowietrznych elektroenergetycznych linii średniego, *wysokiego i najwyższego napięcia (w tym od: istniejącej linii 400/110 kV relacji Pasikowice-Wrocław Południe oraz projektowanej 400 kV relacji Dobrzeń – Pasikowice/Wrocław)*, gazociągów wysokiego

- ciśnienia, linii kolejowej, autostrady A4, dróg wojewódzkich itp. obiektów infrastruktury technicznej i drogowej dopuszcza się zachowanie w ramach funkcji dominującej dotychczasowego użytkowania terenów rolnych, sadów i ogrodów, zieleni urządzonej, lasów i zadrzewień itp.
- 8) Należy ograniczać wielkość obsady zwierząt hodowlanych w obiektach utrzymywanych wśród istniejącej zabudowy zagrodowej (bydło, trzoda chlewna, drób) poniżej 50 Dużych Jednostek Przeliczeniowych (DJP).
  - 9) Architektura noworealizowanej zabudowy oraz przebudowa obiektów istniejących winna formą architektoniczną nawiązywać do otaczającej zabudowy oraz niepogarszać walorów krajobrazowych.
  - 10) Zaleca się aby wysokość noworealizowanej lub modernizowanej zabudowy nie przekraczała 3 kondygnacji (w tym poddasze użytkowe) lecz nie więcej niż 12 m, uwzględniając charakter i gabaryty zabudowy sąsiadującej; dopuszcza się zmniejszenie wysokości zabudowy w celu dostosowania do indywidualnych cech zabudowy zlokalizowanej w rejonie obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.
  - 11) Zaleca się stosowanie ceramicznych pokryć dachów lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu, ukształtowanie połączeń dachowych regularne, symetryczne, w tym również wielospadowe.
  - 12) Dopuszcza się stosowanie pokryć dachowych z materiałów niekonwencjonalnych (trzcina, słoma, łupek itp.) pod warunkiem uzgodnienia z właściwą służbą ochrony zabytków jeżeli obiekt znajduje się w granicach strefy ochrony konserwatorskiej, z zastrzeżeniem przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
  - 13) Zaleca się aby średnia wielkość działki budowlanej w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wynosiła nie mniej niż 800 m².
  - 14) Zaleca się aby średnia powierzchnia działki mieszkaniowo-usługowej (rzemieślniczej) wynosiła ok. 1200 -1400 m².
  - 15) Powierzchnie zabudowane w granicach działki nie powinny przekraczać 40 % jej powierzchni, pozostałą część działki należy zagospodarować zielenią – warunek ten nie dotyczy istniejącej zabudowy jeżeli obecne zagospodarowanie działki (powierzchnia zabudowana) przekracza tę wartość.
  - 16) Powierzchnie zabudowane w granicach działki w zabudowie mieszkaniowo-usługowej nie powinny przekraczać 80 % jej powierzchni, pozostałą część działki należy zagospodarować zielenią – warunek ten nie dotyczy istniejącej zabudowy jeżeli obecne zagospodarowanie działki (powierzchnia zabudowana) przekracza tę wartość.
  - 17) Uciążliwości zakładów usługowych (rzemieślniczych) winny zamykać się w granicach własności inwestora.
  - 18) W planach zagospodarowania działek należy lokalizować obiekty powodujące uciążliwości na zapleczu terenu oraz przewidywać pasy zieleni izolacyjnej
  - 19) Do czasu realizacji kanalizacji sanitarnej każdy noworealizowany budynek winien mieć zapewnioną utylizację ścieków bytowo-gospodarczych w oparciu o indywidualny system, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

2) M/U - strefa rozwoju dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

- 1) Dopuszcza się w ramach funkcji dominującej lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, zagrodowej oraz mieszkaniowo-usługowej oraz usługowej (w tym rzemieślniczej), zabudowy stanowiącej stałą ekspozycję związaną z handlem nieruchomościami itp.
- 2) Dopuszcza się lokalizację usług o charakterze publicznym (np. obiektów oświaty, opieki zdrowotnej, sportu i rekreacji), terenów publicznych, placów, skwerów, zieleńców oraz komercyjnym (np. handlu, gastronomii itp.).

- 3) Dopuszcza się lokalizację obiektów rzemiosła oraz nieuciążliwej produkcji.
- 4) W strefach ograniczeń zabudowy i zagospodarowania terenów wyznaczonych np. od napowietrznych elektroenergetycznych linii średniego *wysokiego i najwyższego napięcia (w tym od: istniejącej linii 400/110 kV relacji Pasikurówice-Wrocław Południe oraz projektowanej 400 kV relacji Dobrzeń – Pasikurówice/Wrocław)*, gazociągów wysokiego ciśnienia, linii kolejowej, autostrady A4, dróg wojewódzkich itp. obiektów infrastruktury technicznej i drogowej dopuszcza się zachowanie w ramach funkcji dominującej dotychczasowego użytkowania terenów rolnych, sadów i ogrodów, zieleni urządzonej, lasów i zadrzewień itp.
- 5) Architektura noworealizowanej zabudowy oraz przebudowa obiektów istniejących winna formą architektoniczną nawiązywać do otaczającej zabudowy oraz niepogarszać walorów krajobrazowych.
- 6) Zaleca się aby wysokość noworealizowanej lub modernizowanej zabudowy nie przekraczała 3 kondygnacji (w tym poddasze użytkowe) lecz nie więcej niż 12 m, uwzględniając charakter i gabaryty zabudowy sąsiadującej.
- 7) Zaleca się stosowanie ceramicznych pokryć dachów lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu, ukształtowanie połączeń dachowych regularne, symetryczne, w tym również wielospadowe.
- 8) Dopuszcza się stosowanie pokryć dachowych z materiałów niekonwencjonalnych (trzcina, słoma, łupek itp.) pod warunkiem uzgodnienia z właściwą służbą ochrony zabytków jeżeli obiekt znajduje się w granicach strefy ochrony konserwatorskiej, z zastrzeżeniem przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- 9) Zaleca się aby średnia powierzchnia działki mieszkaniowo-usługowej (rzemieślniczej) wynosiła ok. 1200 -1400 m²,
- 10) Zaleca się aby średnia wielkość działki budowlanej w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wynosiła nie mniej niż 800 m².
- 11) Powierzchnie zabudowane w granicach działki w zabudowie mieszkaniowo-usługowej nie powinny przekraczać 80 % jej powierzchni, pozostałą część działki należy zagospodarować zielenią – warunek ten nie dotyczy istniejącej zabudowy jeżeli obecne zagospodarowanie działki (powierzchnia zabudowana) przekracza tę wartość.
- 12) Powierzchnie zabudowane w granicach działki w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej nie powinny przekraczać 40 % jej powierzchni, pozostałą część działki należy zagospodarować zielenią – warunek ten nie dotyczy istniejącej zabudowy jeżeli obecne zagospodarowanie działki (powierzchnia zabudowana) przekracza tę wartość.
- 13) Uciążliwości zakładów usługowych (rzemieślniczych) winny zamykać się w granicach własności inwestora.
- 14) W planach zagospodarowania działek należy lokalizować obiekty powodujące uciążliwości na zapleczu terenu oraz przewidywać pasy zieleni izolacyjnej
- 15) Do czasu realizacji kanalizacji sanitarnej każdy noworealizowany budynek winien mieć zapewnioną utylizację ścieków bytowo-gospodarczych w oparciu o indywidualny system, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

3) U - strefa rozwoju dominującej funkcji usługowej.

- 1) Dopuszcza się w ramach funkcji dominującej lokalizację budynków mieszkalnych lub lokali mieszkalnych wbudowanych stanowiących własność właściciela zakładu lub pełniących funkcję dozoru.
- 2) W strefach ograniczeń zabudowy i zagospodarowania terenów wyznaczonych np. od napowietrznych elektroenergetycznych linii średniego *wysokiego i najwyższego napięcia (w tym od: istniejącej linii 400/110 kV relacji Pasikurówice-Wrocław Południe oraz projektowanej 400 kV relacji Dobrzeń – Pasikurówice/Wrocław)*, gazociągów wysokiego

ciśnienia, linii kolejowej, autostrady A4, dróg wojewódzkich itp. obiektów infrastruktury technicznej i drogowej dopuszcza się zachowanie w ramach funkcji dominującej dotychczasowego użytkowania terenów rolnych, sadów i ogrodów, zieleni urządzonej, lasów i zadrzewień itp.

- 3) Architektura noworealizowanej zabudowy winna formą architektoniczną nawiązywać do otaczającej zabudowy oraz niepogarszać walorów krajobrazowych.
- 4) Zaleca się aby wysokość noworealizowanej lub modernizowanej zabudowy nie przekraczała 12 m, uwzględniając charakter i gabaryty zabudowy sąsiadującej.
- 5) Zaleca się stosowanie ceramicznych pokryć dachów lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu, ukształtowanie połaci dachowych regularne, symetryczne, w tym również wielospadowe.
- 6) Dopuszcza się realizację obiektów o niekonwencjonalnej formie architektonicznej, wykonanych z materiałów i w technologiach niekonwencjonalnych.
- 7) Należy zapewnić utylizację ścieków bytowo-gospodarczych w oparciu o zbiorczą kanalizację sanitarną lub system indywidualny, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

4) PU - strefa rozwoju dominującej funkcji zabudowy produkcyjnej i usługowej.

- 1) W strefach ograniczeń zabudowy i zagospodarowania terenów wyznaczonych np. od napowietrznych elektroenergetycznych linii średniego *wysokiego i najwyższego napięcia (w tym od: istniejącej linii 400/110 kV relacji Pasikurówice-Wrocław Południe oraz projektowanej 400 kV relacji Dobrzeń – Pasikurówice/Wrocław)*, gazociągów wysokiego ciśnienia, linii kolejowej, autostrady A4, dróg wojewódzkich itp. obiektów infrastruktury technicznej i drogowej dopuszcza się zachowanie w ramach funkcji dominującej dotychczasowego użytkowania terenów rolnych, sadów i ogrodów, zieleni urządzonej, lasów i zadrzewień itp.
- 2) Zaleca się aby wysokość noworealizowanej lub modernizowanej zabudowy nie przekraczała 12 m.
- 3) Dopuszcza się realizację obiektów o niekonwencjonalnej formie architektonicznej, wykonanych z materiałów i w technologiach niekonwencjonalnych.
- 4) Należy zapewnić utylizację ścieków bytowo-gospodarczych w oparciu o zbiorczą kanalizację sanitarną lub system indywidualny, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.
- 5) Uciążliwości działalności produkcyjnej lub usługowej winny zamykać się w granicach własności inwestora lub nie przekraczać granicy terenów o podobnych funkcjach.

5) US - strefa rozwoju dominującej funkcji sportu i rekreacji.

- 1) Dopuszcza się w ramach funkcji dominującej lokalizację kubaturowych oraz plenerowych obiektów sportu i rekreacji oraz wypoczynku wraz z niezbędnym zagospodarowaniem towarzyszącym.
- 2) Na terenach znajdujących się w zasięgu zagrożenia zalewem wodami powodziowymi należy uwzględnić możliwość zagrożenia **zalewem wodą Q 1%**.
- 3) Architektura noworealizowanej zabudowy winna formą architektoniczną nawiązywać do otaczającej zabudowy oraz niepogarszać walorów krajobrazowych.
- 4) Zaleca się aby wysokość zabudowy nie przekraczała 10 m, uwzględniając charakter i gabaryty zabudowy sąsiadującej.
- 5) Zaleca się stosowanie ceramicznych pokryć dachów lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu, ukształtowanie połaci dachowych regularne, symetryczne, w tym również wielospadowe.
- 6) Dopuszcza się realizację obiektów o niekonwencjonalnej formie architektonicznej, wykonanych z materiałów i w technologiach niekonwencjonalnych.

- 7) Należy zapewnić utylizację ścieków bytowo-gospodarczych w oparciu o zbiorczą kanalizację sanitarną lub system indywidualny, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

6) RU - tereny obsługi gospodarki rolnej.

- 1) Dopuszcza się adaptację obiektów obsługi gospodarki rolnej na cele usługowe (w tym rzemiosło) i produkcyjne oraz zabudowy mieszkaniowej.
- 2) Architektura noworealizowanej zabudowy produkcji rolnej winna formą architektoniczną nawiązywać do cech otaczającej zabudowy oraz niepogarszać walorów krajobrazowych.
- 3) Zaleca się stosowanie ceramicznych pokryć dachów lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu, ukształtowanie połaci dachowych regularne, symetryczne, w tym również wielospadowe.
- 4) Dopuszcza się stosowanie pokryć dachowych z materiałów niekonwencjonalnych (trzcina, słoma, łupek itp.) pod warunkiem uzgodnienia z właściwą służbą ochrony zabytków jeżeli obiekt znajduje się w granicach strefy ochrony konserwatorskiej, z zastrzeżeniem przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- 5) Zaleca się aby wysokość noworealizowanej lub modernizowanej zabudowy nie przekraczała 3 kondygnacji (w tym poddasze użytkowe) lecz nie więcej niż 12 m, uwzględniając charakter i gabaryty zabudowy sąsiadującej.

7) R -tereny rolne - grunty orne, łąki i pastwiska

- 1) Dominującą funkcją terenów winna być produkcja rolna.
- 2) Dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z produkcją rolną.
- 3) Dopuszcza się lokalizację rozproszonej zabudowy zagrodowej związanej z prowadzoną gospodarką rolną typu farmerskiego. Zabudowa taka może zostać zlokalizowana na terenach oznaczonych jako grunty rolne jeżeli inwestor jest rolnikiem prowadzącym działalność w zakresie produkcji rolnej na areale przekraczającym średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego na terenie gminy Żórawina.
- 4) Architektura noworealizowanej zabudowy produkcji rolnej winna formą architektoniczną nawiązywać do cech otaczającej zabudowy oraz niepogarszać walorów krajobrazowych.
- 5) Zaleca się stosowanie ceramicznych pokryć dachów lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu, ukształtowanie połaci dachowych regularne, symetryczne, w tym również wielospadowe.
- 6) Dopuszcza się stosowanie pokryć dachowych z materiałów niekonwencjonalnych (trzcina, słoma, łupek itp.) pod warunkiem uzgodnienia z właściwą służbą ochrony zabytków jeżeli obiekt znajduje się w granicach strefy ochrony konserwatorskiej, z zastrzeżeniem przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- 7) Zaleca się aby wysokość noworealizowanej lub modernizowanej zabudowy nie przekraczała 3 kondygnacji (w tym poddasze użytkowe) lecz nie więcej niż 12 m, uwzględniając charakter i gabaryty zabudowy sąsiadującej.

8) ZP, ZP –tereny zieleni urządzonej: ZP parki, ZC cmentarze.

- 1) Dominującą funkcją terenów winna być zieleni urządzonej.
- 2) Warunki zagospodarowania terenów zieleni urządzonej objętej ochroną konserwatorską należy uzgadniać z właściwymi służbami ochrony zabytków i ochrony przyrody.
- 3) W granicach terenów ZP (parki) dopuszcza się lokalizację obiektów sportu i rekreacji oraz usług – na warunkach uzgodnionych z właściwymi służbami ochrony zabytków i ochrony przyrody.

9) ZL –tereny leśne i zadrzewienia.

- 1) Dominującą funkcją terenów winna być zieleni o charakterze leśnym.

2. Ochrona środowiska przyrodniczego i jego zasobów, ochrona przyrody i krajobrazu kulturowego.

Szczególnym aspektem polityki przestrzennej gminy Żórawina jest ochrona środowiska przyrodniczego. W działaniach władz samorządowych należy zwrócić uwagę na skuteczne ograniczenie degradacji środowiska i optymalne wykorzystywanie jego naturalnych walorów.

Na terenie gminy Żórawina ochronie podlegają następujące elementy i obszary :

1) Lasy (ZL) - pomimo że stanowią zaledwie 0,7 % ogólnej powierzchni gminy, ze względu na swoją szczególną rolę w regulowaniu stosunków wodnych i tworzeniu korzystnego mikroklimatu okolicy, są wyjątkowo cennym elementem środowiska. Stanowią one ponadto ostoję lokalnej fauny, wzbogacając w ten sposób walory przyrodnicze gminy. W związku z powyższym wprowadza się zakaz przeznaczania lasów i gruntów leśnych na cele nie związane z gospodarką leśną, ochroną zdrowia i wypoczynkiem oraz zakaz lokalizacji zakładów przemysłowych wywierających ujemny wpływ na lasy, grunty leśne i wody śródlądowe w strefie przyleśnej. Z uwagi na niski stopień zalesienia /jeden z najniższych w województwie/ lasy gminy Żórawina zalicza się do grupy I lasów ochronnych, których główną funkcją jest ochrona gleb przed erozją, poprawa cech mikroklimatu, retencja wód gruntowych i podnoszenie walorów estetyczno-krajobrazowych okolicy.

Propozycje wprowadzenia nowych zalesień, zadrzewień i zakrzewień zawiera opracowywany przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu projekt wprowadzenia zadrzewień i zalesień śródpolnych na terenie gminy Żórawina. Opracowanie to, które uzyskało stosowne uzgodnienia od zainteresowanych jednostek i osób, zostało wykorzystane w niniejszym Studium a zakres jego propozycji uwzględniono na rysunku mapy "Kierunków rozwoju".

Zasadniczym celem w/w opracowania jest stworzenie ciągów zadrzewień i zakrzewień na terenach użytkowanych rolniczo, służących:

- regulacji stosunków wodnych,
- ochronie czystości wód powierzchniowych,
- ochronie przeciwwietrznej /zapobieganie wywiewaniu gleby i osuszaniu gruntów, zmniejszanie prędkości wiatrów,
- lokalnej ochronie przed rozprzestrzenianiem zanieczyszczeń atmosferycznych w postaci emisji z obiektów produkcyjnych i usługowych, z komunikacji drogowej,
- tworzeniu korytarzy środowiskowych,
- określeniu fitosystemów dla ptactwa i zwierzyny.

2) Kompleksy gleb chronionych dla rolnictwa (w klasach bonitacyjnych I – III) - stanowiące około 92 % gruntów ornych. O wyjątkowo korzystnych warunkach glebowych dla rozwoju produkcji rolnej świadczy również wskaźnik bonitacji gleb dla gm. Żórawina wynoszący 2,23 podczas gdy średnia wojewódzka osiąga 1,67. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg IUNG wynosi 108,7 pkt. i jest najwyższy w województwie (średni 82,0 pkt.). Biorąc pod uwagę wyjątkowo korzystne warunki naturalne oraz wyposażenie gminy w urządzenia do produkcji rolnej i obsługi rolnictwa, cały teren gminy włączony został do obszarów, na których istnieją szczególnie korzystne warunki dla rozwoju produkcji rolnej. W związku z tym należy maksymalnie ograniczać przeznaczanie gruntów wysokich klas bonitacyjnych na cele inne niż związane z produkcją rolną. Ogranicza się możliwość lokalizacji ferm hodowlanych o charakterze przemysłowym oraz inwestycji terenochłonnych związanych z obsługą produkcji rolnej. Postuluje się wprowadzanie zadrzewień glebowo- i wiatrochronnych. Rozwój nowej zabudowy winien być ograniczony do terenów wskazanych w niniejszym "Studium ...".

Poza terenami wskazanymi pod rozwój zabudowy o charakterze zwartym dopuszcza się lokalizację rozproszoną zabudowę związaną z prowadzoną gospodarką rolną typu farmerskiego. Zabudowa taka może zostać zlokalizowana na terenach oznaczonych jako grunty rolne jeżeli inwestor jest rolnikiem prowadzącym działalność w zakresie produkcji rolnej na areale przekraczającym średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego na terenie gminy Żórawina.

Elementem negatywnie wpływającym na przydatność produkcyjną gruntów najwyższych klas bonitacyjnych jest oddziaływanie autostrady A-4 na tereny bezpośrednio przyległe do tej trasy. Konieczne jest opracowanie oceny faktycznego oddziaływania autostrady na środowisko, w której na podstawie obowiązujących obecnie norm i w nawiązaniu obowiązujących przepisów prawnych zostaną określone zasięgi negatywnego oddziaływania na przyległe grunty i wyznaczona zostanie strefa ograniczeń w produkcji rolnej.

3) Ekosystemy wodno-leśne w dolinach rzecznych - obejmujące większe cieki, doliny rzeczne i przyległe do nich kompleksy łąk i lasów. Postuluje się w ich granicach konieczność rozwijania i pielęgnacji obudowy biologicznej cieków w celu odbudowy równowagi biocenotycznej, poprawy lokalnego klimatu, stosunków wodnych i struktury gleb. Wprowadza się zakaz zabudowy poprzecznej dna dolin rzecznych w sposób utrudniający swobodny spływ mas chłodnego powietrza /rynny przewietrzające/. Generalnie należy ograniczyć lokalizację inwestycji kubaturowych w dolinach rzecznych, z wyjątkiem urządzeń i obiektów sportowo-turystycznych oraz służących utrzymaniu i rozbudowie infrastruktury hydrotechnicznej oraz funkcji służących utrwalaniu, wzbogacaniu i racjonalnemu użytkowaniu walorów przyrodniczych.

W obrębie ekosystemów należy ograniczać stosowanie chemicznych środków ochrony roślin oraz rozwój wielkotowarowych ferm hodowlanych. Wprowadza się również zakaz gnojowicowania gleb w granicach ekosystemów. Szczególnej rozbudowy wymaga wprowadzenie prac regulacyjnych rzeki Ślęzy. Nie mogą one prowadzić do przesuszenia obszaru doliny i radykalnych zmian stosunków wodnych.

4) Drzewa o charakterze pomnikowym i stanowiska roślin chronionych -inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona na terenie gminy w 1993 r. wykazała występowanie w wielu miejscowościach licznych okazów drzew o charakterze pomnikowym. Spośród nich 96 znajduje się w stosunkowo dobrym stanie (4 i 5 w skali zdrowotności). Pojedyncze okazy występują w: Bogunowie, Brześciu, Galowicach, Jaksonowie, Jarosławicach, Komorowicach, Krajkowie, Marcinkowicach, Pasterzycach, Polakowicach, Starym Śleszowie, Węgrach, Żernikach Wielkich i Żórawinie. Aleje drzew o charakterze pomnikowym znajdują się w: Jarosławicach, Marcinkowicach, Żernikach Wielkich i Żórawinie. Wśród drzew przeważają dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, klony, jesiony. Lokalnie występują platany klonolistne, miłorzęby dwuklapowe, sosny wejmutki, kasztanowce zwyczajne i inne. Wymienione okazy ze względu na ich wysokie walory przyrodnicze należy chronić przed uszkodzeniem lub zniszczeniem.

Na terenie gminy zlokalizowano ponadto 64 stanowiska roślin chronionych. Występują tu rośliny z 11 gatunków, w tym 4 objęte całkowitą ochroną prawną, w tym: cis pospolity, sromotnik bezwstydnny, listera jajowata, śnieżyczka przebiśnieg oraz 2 objęte ochroną częściową: barwinek pospolity, bluszcz pospolity. Stanowiska te występują przede wszystkim w dolinie Ślęzy, w enklawach leśnych wśród pól oraz na terenie parków podworskich.

5) Użytki ekologiczne -w myśl ustawy o ochronie przyrody na szczególną opiekę i ochronę zasługują pozostałości naturalnych ekosystemów, mające istotne znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk np. naturalne zbiorniki wodne /oczka wodne/, kępy drzew i krzewów, obszary podmokłe i bagienne itp..

6) Granice rozwoju przestrzennego miejscowości położonych w pobliżu doliny Ślezy ogranicza zasięg wód powodziowych rzeki Ślezy (zagrożenie zalewem wodą Q 1%).

7) Wody podziemne – według podziału hydrogeologicznego Polski teren gminy Żórawina znajduje się w hydrogeologicznej prowincji północnej w regionie niecki wrocławskiej, w podregionie wrocławskim charakteryzującym się występowaniem użytkowych wód podziemnych w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

8) Na terenie gminy Żórawina nie występują **złoża surowców naturalnych** o znaczeniu przemysłowym. Niewielkie wyrobiska w południowej części gminy eksploatowane są sporadycznie na potrzeby lokalne. Proponuje się przeznaczyć większość mniejszych piaskowni na rekultywację w kierunku rolnym lub pod zadrzewienia. Jedynie w rejonie Przeclawic lokalne warunki morfologiczne pozwalają przypuszczać, że eksploatacja piasków na tym obszarze może być potencjalnie opłacalna. Zgodnie z ustawą pt. "Prawo geologiczne i górnicze" eksploatacja surowców naturalnych wymaga opracowania stosownej dokumentacji geologicznej i uzyskania koncesji. Organem właściwym dla wydania w/w dokumentu jest Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego.

9) Ochrona środowiska przyrodniczego przed negatywnymi skutkami wynikającymi z istniejącego i projektowanego zainwestowania /tereny osiedleńcze, produkcyjne, komunikacyjne/ winna uwzględniać :

- 1) Ograniczanie i eliminację zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez budowę kanalizacji sanitarnych we wsiach i lokalnych oczyszczalni ścieków (obligatoryjnie w miejscowościach wyposażonych w wodociągi).
- 2) Instalowanie w istniejących lub projektowanych zakładach usługowych lub produkcyjnych oraz w zabudowie mieszkaniowej proekologicznych źródeł zaopatrzenia w ciepło wykorzystujących piece na gaz płynny, olej opałowy lub wykorzystujących energię elektryczną.
- 3) Propagowanie stosowania niekonwencjonalnych źródeł zaopatrzenia w ciepło, w szczególności ze źródeł odtwarzalnych (energia słoneczna, elektrownie wiatrowe, pompy ciepła itp.).
- 4) Modernizowanie urządzeń zaopatrzenia w ciepło istniejących w zakładach usługowych i produkcyjnych oraz w zabudowie mieszkaniowej i stosowanie nowoczesnych urządzeń skutecznie eliminujących szkodliwe emisje gazów i pyłów.
- 5) Wprowadzanie ciągów zieleni izolacyjnej od tras komunikacyjnych i obiektów uciążliwych (fermy, zakłady przemysłowe, wysypisko odpadów komunalnych),.
- 6) Objęcie ochroną konserwatorską występujących na terenie gminy okazów drzew pomnikowych i stanowisk roślin chronionych oraz założeń parków podworskich i wiejskich.

Generalną zasadą przyjętą dla funkcjonowania istniejących i projektowanych na terenie gminy zakładów usługowo-produkcyjnych jest ograniczenie ich uciążliwości do granic własności.

3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Ochroną konserwatorską na terenie gminy Żórawina objęto obiekty architektury i budownictwa (budowle sakralne, rezydencjonalne, użyteczności publicznej, wiejskie domy mieszkalne i budynki gospodarcze) oraz zabytkowe układy przestrzenne wsi i założeń pałacowo-parkowych. Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy zalicza się kościół p.w. Św. Trójcy w Żórawinie (o znaczeniu krajowym) oraz pałac w Komorowicach i kościół w Turowie (zabytki architektury o znaczeniu regionalnym). Stan zachowania poszczególnych obiektów jest zróżnicowany.

Na terenie gminy określone zostały strefy ochrony konserwatorskiej zabytkowych układów przestrzennych:

1) Strefa "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej - obejmująca :

- a) Centrum Żórawiny z otoczonym fosą kościołem p.w. Św. Trójcy.
- b) Zespół kościelny kościoła parafialnego p.w. Św. Józefa Oblubieńca wraz z plebanią i dawną szkołą.
- c) Zespół pałacowo-folwarczny (w tym spichlerz, brama i pałac) wraz z parkiem w Galowicach.
- d) Zespół dworsko-folwarczny z parkiem w Komorowicach.
- e) Dwór wraz z parkiem oraz kościół wraz z przylegającym wokół cmentarzem w Węgrach.
- f) Kościół wraz z przylegającym cmentarzem w Jaksonowie.
- g) Kościół wraz z przylegającym wokół cmentarzem w Turowie.
- h) Kościół wraz z przylegającym wokół cmentarzem w Przeclawicach.
- i) Kościół wraz z cmentarzem i ogrodzeniem w Wilczkowie.

W strefie „A” zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową. Konieczne jest zachowanie historycznego układu przestrzennego (rozplanowania elementów komunikacji, linii zabudowy), kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni. Zachowane historyczne elementy (nawierzchnie, cieki, zbiorniki wodne, zieleń) należy poddać konserwacji. Jednocześnie należy dążyć do usunięcia elementów zniekształcających i odtworzenia zniszczonych. Należy dążyć do utrzymania historycznych podziałów własnościowych i sposobu użytkowania gruntów.

W strefie tej obowiązuje bezwzględny wymóg konsultowania i uzgadniania z właściwym organem ochrony zabytków wszelkich zmian form własności i podziałów nieruchomości, zmian funkcji oraz przebudowy, rozbudowy i remontów wszystkich obiektów położonych w tej strefie. Uzgodnień wymagają ponadto wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenie tej strefy. Należy stosować materiały występującej w lokalnym budownictwie historycznym, pokrycie dachów z dachówki ceramicznej.

Jednym z zasadniczych sposobów realizowania ochrony konserwatorskiej terenów objętych granicą strefy "A" jest postulat opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego centrum wsi Żórawina, wraz z najbliższym otoczeniem objętym strefą "B" ochrony konserwatorskiej, o charakterze planu rewaloryzacyjnego.

2) Strefa "B" ochrony konserwatorskiej - obejmująca zabytkowe układy przestrzenne wsi (lub ich części): Bogunów, Brzeście, Galowice, Jaksonów, Krajków, Karwiany, Komorowice, Mnichowice, Nowojowice, Nowy Śleszów, Okrzeszyce, Polakowice, Stary Śleszów, Szukalice, Turów, Węgry, Wilczków, Wilkowice, Żerniki Wielkie i Żórawina.

W strefie tej należy zachować zasadnicze elementy historycznego układu dróg, sposobu użytkowania terenów. Noworealizowane obiekty należy dostosowywać do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy. Funkcje restaurowanych i modernizowanych obiektów należy dostosować do ich wartości kulturowej. W granicach tej strefy należy konsultować i uzgadniać z właściwym organem ochrony zabytków wszelkie inwestycje w zakresie budowy nowych obiektów, przebudowy, rozbudowy i modernizacji, zmiany funkcji obiektów wpisanych do rejestru zabytków architektury i budownictwa oraz do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, zmian historycznie ukształtowanych wnętrz urbanistycznych oraz prowadzenia wszelkich prac ziemnych.

Przy nowych inwestycjach oraz pracach związanych z modernizacją, rozbudową lub przebudową obiektów istniejących należy wymagać:

- a) Nawiązania gabarytami, sposobem ukształtowania bryły obiektu oraz stosowanymi materiałami do miejscowej tradycji architektonicznej.
- b) Stosowania najwyżej 2 kondygnacji, przy czym wysokość zabudowy dostosować do wysokości budynków sąsiadujących.
- c) Stosowania dachów o stromych połaciach i symetrycznym nachyleniu, kąt nachylenia od 30° do 45°.
- d) Pokrycie dachu dachówką ceramiczną lub cementową.

- 3) **Strefa "K" ochrony krajobrazu** - obejmująca fragmenty krajobrazu integralnie związanego z zespołami zabytkowymi. W tej strefie należy dążyć do odtworzenia zabytkowych elementów krajobrazu urządzonego, przy jednoczesnym usuwaniu elementów dysharmonizujących. Na obszarze strefy ochrony konserwatorskiej krajobrazu "K" wymagane jest uzgadnianie wszelkich inwestycji z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Granice strefy "K" zostały określone we wsiach: Bogunów, Brzeście-Marzęcice, Galowice, Jaksonów, Jarosławice, Komorowice, Krajków, Nowojowice, Nowy Śleszów, Milejowice, Okrzeszyce, Pasterzyce, Polakowice, Raclawice Małe, Rzeplin, Stary Śleszów, Szukalice, Turów, Węgry, Wilczków, Wojkowice i Żórawina.

Działania konserwatorskie w strefie „K” obejmują restauracje zabytkowych elementów krajobrazu urządzonego, ochronę krajobrazu naturalnego związanego z historycznym założeniem, ochronę form i sposobu użytkowania terenów takich jak: rozłogi, układ dróg i miedz, zadrzewień śródpolnych, alei, szpalerów, grobli, stawów, przebiegu cieków wodnych, z zaleceniem utrzymania wykształconego sposobu parcelacji gruntów i form użytkowania.

W strefie tej zaleca się ograniczenie nowej zabudowy do dwóch kondygnacji z dachami o stromych połaciach, krytych dachówką ceramiczną lub pokryciem o podobnych walorach estetycznych.

- 4) Obszar objęty **ochroną ekspozycji " E "**, stanowiącą zabezpieczenie właściwego eksponowania zabytkowego obiektu o charakterze dominanty terenowej przez określenie warunków realizacji nowej zabudowy, np. nieprzekraczalnych gabarytów zabudowy lub ograniczeń w możliwości zabudowy tych terenów. Strefa ta występuje we wsi Turów.

- 5) **Strefy ochrony zabytkowych układów zieleni kształtowanej** (parki, cmentarze, aleje) - należy dążyć do ich zachowania w historycznych granicach, nie dzielić tych obszarów na działki użytkowe, a w miarę możliwości zachować własność całości lub dążyć do scalenia w jednych rękach. Wszelkie prace porządkowe i renowacyjne należy prowadzić w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony zabytków.

Ochronie konserwatorskiej podlegają również **stanowiska archeologiczne**. Aktualnie znanych jest na terenie gminy Żórawina 343 stanowiska archeologiczne, z czego 300 zlokalizowanych na mapie wytycznych konserwatorskich (wykaz stanowisk w załączeniu). Reprezentowane są one przez osady oraz cmentarzyska ciałopalne i szkieletowe, znaleziska luźne, nieliczne pozostałości grodzisk i obiekty o nieustalonej obecnie funkcji.

Dla zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych na obszarze zlokalizowanych **stanowisk archeologicznych** oraz w ich bezpośrednim otoczeniu ustala się następujące wymagania konserwatorskie:

- 1) Ustala się obowiązek przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych i wykopaliskowych.
- 2) Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę na wszelkie zamierzenia inwestycyjne związane z wykonywaniem robót ziemnych w miejscu lokalizacji stanowisk archeologicznych oraz w ich

bezpośrednim sąsiedztwie występowania należy uzyskać zezwolenie *Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków* na prowadzenie ratowniczych badań archeologicznych i wykopaliskowych; prace ziemne mogą być prowadzone wyłącznie pod nadzorem archeologiczno – konserwatorskim, na warunkach określonych w przepisach szczególnych.

- 3) W przypadku dokonania znalezisk archeologicznych prace budowlane winny być przerwane, a teren udostępniony do ratowniczych badań archeologicznych. Prace archeologiczne prowadzone na koszt inwestora.
- 4) Bez uzgodnienia dopuszcza się jedynie prowadzenie prac porządkowych, niewnikających wgłąb gruntu oraz prac rolniczych.

Dla zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji na terenie gminy Żórawina poza zlokalizowanymi stanowiskami archeologicznymi, ustala się następujące wymogi konserwatorskie:

- 1) Inwestor zobowiązany jest do pisemnego powiadomienia *Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków* o terminie rozpoczęcia i zakończenia prac ziemnych z 7 dniowym wyprzedzeniem.
- 2) W przypadku wystąpienia zabytków i obiektów archeologicznych wymagane jest podjęcie ratowniczych badań wykopaliskowych na koszt inwestora, za pozwoleniem *Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków*.

Ochronie stanowisk archeologicznych służą ponadto wyznaczone strefy :

- 1) **Strefa "W" ochrony archeologicznej** - obejmująca stanowiska wyeksponowane w terenie (grodziska). Strefy „W” wyznaczono w miejscowościach :

- Jaksonów (grodzisko – późne średniowiecze), stanowisko nr 5/25.
- Turów (wały obronne – wczesne średniowiecze), stanowisko nr 1/57.
- Żórawina (grodzisko – średniowiecze), nr akt WSpŚl sygn. 660, s. 519-523.

Obiekty objęte strefą „W” ochrony archeologicznej są wyłączone z wszelkiej działalności inwestycyjnej, która mogłaby naruszyć ich specyficzną formę. Rewaloryzację lub inne prace rekultywacyjne należy prowadzić pod nadzorem służb konserwatorskich, po uzyskaniu ich akceptacji. Obowiązują następujące wymagania konserwatorskie

- a) Zakazana jest wszelka działalność budowlana (inwestycyjna) niezwiązana bezpośrednio z konserwacją lub rewaloryzacją terenu.
- b) Wszelkie działania na tym terenie winny być wyprzedzająco uzgadniane z *Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków*.

- 2) **Strefa "OW" obserwacji archeologicznej** - wyznaczona dla wsi o średniowiecznej metryce, potwierdzonej historycznie. Określono ją dla wsi: Bogunów, Bratowice-Zagródki, Galowice, Jaksonów, Jarosławice, Karwiany, Komorowice, Krajków, Marcinkowice, Mędłów, Milejowice, Mnichowice, Nowy Śleszów, Okrzeszyce, Pasterzyce, Polakowice, Przecławice, Raclawice Małe, Rynakowice, Rzeplin, Sadków, Stary Śleszów, Suchy Dwór, Szukalice, Turów, Węgry, Wilkowice, Wilczków, Wojkowice, Żerniki Wielkie i Żórawina.

Strefa „OW” obejmuje obszary wsi z zachowanymi relikami historycznego układu przestrzennego. Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub zgłoszeniem właściwemu organowi wszelkich zamierzeń inwestycyjnych związanych z wykonywaniem robót ziemnych na terenie strefy „OW” należy uzyskać wytyczne *Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków* co do konieczności prowadzenia prac ziemnych za pozwoleniem konserwatorskim. W zakresie określonym w tym stanowisku, w uzasadnionych przypadkach należy uzyskać pozwolenie *Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków* na prowadzenie prac archeologicznych. Nadzór archeologiczny i ratownicze badania archeologiczne winny być prowadzone przez

uprawnionego archeologa, na koszt inwestora. Powyższe zezwolenie konserwatorskie należy uzyskać przed wydaniem pozwolenia na budowę, a dla robót nie wymagających pozwolenia na budowę przed realizacją inwestycji tj. przed uzyskaniem zaświadczenia potwierdzającego akceptację przyjęcia zgłoszenia wykonanych robót budowlanych przez właściwy organ.

Obiekty wpisane do konserwatorskiego rejestru zabytków i wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

Załączony do studium spis wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków podlega sukcesywnemu rozpoznaniu i bieżącej aktualizacji. Zmiany ewidencji nie powodują dezaktualizacji studium.

Dla obiektów wymienionych w ewidencji zabytków i położonych w granicach stref ochrony konserwatorskiej obowiązują ustalenia sformułowane dla poszczególnych stref.

Dla obiektów wymienionych w ewidencji zabytków i położonych poza granicami poszczególnych stref ochrony konserwatorskiej (w odniesieniu do prac remontowych, modernizacji, rozbudowy obiektów lub ich rozbiórki) ustala się obowiązek uzyskania uzgodnienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obejmujących zwarte, większe kompleksy przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, usługową lub produkcyjną, położone poza wyznaczonymi strefami ochrony konserwatorskiej, należy określać spójne zasady kształtowania zabudowy w tym: położenie budynków w stosunku do dróg, i obowiązujące linie zabudowy, gabaryty budynków, sposoby ukształtowania i geometrii dachów (jednolite spadki, itp.).

4. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

4.1. Komunikacja drogowa.

1) Autostrada A4.

Autostrada A4 przebiega przez północną i północno-wschodnią część gminy. W latach 1998 – 2000 autostrada A 4 na odcinku Wrocław – Opole została gruntownie przebudowana i obecnie spełnia wymogi właściwe dla tras o znaczeniu międzynarodowym. Autostrada A 4 stanowić będzie element III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego wraz z równoległą linią kolejową oraz rzeką Odrą jako drogą transportu wodnego.

Obszar gminy Żórawina obsługiwany jest przez nowy, oddany do użytku w 2001 r. węzeł autostradowy „Krajków”. Zjazd z autostrady, z kierunku zachodniego przez nowowbudowany wiadukt, prowadzi przez teren projektowanej stacji poboru opłat (SPO) do drogi wojewódzkiej nr 395 w km. 164+461.

Wraz z przebudową autostrady likwidacji uległy istniejące do tej pory włączenia do autostrady z dróg podrzędnych :

- z drogi powiatowej nr 1955D w rejonie Karwian,
- z drogi powiatowej nr 1954D w rejonie Rzeplina,
- z drogi powiatowej nr 1972D w Wojkowicach,
- z drogi wojewódzkiej nr 395 w rejonie Krajkowa.

W ramach przebudowy autostrady A 4 wykonane zostały ekrany dźwiękochronne (konstrukcyjne bariery dźwiękochłonne oraz nasypy ziemne) ograniczające oddziaływanie wzmożonego hałasu wzdłuż odcinków biegnących przy zabudowie wsi Karwiany, Suchy Dwór, Wojkowice, Krajków, Wilkowice i Nowy Śleszów.

Postuluje uzupełnienie o dodatkowe ekrany usytuowane na odcinkach autostrady biegnących przy miejscowościach Mędłów i Turów-Wojkowice.

W rejonie zlikwidowanego zjazdu z autostrady w Krajkowie, w rejonie zamkniętego motelu „Rondo”, przewiduje się lokalizację tzw. MOP-u (miejsca obsługi podróżnych z programem usługowym).

2) Drogi wojewódzkie.

Teren gminy obsługiwany jest przez 2 drogi wojewódzkie :

Droga nr 395 : Wrocław-Strzelin-Ziębice, przebiegająca przez teren gminy w kierunku północ-południe, łącząca się z autostradą A 4 w węźle „Krajków”. Na odcinku Krajków – Wrocław pełni obecnie funkcję dojazdu z autostrady do Wrocławia z kierunku wschodniego (Kraków, Katowice)

Droga nr 346 : Oława-Kąty Wrocławskie-Środa Śląska, przebiegająca w południowej części gminy na kierunku wschód-zachód, jest to część południowa tzw. wielkiej obwodnicy drogowej Wrocławia, omijająca miasto po jego południowej stronie. Pozwala ona na częściowe wyprowadzenie poza Wrocław tranzytu ciężarowego z kierunku wschód-zachód, pełni funkcję trasy TŚP (przewozu toksycznych środków przemysłowych) oraz drogi alternatywnej w przypadku klęsk żywiołowych czy remontów dróg.

Dla obu dróg należy przewidzieć docelową przebudowę do uzyskania parametrów drogi głównej **G** na całym przebiegu. Konieczne jest dostosowanie nawierzchni do przejazdu pojazdów o nacisku 115 kN/oś. Minimalne odległości zabudowy od krawędzi jezdni na obszarach zabudowanych winny wynosić 8 m., a na terenach niezabudowanych 20 m.

Dla drogi nr 395 przewiduje się budowę wiaduktu nad linią kolejową Wrocław-Międzylesie na południe od Żernik Wrocławskich (w gm. Św. Katarzyna, na styku z północnym skrajem gm. Żórawina). Pozwoli to na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu i przepustowości trasy. Przy modernizacji drogi należy przewidzieć możliwość wytyczenia ścieżki rowerowej, szczególnie na odcinku Turów-Wojkowice.

Docelowo na odcinku drogi wojewódzkiej nr 395 od granicy z gminą Święta Katarzyna (projektowany wiadukt nad linią kolejową) do rejonu włączenia z autostrady A4 przewiduje się obejście drogowe omijające miejscowości Turów i Wojkowice.

W przebiegu drogi nr 395 występują miejsca wymagające przeprowadzenia korekt parametrów technicznych drogi (promienie łuków, nachylenie płaszczyzny jezdni) wpływających na bezpieczeństwo ruchu. Szczególnej uwagi wymaga odcinek znajdujący się między zjazdem z autostrady A4 a wjazdem na wiadukt drogowy nad autostradą (obręby Krajków-Milejowice). Oprócz niekorzystnego układu łuków drogi oraz usytuowania przystanku autobusowego występuje tu przewężenie na moście nad ciekim Żarówka.

Do innych miejsc, w których występuje zwiększona liczba wypadków należy odcinek Turów – Wojkowice.

Docelowo dla drogi wojewódzkiej **nr 395** należy przewidzieć :

- e) parametry drogi głównej o przekroju 2/2 (G2/2) na odcinku od północnej granicy gminy do węzła z autostradą A4
- f) parametry drogi głównej o przekroju 1/2 (G1/2) na odcinku od węzła z autostradą A4 do południowej granicy gminy.

Dla drogi nr 346 przewiduje się korektę trasy przy przejściu przez miejscowości Szczepankowice (w gm. Kobierzyce) i Przeclawice, Węgry, Stary i Nowy Śleszów. Przy

przekroczeniu torów kolejowych linii Wrocław-Międzylesie, na południe od wsi Węgry, projektuje się budowę wiaduktu drogowego nad torami. Przy modernizacji drogi należy przewidzieć możliwość wytyczenia ścieżki rowerowej.

W przebiegu drogi nr 346 występują miejsca wymagające przeprowadzenia korekt parametrów technicznych drogi (promienie łuków, nachylenie płaszczyzny jezdni) wpływających na bezpieczeństwo ruchu. Należy do nich odcinek w Marcinkowicach (przekroczenie rzeki Ślęzy).

Docelowo dla drogi wojewódzkiej nr 346 należy przewidzieć parametry drogi głównej o przekroju 1/2 (G1/2) na całym przebiegu przez teren gminy Żórawina.

Droga wojewódzka nr 346 stanowi odcinek tzw. Wielkiej Obwodnicy Wojewódzkiej (WOW).

Obsługa zachodniej części gminy Żórawina realizowana jest również pośrednio przez drogę krajową nr 8 (przebiegającą przez teren sąsiedniej gminy Kobierzyce, w odległości ok. 2-3 km od granicy gminy).

3) Drogi powiatowe – zbiorcze (**Z**) lub lokalne (**L**), stanowią podstawową sieć drogową obsługującą gminę.

Do najważniejszych dróg powiatowych na obszarze gminy należy zaliczyć:

- a) **nr 1954D** – relacji Wrocław – Biestrzyków - Suchy Dwór – Żórawina – **Żerniki Wielkie – Bogunów – Węgry** (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346), o następujących parametrach docelowych:
  - **droga zbiorcza (Z) - na odcinku Wrocław – Biestrzyków - Suchy Dwór – Żórawina**), jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 7,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 20 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy), zalecana ścieżka rowerowa na odcinku Suchy Dwór-Żórawina.
  - **droga lokalna (L) - na odcinku Żórawina – Żerniki Wielkie – Bogunów – Węgry** (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346), jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- b) **nr 1972D** – relacji Domastów (droga krajowa nr 8) – Żórawina – Wojkowice – Mnichowice – Okrzeszyce – Marcinkowice (Gm. Oława), o następujących parametrach docelowych: **droga zbiorcza (Z)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 7,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 20 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy), zalecana ścieżka rowerowa na odcinku: od zjazdu do Galowic – Żórawina – Wojkowice - Mnichowice.
- c) **nr 1956D** – relacji Galowice – Wilczków – Pasterzyce – Jaksonów - Przecławice (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346), o następujących parametrach docelowych: **droga zbiorcza (Z)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 7,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 20 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- d) **nr 1942D** – relacji Groblice (skrzyżowanie z drogą krajową nr 94) – Ziębice – Sulęcín – Bratowice – Okrzeszyce (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1972D) – Rynakowice – gr. gminy (Gęsice – gm. Domaniów), o następujących parametrach docelowych:
  - **droga zbiorcza (Z) - na odcinku Groblice (skrzyżowanie z drogą krajową nr 94) – Ziębice – Sulęcín – Bratowice – Okrzeszyce**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 7,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 20 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy),
  - **droga lokalna (L) na odcinku Okrzeszyce (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1972D) – Rynakowice – gr. gminy(Gęsice – gm. Domaniów)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).

- e) **nr 1943D** – relacji *Turów – Ozorzyce (Gm. Św. Katarzyna)*, o następujących parametrach docelowych: **droga zbiorcza (Z)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 7,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 20 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- f) **nr 1946D** – relacji *skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 395 – Milejowice – skrzyżowanie z drogą nr 1942D*), o następujących parametrach docelowych: **droga zbiorcza (Z)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 7,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 20 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- g) **nr 1955D** – relacji *Wysoka (Gm. Kobierzycy) – Karwiany-Komorowice – Szukalice – skrzyżowanie z drogą nr 1972D*), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- h) **nr 1953D** – relacji *skrzyżowanie z drogą nr 1954D – Rzeplin – Szukalice – skrzyżowanie z drogą nr 1955D*), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- i) **nr 1947D** – relacji *Milejowice – Wilkowice*, o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- j) **nr 1944D** – relacji *Zagródki (skrzyżowanie z drogą nr 1942D) - Bogustawice (Gm. Św. Katarzyna)*, o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- k) **nr 1945D** – relacji *Bratowice (skrzyżowanie z drogą nr 1942D) - Święta Katarzyna (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1938D)*), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- l) **nr 1948D** – relacji *Krajków - Polakowice (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 395)*, o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- m) **nr 1949D** – relacji *Polakowice (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 395) – Stary Śleszów (skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 346)*), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- n) **nr 1959D** – *droga lokalna L - relacji Żerniki Małe (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1973D) – Raclawice Wielkie – Chrzanów – Magnice – Wilczków (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1960D)*), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).

- o) *nr 1960D – droga lokalna L - relacji Kobierzyce (skrzyżowanie z drogą krajową nr 8) – Pełczyce – Wilczków (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1956 D), o następujących parametrach docelowych: droga lokalna (L), jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).*
- p) *nr 1957D – droga lokalna L – relacji Pasterzyce (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1956D) – Bogunów (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1954D), o następujących parametrach docelowych: droga lokalna (L), jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).*
- q) **nr 1591D** – relacji Nowojowice (skrzyżowanie z drogą wojewódzka nr 395) - Danielowice (Gm. Domaniów), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).
- r) **nr 3050D** – relacji Węgry (skrzyżowanie z drogą nr 346) - Kurczów (Gm. Borów), o następujących parametrach docelowych: **droga lokalna (L)**, jednojezdniowa, minimalna szerokość jezdni 6,0 m, szerokość w liniach rozgraniczających nie mniej niż 15 m (z uwzględnieniem warunków lokalnych na odcinkach przebiegających przez tereny istniejącej zabudowy).

Przebudowy dróg powiatowych powinny doprowadzić docelowo do uzyskania parametrów technicznych dróg zbiorczych (**Z**) lub lokalnych (**L**). W przebiegu dróg powiatowych na terenie gminy Żórawina występują odcinki wymagające przeprowadzenia przebudowy w celu poprawy warunków bezpieczeństwa ruchu oraz budowy nowych obejść drogowych wsi. Do najważniejszych inwestycji należą:

- a) na drodze nr **1972D** – budowa obejścia drogowego wsi Żórawina (w celu wyprowadzenia transportu ciężarowego z *Alei Niepodległości* w centrum wsi) korekta przebiegu między Szukalicami a Wilczkowem (obejście po zachodniej stronie Galowic) i poprawy obsługi komunikacyjnej terenu aktywności gospodarczej w Żórawinie – łatwiejszy dojazd do węzła autostradowego przez Krajków).
- b) na drodze nr **1956D** - korekta przebiegu między Szukalicami a Wilczkowem (obejście po zachodniej stronie Galowic).

4) Drogi gminne.

Stanowią uzupełnienie sieci dróg powiatowych, obsługują dojazdy do niektórych wsi bądź stanowią powiązania pomiędzy drogami powiatowymi.

Przebudowa dróg gminnych oraz budowa nowych odcinków na terenach przewidzianych na cele inwestycyjne powinna prowadzić do uzyskania parametrów dróg lokalnych (**L**) lub dojazdowych (**D**). W zależności od potrzeb dopuszcza się również wyznaczanie przebiegu ciągów pieszo-jezdnych o szerokościach w liniach rozgraniczających mniejszych niż 10 m, z zastrzeżeniem zapewnienia prawidłowej obsługi komunikacyjnej terenów, w tym zabezpieczenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

Ze względu na przewidywany rozwój zainwestowania w północnej części gminy, na styku z gminami sąsiednimi, należy w porozumieniu z samorządami tych gmin dążyć do realizacji nowych powiązań drogowych (drogami gminnymi) w następujących rejonach:

- 1) Karwiany-Komorowice – powiązanie strefy rozwoju projektowanej zabudowy mieszkaniowej z terenem gminy Kobierzyce (w kierunku wsi Domasław) nową drogą o parametrach drogi lokalnej **L**.

- 2) Suchy Dwór - powiązanie strefy rozwoju projektowanej zabudowy mieszkaniowej z terenem gminy Święta Katarzyna (w kierunku wsi Biestrzyków i Żerniki Wrocławskie) nową drogą o parametrach drogi dojazdowej **D**.

W celu poprawy warunków obsługi komunikacyjnej miejscowości oraz przyległych terenów rolnych należy dążyć do odtworzenia zdewastowanych przepraw mostowych przez rzekę Ślężę oraz budowy nowych przepraw. Szczególne znaczenie ma budowa nowej przeprawy przez rzekę Ślężę w miejscowości Karwiany-Komorowice. Ze względu na projektowaną realizację dużych obszarowo osiedli zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej oraz ograniczoną przepustowość obecnego przejazdu przez Komorowice należy dążyć do budowy nowego połączenia. Połączenie to stanowić będzie alternatywę dla powiązań komunikacyjnych przez teren gminy Kobierzyce. Na rysunku zmiany studium oznaczono orientacyjny przebieg nowego połączenia. Szczegółową lokalizację oraz parametry przeprawy przez rzekę Ślężę należy określić w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sporządzonym dla tego terenu w uzgodnieniu z właściwymi organami ochrony przeciwpowodziowej, zarządcą cieków wodnych (rzeki Ślęzy) oraz zarządcą drogi publicznej do której połączenie zostanie włączone.

5) Zaplecze techniczne – obsługa motoryzacji.

Obecnie na terenie gminy Żórawina występują następujące obiekty związane z obsługą pojazdów mechanicznych :

- stacja paliw (benzyna, olej napędowy, gaz płynny) w Wojkowicach,
- warsztaty mechaniczne i blacharskie w : Wojkowicach, Żórawinie, Mędlowie, Suchym Dworze.

W rejonie węzła "Krajków", przewidywana jest lokalizacja MOP-u (miejsce obsługi podróżnych), w rejonie zlikwidowanego motelu „Rondo”, dostępnego z autostrady A 4 (po obu stronach autostrady).

W obrębie tzw. strefy aktywizacji gospodarczej w Żórawinie przewiduje się możliwość lokalizacji obiektów i urzędzeń związanych z obsługą transportu samochodowego, w tym również stacji benzynowej.

Optymalnymi miejscami lokalizacji stacji paliw na terenie gminy Żórawina są:

- a) Żórawina.
- b) Wojkowice.
- c) Stary Śleszów (rejon skrzyżowania dróg wojewódzkich nr 395 i 346)
- d) Nowojowice.
- e) Galowice.

Obsługę techniczną indywidualnych środków transportu zapewniają prywatne warsztaty samochodowe lokalizowane zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Najkorzystniejsze dla tych celów są tereny w pobliżu ważniejszych dróg wojewódzkich i powiatowych.

6) Ścieżki rowerowe.

Przez teren gminy Żórawina przebiegają 2 szlaki turystyki rowerowej :

- 1) Wrocław – Turów – Wojkowice - Mnichowice - Okrzeszyce – Św. Katarzyna – Kotowice.
- 2) Wrocław - Suchy Dwór – Żórawina – Bogunów – Węgry – Borów – Strzelin - Biały Kościół – Henryków - Ziębice.

Postuluje się modernizację odcinków dróg publicznych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, którymi w części przebiegają w/w trasy i wyznaczenie bezpiecznych pasów przeznaczonych dla rowerzystów. Ze względu na występujące powiązania między sąsiadującymi miejscowościami (na terenie gminy i poza nią) wzdłuż dróg o większym nasileniu ruchu pojazdów samochodowych należy dokonać modernizacji dróg wojewódzkich nr 346 i 395 w celu zapewnienia bezpieczeństwa przejazdu rowerzystom

Na terenie gminy Żórawina do najatrakcyjniejszych miejsc, które należy włączyć do ciągów turystyki rowerowej zaliczyć należy :

- 1) centrum wsi Żórawina (kościół pw. Św. Trójcy),
- 2) rejon Sadkowa (dawna bażaniarnia w obrębie wsi Żerniki Wielkie),
- 3) zespół parkowy w Przeclawicach,
- 4) dolinę Ślęzy w rejonie folwarku Brzeście.

Z uwagi na walory przyrodnicze i krajoznawcze gminy Żórawina oraz bliskie położenie miasta Wrocławia proponuje się wytyczenie wielu krótszych ścieżek rowerowych (wykorzystywanych do krótkich 1 – 2 godzinnych wyjazdów poza miasto) łączących południowe przedmieścia Wrocławia z terenami w rejonie północnego odcinka doliny Ślęzy (Komorowice, Szukalice), doprowadzających turystów rowerowych do najatrakcyjniejszych miejsc tej części gminy.

4.2. Komunikacja kolejowa.

Przez środkową część gminy, na kierunku północ-południe, przebiega linia kolejowa nr 276 (C 59/2) relacji Wrocław – Strzelin - Kamieniec Żąbkowicki - Międzylesie (przejście graniczne do Czech), Jest to linia I rzędu o znaczeniu państwowym. Na terenie gminy Żórawina jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana. Przystanki kolejowe obsługujące teren gminy Żórawina znajdują się w Żórawinie i Węgrach.

Na terenie wsi Bogunów, Turów, Węgry, Żerniki Wielkie i Żórawina występują działki uznane za tereny zamknięte na podstawie decyzji nr 42 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 grudnia 2000 r.

Docelowo przewiduje się modernizację i przystosowanie linii do ruchu pociągów z prędkością 160 km/h.

Przewiduje się możliwość rozbudowy bocznic kolejowej w Żórawinie ułatwiającej obsługę towarową terenów sąsiadującej zabudowy produkcyjno-usługowej.

W zagospodarowaniu terenów bezpośrednio przylegających do linii kolejowej należy uwzględnić ograniczenia wynikające z obowiązujących przepisów szczególnych, a w szczególności:

- 1) zagrożenia wynikające ze wstrząsów i wibracji pochodzących z przejeżdżających pociągów.
- 2) iskrzenie i zadymienie (pociągi retro).
- 3) możliwość skażenia terenu w przypadku awaryjnego rozszczelnienia taboru.
- 4) hałas.
- 5) promieniowanie elektromagnetyczne z przewodów trakcyjnych i urządzeń łączności kolejowej.
- 6) zagrożenia mechaniczne pochodzące od przejeżdżającego taboru.

4.3. Infrastruktura techniczna.

1) Zaopatrzenie w wodę.

Obecnie praktycznie wszystkie miejscowości na terenie podłączone są do sieci wodociągowej (z wyjątkiem Marcinkowic). Obecne możliwości produkcyjne istniejących na terenie gminy Żórawina Stacji Uzdatniania Wody (i ujęć) wykorzystywane są w około 90 % ich wydajności.

W 2000 r. prowadzono prace poszukiwawcze w rejonie Mnichowic mające na celu uzyskanie wody o lepszych parametrach fizykochemicznych w SUW Bratowice. Przewiduje się, że po wykonaniu w tym rejonie nowych ujęć wody zostanie odłączone połączenie z SUW Łukaszowice (w gm. Św. Katarzyna). Z wodociągu tego zaopatrywane będą wsie Turów, Mędłów i Mnichowice.

Ze względu na przewidywany intensywny rozwój budownictwa, głównie mieszkaniowego w północnej części gminy Żórawina należy podjąć intensywne prace zmierzające do rozpoznania możliwości realizacji nowych ujęć wody lub rozbudowy istniejących w rejonie wsi Karwiany-Komorowice, Suchy Dwór, Mędłów i Turów-Wojkowice.

2) Gospodarka ściekowa.

Obecnie na terenie gminy zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków w Żórawinie (**K**), do której ścieki sanitarne będą odprowadzane kanalizacją grawitacyjno-tłoczną (obecna długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 6 km). Wydajność oczyszczalni wynosi 360 m³/d. W pozostałych miejscowościach ścieki odbierane są przez indywidualne szamba przydomowe lub doły kloaczne. Ścieki odbierane są przez wozy asenizacyjne i wywożone do punktu zlewnego w oczyszczalni w Żórawinie. Często są one jednak rozprowadzane z szamb przelewami do rowów melioracyjnych lub rozlewane na polach.

Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Żórawina jest obecnie na ukończeniu (wykonano kolektory tłoczne łączące wieś z oczyszczalnią oraz większość odcinków sieci kanalizacyjnej na terenie wsi, dokończenia wymaga kanalizacja na realizowanym osiedlu zabudowy mieszkaniowej usytuowanym między ulicami: Wrocławską-Sportową-Osiedleńczą-Bankową oraz w ulicy Małowiejskiej.

Na pozostałym obszarze gminy brak praktycznie sieci kanalizacji sanitarnej.

Wody deszczowe odprowadzane są do gruntów przepuszczalnych, bez układu sieciowego.

Przyjęte w „Programie ochrony wód zlewni rzek Ślęzy i Oławy”, opracowanego przez zespół autorski w skład którego weszli projektanci „Widuch Hydro” S.A., Integrated Management Services i Instytutu meteorologii i Gospodarki Wodnej, przewiduje się:

- a) Skierowanie większości ścieków wytwarzanych na terenie gminy do oczyszczalni ścieków w Żórawinie (wymagana rozbudowa oczyszczalni).
- b) Wsie zlokalizowane w północnej części gminy: Karwiany-Komorowice, Suchy Dwór włączyć do systemu kanalizacyjnego miasta Wrocławia przez tereny gmin Kobierzyce (Wysoka) i Święta Katarzyna (Radomierzyce, Biestrzyków).
- c) W przypadku braku możliwości skierowania ścieków do Wrocławia skierować je do systemu kanalizacyjnego wsi Rzeplin, a dalej bezpośrednio do oczyszczalni ścieków w Żórawinie – lub alternatywnie do kolektora kanalizacyjnego Karwiany-Komorowice – Żórawina (oczyszczalnia ścieków).
- d) Dla wsi Mędłów, Okrzeszyce, Rynakowice, Wilkowice, Nowy Śleszów, Nowojowice konieczne będzie wybudowanie lokalnych systemów oczyszczania ścieków (oczyszczalnie przydomowe, lokalne dla grup domostw lub lokalne dla całych wsi).
- e) Wieś Nowojowice może być wariantowo przyłączona do systemu kanalizacyjnego wsi Stary Śleszów.
- f) Dla wsi Bratowice, Zagródki, Jarosławice, znajdujących się w zlewni rzeki Oławy, przewiduje się lokalne oczyszczalnie ścieków, z możliwością wariantowania (wariant skierowania ścieków ze wsi Zagródki na oczyszczalnię w Żórawinie oraz wariant skierowania ścieków ze wsi Bratowice na oczyszczalnię ścieków Siechnice PPO w gminie Św.Katarzyna).

Mniejsze jednostki osadnicze takie jak Brzeście i Marcinkowice oraz pojedyncze siedliska położone w odległościach nie pozwalających na ekonomicznie uzasadnione doprowadzenie kanalizacji sanitarnej mogą być wyposażane w indywidualne urządzenia do utylizacji ścieków (oczyszczalnie), po spełnieniu wszystkich wymaganych przepisami warunków. Obiekty te w żaden sposób nie mogą negatywnie wpływać na stan czystości wód podziemnych i powierzchniowych oraz powodować degradacji gruntów i zieleni. Należy jednak ograniczać możliwość lokalizacji oczyszczalni z drenażem rozsączającym w zasięgu strefy ochronnej ujęć wody dla miasta Wrocławia, w północno-wschodniej części gminy.

3) Elektroenergetyka

Przewiduje się budowę nowych stacji transformatorowych związanych z wyznaczonymi terenami rozwojowymi. Przewiduje się również budowę stacji transformatorowych na terenie projektowanych oczyszczalni ścieków.

Niektóre odcinki istniejących linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia, przebiegające przez tereny przewidywane pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz postulowane do zagospodarowania w niniejszym Studium, powinny zostać przełożone lub skablowane.

Dla terenów przewidzianych pod rozwój zabudowy należy, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – w zależności od zapotrzebowania na energię elektryczną, przewidzieć miejsca pod stacje transformatorowe 20/0,4 kV wraz z liniami średniego i niskiego napięcia. Dla istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych należy wyznaczyć odpowiednie strefy ochronne. W przypadku kolizji istniejących linii z planowaną zabudową należy przewidzieć ich przebudowę – staraniem i na koszt inwestora, w porozumieniu z operatorem sieci.

Planowana przez Zakład Energetyczny Wrocław rozbudowa GPZ Żórawina (E) nie wymaga dodatkowej rezerwy terenu.

W zakresie rozbudowy systemu wysokich i najwyższych napięć, planuje się budowę fragmentu napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Dobrzeń – Pasikowice/Wrocław, która na terenie gminy Żórawina będzie włączona w istniejący system przesyłowy (biegnącą w północnej części gminy linię elektroenergetyczną 400/110 kV Pasikowice-Wrocław Południe). Jej podstawowym zadaniem ma być wyprowadzenie mocy z dwóch nowych bloków Elektrowni Opole, co poprawi pewność zasilania aglomeracji wrocławskiej. Orientacyjny przebieg ww. linii elektroenergetycznej wraz z pasem technologicznym został przedstawiony na planszy studium „Kierunki rozwoju przestrzennego”. Jego ostateczny przebieg zostanie szczegółowo ustalony w odrębnych procedurach planistycznych.

4) Telekomunikacja

Obecnie na terenie gminy Żórawina działają 2 automatyczne centrale telefoniczne: w Żórawinie i w Węgrach. Centrala ta połączona jest magistralnym kablem światłowodowym z centralą we Wrocławiu-Ołtaszynie (wzdłuż drogi powiatowej nr 436 Suchy Dwór – Żórawina).

W większości przypadków sieci telekomunikacyjne są napowietrzne. Odcinkami skablowanymi są magistralne kable łączące centrale telekomunikacyjne (światłowody). Obecnie

prowadzone są inwestycje poprawiające warunki połączeń między poszczególnymi wsiami gminy Żórawina, w tym następuje stopniowa wymiana przyłączy napowietrznych na kablowe.

Na terenie gminy usytuowane są dwie przekaźnikowe stacje telefonii komórkowej: na terenie Zakładu Przetwórstwa Rolnego Inwestrol IŻ w Żórawinie-Osiedlu oraz na maszcie nieczynnej Radiofonicznej Stacji Nadawczej w Żórawinie.

Lokalizując nowe przekaźnikowe stacje telefonii (komórkowej lub stacjonarnej) należy przede wszystkim wykorzystywać możliwości wynikające z występowania na terenie gminy obiektów o większej wysokości, w tym istniejące maszty (na zasadzie porozumienia między operatorami). Lokalizację nowych masztów (konstrukcji wieżowych należy ograniczać do minimum, z wyłączeniem możliwości ich lokalizacji na terenach przeznaczonych pod dominującą funkcję zabudowy mieszkaniowej.

Lokalizacja wszelkich obiektów wysokościowych, których wysokość jest równa lub większa niż 100 m wymaga bezwzględnie uzgodnienia z *Urzędem Lotnictwa Cywilnego* lub inną właściwą jednostką w zakresie bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych (zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi).

Obecnie na terenie gminy Żórawina nie ma technicznych ograniczeń w dostępie do telefonów dla indywidualnych odbiorców. Dalsza rozbudowa sieci, w tym ewentualna rozbudowa przez nowego operatora wymagać będzie jedynie wykonania odcinków nowej kanalizacji telekomunikacyjnej prowadzonej w chodnikach lub w ciągach zieleni wzdłuż istniejących lub projektowanych dróg i ulic.

5) Ciepłownictwo.

Na terenie gminy nie występują centralne ciepłownie. Istnieje szereg domowych, lokalnych kotłowni głównie na paliwo stałe, służących do celów grzewczych i uzyskiwania ciepłej wody. Część starej zabudowy ogrzewana jest jeszcze piecami kaflowymi. Niektóre nowsze obiekty usługowe są ogrzewane elektrycznie lub przenośnymi urządzeniami grzewczymi. W ostatnich latach, szczególnie w obiektach publicznych ale również w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, stosuje się ogrzewanie za pomocą gazu płynnego lub oleju opałowego.

W najbliższym czasie należy założyć utrzymanie, głównie ze względów ekonomicznych (wysokie koszty zmiany systemu ogrzewania w starych domach zamieszkałych głównie przez ludność niezbyt zamożną) dominującej pozycji ogrzewania paliwem stałym. Ponieważ możliwości gazyfikacji gminy są stosunkowo odległe w czasie, jedynymi dostępnymi alternatywami w bliskiej perspektywie będzie olej opałowy, gaz płynny lub energia elektryczna. Decyzje o zmianie systemu ogrzewania podejmowane będą indywidualnie przez inwestorów po przeanalizowaniu kosztów i opłacalności takiej inwestycji.

Ze względów ekologicznych należy dążyć do stopniowej eliminacji ogrzewania paliwami stałymi lub co najmniej do modernizacji kotłów w celu ograniczenia wielkości emisji pyłów, związków siarki i innych zanieczyszczeń. Szczególnie zalecane jest instalowanie systemów ogrzewania bazujących na innym niż paliwo stałe nośniku energii w obiektach użyteczności publicznej, usługowych lub w zakładach produkcyjnych.

Należy propagować stosowanie niekonwencjonalnych źródeł zaopatrzenia w ciepło, w szczególności ze źródeł odtwarzalnych (energia słoneczna, elektrownie wiatrowe, pompy ciepła itp.). Możliwości stosowania takich rozwiązań należy uwzględnić w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

6) Gazownictwo.

Przez teren gminy Żórawina, w jej północno-zachodniej części, w obrębie wsi Karwiany-Komorowice, przebiega odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300 PN 6.3 Mpa relacji Ołtaszyn – Niemcza. Gazociąg ten, o charakterze tranzytowym, nie ma powiązania z sieciami gazowniczymi na terenie gminy Żórawina.

Na terenach, przez które przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 PN 6.3 Mpa na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć strefy ochronne stanowiące tereny wyłączone spod wszelkiej zabudowy (zasięg stref ochronnych należy określać na podstawie odrębnych przepisów szczególnych). Przedsiębiorstwo gazownicze jest uprawnione do zapobiegania działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość i prawidłową eksploatację gazociągu.

Najbliższa stacja redukcyjno-pomiarowe znajduje się we wsi Żerniki Wrocławskie, w gminie Święta Katarzyna.

Obecnie na terenie gminy Żórawina nie ma rozdzielczych sieci gazu. Szereg indywidualnych gospodarstw domowych korzysta dla celów grzewczych z propanu w butlach lub zbiornikach.

Zgodnie z opracowaną "Koncepcją gazyfikacji gminy Żórawina" oraz "PT - gaz s.c. Księginice-Żórawina" opracowanym przez Z-d Usług Bud. Bogunów "Fides", sierpień 1992 r., przewiduje się doprowadzenie do gminy gazu z kierunku zachodniego, z rejonu Księginic w gm. Kobierzyce. W w/w opracowaniach zakłada się wybudowanie w Księginicach stacji redukcyjno-pomiarowej I^o, skąd gazociągiem średnioprężnym nastąpi przesył gazu do wsi Żórawina (do stacji redukcyjno-pomiarowej II). Odcinek ten ma stanowić zaczątek przyszłej gazyfikacji terenu gminy. W pierwszej kolejności będą zgazyfikowane wsie położone w bezpośrednim sąsiedztwie gazociągu tzn. Galowice, Wilczków, Jaksonów, Szukalice, Rzeplin.

Powyższa koncepcja nie wyklucza możliwości rozpatrywania innych kierunków gazyfikacji gminy, stosownie do pojawiających się możliwości. Należy w szczególności rozważyć możliwość zaopatrzenia w gaz sieciowy z kierunku wsi Żerniki Wrocławskie (Gm. Św. Katarzyna).

7. Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy, w jej południowej części, istnieje zorganizowane wysypisko odpadów komunalnych, usytuowane w dawnym wyrobisku poeksploatacyjnym w rejonie Brześcia (O). Wysypisko to jest przygotowane do odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu całej gminy Żórawina.

Nielegalne wysypiska odpadów komunalnych, które były użytkowane w rejonie wsi Jaksonów, Żerniki Wielkie, Wilczków, Marcinkowice, Brzeście i Nowojowice, są obecnie zrekultywowane.

Nie przewiduje się zasadniczych zmian w funkcjonującym obecnie systemie zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie gminy Żórawina. W studium przewiduje się możliwość powiększenia terenu związanego z istniejącym zorganizowanym wysypiskiem odpadów komunalnych w celu powiększenia pola składowania lub lokalizacji urządzeń utylizacyjnych.

W przypadku pojawienia się w następnych latach możliwości wspólnego, ekologicznego rozwiązania problemu gospodarki odpadami w skali co najmniej powiatu wrocławskiego lub grupy powiatów należy rozważyć przystąpienie gminy Żórawina do tego programu, decyzję w tej sprawie winna podjąć Rada Gminy.

8. Melioracje.

Na terenie gminy Żórawina istnieją urządzenia melioracji podstawowej oraz szczegółowej. Według stanu na 31.12.1993 r. zmeliorowanych urządzeniami szczegółowymi i podstawowymi jest

3 094 ha użytków rolnych, w tym 2 831 ha gruntów ornych oraz 263 ha użytków zielonych. Na ogólną powierzchnię 10 007 ha gruntów rolnych oraz 655 ha użytków zielonych stanowi to 28,3 % zmeliorowania gruntów ornych i 40,2 % użytków zielonych.

Melioracje szczegółowe.

Do cieków melioracji podstawowych na terenie gminy Żórawina zalicza się:

- Ślężę - dopływ Odry,
- Żurawkę - dopływ Ślęzy,
- Sławkę - dopływ Ślęzy,
- *Czarną Sławkę - dopływ Ślęzy,*
- *Rzeszotkę - dopływ Ślęzy,*
- *Gajnik - dopływ Ślęzy,*
- Żalinę - dopływ Żurawki.

Cieki melioracji podstawowych są konserwowane na bieżąco przez ich administratora - *Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu.*

Melioracje szczegółowe.

Urządzenia drenowania – rowy melioracyjne.

Urządzenia drenarskie występują na obszarze ok. 1 586 ha gruntów ornych oraz 69 ha użytków zielonych. Daje to ok. 56 % zdrenowania gruntów ornych oraz 26,2 % obszaru zdrenowania użytków zielonych. Łączna długość rowów i cieków naturalnych na terenie gminy Żórawina wynosi 139,7 km.

Obszar gminy Żórawina praktycznie jest zmeliorowany w 90 %. Przy czym większość melioracji została wykonana przed 1939 r. a ich obecny stan powoduje że nie spełniają one swoich funkcji. Rowy są na ogół zamulone, z sieci drenarskiej nie ma odpływów.

Nawadnianie.

Gmina Żórawina nie posiada rurociągów deszczownianych i instalacji nawadniających.

Nie przewiduje się podejmowania nowych działań w kierunku melioracji na terenie gminy Żórawina. Istniejąca infrastruktura, w tym urządzenia melioracyjne sprzed 1939 r., wymagają zabiegów odtworzeniowych i konserwacyjnych. W przypadku realizowania inwestycji na terenach zmeliorowanych (zdrenowanych) *obowiązuje postępowanie zgodne z przepisami odrębnymi.*

9) Stawy rybne.

Na terenie gminy nie funkcjonują obecnie produkcyjne stawy rybne. Natomiast w niektórych miejscach np. w rejonie wsi Pasterzyce widoczne są ślady dawnych, ponemieckich obiektów i urządzeń służących gospodarce rybackiej. Ze względu na stosunkowo dobry stan zachowania stawy w Pasterzycach, zasilane z pobliskiej Ślęzy, należało by odbudować reaktywować. Mogą one zwiększyć np. turystyczną atrakcyjność gminy przyciągając wędkarzy lub dostarczając na rynek hodowane tu ryby.

5. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Na terenie gminy Żórawina znajduje się szereg obiektów o charakterze inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, w rozumieniu przepisów szczególnych w tym ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Zaliczyć do nich należy :

- 1) **W zakresie komunikacji:** drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne – według rozdz. 4.1. „Komunikacja drogowa”.
- 2) **Budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania gazów, energii elektrycznej oraz urządzeń i obiektów niezbędnych do korzystania tych przewodów i urządzeń, budowa publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę, gromadzenia i przesyłania i oczyszczania cieków oraz utylizacji odpadów** – według rozdz. 4.3. „Infrastruktura techniczna”.
- 3) **Budowa i utrzymywanie obiektów służących ochronie środowiska, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracyjnych (własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu lokalnego).**
- 4) **Opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki** w rozumieniu przepisów szczególnych – według rozdz. 3 „Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.
- 5) **Budowa i utrzymywanie urzędów organów władzy, administracji, szkół publicznych, publicznych obiektów ochrony zdrowia, publicznych przedszkoli :**

a) Oświata.

Na terenie gminy Żórawina znajdują się następujące publiczne placówki oświaty:

- 1) Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Żórawinie, ul. Urzędnicza 3, 55-020 Żórawina
- 2) Przedszkole Publiczne w Żórawinie, ul. Urzędnicza 18a, 55-020 Żórawina
- 3) Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Wilczkowie
- 4) Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Rzeplinie
- 5) Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 w Polakowicach
- 6) Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 w Węgrach
- 7) Gimnazjum w Żórawinie

W odniesieniu do poszczególnych obiektów przewiduje się:

Żórawina : Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Żórawinie.

Lokalizacja obiektów szkoły podstawowej prawidłowa, z uwagi na przewidywany rozwój budownictwa mieszkaniowego we wsi gminnej oraz w innych miejscowościach w rejonie obsługi proponuje się rozbudowę zaplecza szkoły i powiększenie działki szkolnej do około 2,0 ha.

Żórawina : Przedszkole Publiczne w Żórawinie.

Lokalizacja przedszkola prawidłowa, stan techniczny obiektu i jego wyposażenie dobre, nie przewiduje się zmian.

Żórawina : Gimnazjum Publiczne w Żórawinie.

Obiekt nowy, stan techniczny i wyposażenie bardzo dobre.

Wilczków : Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2

Obiekt znajduje się w stosunkowo dobrym stanie, należy zachować rezerwę terenową pod ewentualną rozbudowę szkoły i powiększenie działki.

Rzeplin : Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3.

Obiekt znajduje się w stosunkowo dobrym stanie, zaleca się zabezpieczenie możliwości powiększenia działki szkolnej w przypadku podjęcia decyzji o

rozbudowie szkoły w przypadku zrealizowania przewidywanego rozwoju wsi Karwiany-Komorowice, Rzeplin, Szukalice i Suchy Dwór.

Polakowice: Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4.

Szkoła mieści się w zabytkowym pałacyku, niefunkcjonalnym dla tego typu obiektu. Posiada rozległy teren rekreacyjny. Docelowo należy przewidzieć wyprowadzenie szkoły z tego obiektu na nowe miejsce (alternatywna lokalizacja w Starym Śleszowie lub w Węgrach). Zwolniony pałac można przeznaczyć na funkcje usługowe lub usługowo-mieszkaniowe.

Węgry : Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5.

Placówka mieści się w zabytkowym pałacyku nieprzystosowanym do tej funkcji, w złym stanie technicznym.

Docelowo należy przystąpić do budowy nowej szkoły (wariantowa lokalizacja), dla której niezbędny jest teren o powierzchni 1,6 - 1,8 ha,

W celu właściwego zorganizowania obsługi rejonu szkolnego na wschód od Wojkowic wskazane było by zlokalizowanie nowej szkoły podstawowej we wsi Mnichowice. Uczęszczałyby do niej dzieci z Mnichowic, Okrzeszyc, Bratowic-Zagródek, Jarosławic, Milejowic i Wilkowic. Rozwiązanie to w obecnej sytuacji demograficznej i ekonomicznej gminy Żórawina wydaje się jednak mało realne.

b) Publiczna opieka zdrowotna.

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej obszar gminy obsługiwany jest przez Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie, w skład którego wchodzi :

- 1) Gminny Ośrodek Zdrowia w Żórawinie (7 gabinetów + apteka)
- 2) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Węgrach (2 gabinety),
- 3) Punkt Lekarski w Jaksonowie (poradnia ogólna, gabinet zabiegowy).

We wsi Wojkowice znajduje się ponadto Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDCOM” świadczący usługi w zakresie Poradni Stomatologicznej, Poradni Ginekologiczno-Położniczej i Dermatologicznej.

Ze względu na stosunkowo niewielkie odległości między poszczególnymi miejscowościami nie ma konieczności zwiększenia liczby placówek służby zdrowia. Istniejące obiekty dobrze pełnią swoje funkcje.

Rozwój usług związanych z ochroną zdrowia (odpłatnych) będzie następował poprzez tworzenie instytucji "lekarza domowego", z prywatną praktyką realizowaną głównie we własnym domu. Tego typu formy będą mogły pojawiać się bez przeszkód na terenach przewidzianych w planie pod rozwój zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami.

Na terenie gminy nie ma obecnie żłobków. Ze względu na specyfikę środowiska wiejskiego nie przewiduje się konieczności lokalizacji tego typu wydzielonej placówki.

b) Obiekty administracji publicznej.

Na terenie wsi Żórawina znajduje się Urząd Gminy Żórawina.

Obiekt jest w dobrym stanie i nie przewiduje się żadnych zmian w jego funkcjonowaniu.

6) Zakładanie i utrzymanie cmentarzy.

Na terenie gminy nie ma obecnie komunalnych cmentarzy. Funkcjonują tu obecnie cmentarze parafialne, we wsiach :

- 1) Jaksonów - o pow. ....

2) Turów	- o pow. 0,45 ha
3) Węgry	- o pow. 0,5 ha
4) Wilczków	- o pow. 0,2 ha
5) <u>Żórawina</u>	- o pow. 1,1 ha
6) Razem	2,25 ha

Wymienione cmentarze, z wyjątkiem cmentarza w Jaksonowie, posiadają wewnętrzne rezerwy terenowe dla ich dalszego użytkowania.

Zapotrzebowanie na tereny cmentarne w gminie Żórawina szacuje się na podstawie wzoru :
przeciętna. liczba zgonów x 23 x 4,5 m² = powierzchnia grzebalna

Wyliczona powierzchnia grzebalna stanowi ok. 50 % ogólnej powierzchni cmentarza. Zatem dla przewidywanych ok. 9 000 mieszkańców potrzeba :

$$85 \times 23 \times 4,5 \text{ m}^2 = 8\,800 \text{ m}^2 \times 2 = 17\,600 \text{ m}^2 = 1,76 \text{ ha}$$

Z powyższych wyliczeń wynika, że na terenie gminy generalnie nie ma potrzeby wyznaczania dodatkowych terenów cmentarnych. We wsiach Turów, Wilczków i Węgry sytuacja taka odpowiada stanowi faktycznemu.

We wsi Żórawina, ze względu na przewidywany przyrost liczby ludności, wyznaczono teren pod docelową rozbudowę istniejącego cmentarza parafialnego. Również we wsi Jaksonów ze względu na ograniczone możliwości funkcjonowania istniejącego cmentarza proponuje się jego rozbudowę na nowym terenie.

6. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Na terenie gminy Żórawina nie przewiduje się realizacji zadań rządowych i samorządowych, o których mowa w art. 39 ust 5 oraz art. 48 ust 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.*).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, przyjętym przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r. (opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego nr 4 z dnia 20 stycznia 2003 r., z późniejszymi zmianami) określone zostały na terenie gminy Żórawina następujące inwestycje o ponadlokalnym charakterze:

- 1) Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 395 Wrocław – Strzelin w celu osiągnięcia na całej jej długości parametrów drogi głównej (G), w tym na odcinku Wrocław – węzeł Krajków (zjazd autostradowy) do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP)
- 2) Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 346 Oława – Środa Śląska w celu osiągnięcia na całej jej długości parametrów drogi głównej (G), w tym budowa obejść wsi Przecławice, Węgry i Stary Śleszów.
- 3) Modernizacja linii kolejowej nr 276 Wrocław – Strzelin – Kłodzko – Międzyzlesie, dla której przewiduje się uzyskanie podwyższonych prędkości (linia AGTC, C 59/2).

Poza w/w inwestycjami na terenie gminy Żórawina istnieje również konieczność realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń-Pasikurovice/Wrocław – która ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców Dolnego Śląska. Orientacyjny przebieg przedmiotowej inwestycji, znajduje się w obecnie procedowanej „Zmianie planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”.

7. Obszary obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

- 1) Ustala się obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenach, na których zakłada się scalanie i podział nieruchomości.
- 2) W granicach gminy Żórawina przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m² – na terenie tzw. Węzła Krajkowskiego – objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenów we wsiach Wojkowice i Krajków, uchwalonego uchwałą Rady Gminy Żórawina nr XXI/170/00 z dnia 30.06.2000 r., opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego nr 28 z dn. 31.07.2000 r., poz. 481.
- 3) Na terenie gminy Żórawina nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej wymagających obowiązkowo sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

8. Obszary, dla których przewiduje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- 1) Wskazuje się tereny, dla których należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na przewidywaną zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze we wsiach :
  - a) Bratowice-Zagródki
  - b) Bogunów
  - c) Galowice
  - d) Jaksonów
  - e) Karwiany-Komorowice
  - f) Krajków
  - g) Milejowice
  - h) Mędłów
  - i) Nowojowice
  - j) Okrzeszyce
  - k) Polkowice
  - l) Przeclawice
  - m) Rzeplin
  - n) Stary Śleszów
  - o) Suchy Dwór
  - p) Szukalice
  - q) Węgry
  - r) Wilczków
  - s) Żórawina
- 2) *Wskazuje się teren przewidziany pod realizację projektowanej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń-Pasikurowice/Wrocław,*
- 3) W granicach terenów wskazanych do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy przede wszystkim uwzględnić dominujące funkcje wskazane na rysunku studium. Dopuszcza się wprowadzanie w ramach szczegółowych rozwiązań projektów mpzp innych funkcji w sposób nie kolidujący z funkcjami dominującymi. W ramach wskazanych funkcji dominujących dopuszcza się wprowadzanie funkcji dopuszczalnych, szczegółowych rozwiązań w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej oraz zieleni. Nie dopuszcza się przeznaczania terenów w mpzp w sposób uniemożliwiający docelową realizację wskazanych w studium funkcji dominujących.
- 4) Przyjmuje się, że granicami terenów wskazanych do opracowania mpzp są:

- a) Granice obszarów o wskazanej funkcji dominującej oznaczone na rysunku studium.
- b) Kwartały wydzielone drogami publicznymi w ramach obszarów o funkcji dominującej.
- c) Granice podziałów geodezyjnych, przy założeniu że działka przeznaczona do opracowania mpzp spełnia wymogi przepisów odrębnych w zakresie umożliwiającym realizację wnioskowanego zamierzenia budowlanego.

9. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Ze względu na szczególnie korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa na terenie gminy Żórawina przyjmuje się, że tereny na których może nastąpić zmiana przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze należy ograniczyć do obszarów wskazanych na rysunku studium. W granicach terenów upraw rolnych dopuszcza się realizację sieci napowietrznej oraz podziemnej infrastruktury technicznej.

Na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „tereny upraw rolnych” dopuszcza się wyłącznie prowadzenie działalności o charakterze rolnym (zgodnie z przepisami odrębnymi). Dopuszcza się również lokalizację rozproszonej zabudowy zagrodowej związanej z prowadzoną gospodarką rolną typu farmerskiego. Zabudowa taka może zostać zlokalizowana na terenach oznaczonych jako grunty rolne jeżeli inwestor jest rolnikiem prowadzącym działalność w zakresie produkcji rolnej na areale przekraczającym średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego na terenie gminy Żórawina.

Ze względu na brak na terenie gminy Żórawina większych kompleksów leśnych oraz ograniczenia w rozwoju zalesień wynikające z wysokich klas bonitacyjnych gruntów rolnych nie określa się zasad rozwoju leśnej przestrzeni produkcyjnej. Jednocześnie przyjmuje się, że w miarę możliwości i w oparciu o dostępne środki należy wdrażać program wprowadzania zadrzewień śródpolnych jako elementu wzbogacającego walory przyrodnicze gminy Żórawina.

10. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemi.

Na terenie gminy Żórawina nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na rysunku "Studium ..." na podstawie obserwacji terenowych (oraz danych Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych) zaznaczono *obszary zalewu wodą 1%, które mają charakter informacyjny o potencjalnym zagrożeniu mogącym występować w czasie wezbrań, po intensywnych opadach.*

Na terenie gminy (w ramach obrębu Brzeście) zlokalizowane jest obwałowanie przeciwpowodziowe rzeki Ślęzy. Obszary chronione w/w wałami zgodnie z obowiązującymi przepisami to obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku m.in. zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, z tego powodu w celu zapewnienia ich szczelności i stabilności wszelkie działania w ich obrębie muszą być zgodne z przepisami odrębnymi.

Na terenie gminy Żórawina nie występują zjawiska związane z osuwaniem się mas ziemnych.

11. Obszary eksploatacji kopalni, dla których wyznacza się filary ochronne.

Na terenie gminy Żórawina nie występują złoża kopalni wymagające ustanowienia filarów ochronnych w związku z prowadzoną eksploatacją.

12. Obszary pomników zagłady.

Na terenie gminy Żórawina nie występują obiekty ani obszary pomników zagłady, wymagające wprowadzenia stref ochronnych i ustalenia szczególnych zasad prowadzenia działalności

gospodarczej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41 z 1999 r., poz. 412, z późniejszymi zmianami).

13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Na terenie gminy Żórawina nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

14. Tereny zamknięte.

Na terenie gminy Żórawina występują tereny zamknięte związane z funkcjonowaniem kolei. Są to działki położone na terenie wsi Bogunów, Turów, Węgry, Żerniki Wielkie i Żórawina. Tereny te zostały uznane za tereny zamknięte na podstawie decyzji nr 42 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 grudnia 2000 r.

15. Obszary problemowe na terenie gminy.

Na terenie gminy Żórawina nie występują obszary problemowe w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. tj. obszary występowania szczególnych zjawisk z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych.

III. UZASADNIENIE

Przyjęte w niniejszym dokumencie rozwiązania i ustalenia zostały zainicjowane uchwałą Rady Gminy Żórawina Nr XXV/186/13 z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina w zakresie trasy linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń-Pasikowice/Wrocław. Mają one na celu umożliwić realizację w/w inwestycji, tak istotnej ze względu na poprawę niezawodności zasilania aglomeracji wrocławskiej oraz możliwość wprowadzenia dodatkowej mocy z będącej w trakcie rozbudowy Elektrowni Opole.

Studium składa się z dwóch podstawowych części:

- I. Uwarunkowań rozwoju gminy** (w formie opisowej), stanowiących szczegółową ocenę stanu zagospodarowania gminy, jej potencjału oraz ograniczeń w możliwościach rozwoju.

II. Kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego, stanowiących podstawowe narzędzie do koordynacji sposobów realizacji polityki przestrzennej gminy, głównie za pomocą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; dyspozycje dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego przedstawiono również w formie graficznej na planszy podstawowej pt. „Kierunki rozwoju”.

Rozwiązania przyjęte w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina” stwarzają szanse dynamicznego rozwoju gminy. Podstawowymi kierunkami rozwoju zainwestowania są:

- 1) Zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa - koncentrujące się w szczególności w północnej części gminy Żórawina. Tereny te stanowią ważną ofertę inwestycyjną konkurencyjną wobec miasta Wrocławia.
- 2) Zabudowa usługowa i produkcyjna – koncentrująca się w szczególności w rejonie wsi Żórawina i Rzeplin (tereny wzdłuż autostrady A4) oraz w rejonie węzła „Krajków”.

3) *Możliwość realizacji linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń-Pasikurovice/Wrocław.*

Rozwój zainwestowania powoduje zwiększenie wymagań w zakresie obsługi komunikacyjnej terenów. W studium przewidziano wiele inwestycji związanych z budową obejść drogowych. Do miejscowości szczególnie narażonych na uciążliwości komunikacyjne zaliczyć należy Turów i Wojkowice (droga wojewódzka nr 395), w których przewidziano budowę obejścia drogowego od granicy z gminą Święta Katarzyna do zjazdu z węzła autostradowego „Krajków”. Zarezerwowano również możliwość budowy obejścia drogowego we wsi Żórawina (droga powiatowa) oraz w Węgrach (droga wojewódzka nr 346).

Ustalenia studium zapewniają niezbędny rozwój infrastruktury, wskazując jednocześnie ten element jako potencjalne ograniczenie tempa rozwoju zabudowy (konieczność poniesienia znacznych nakładów na rozbudowę systemów zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków, budowę dróg gminnych itp.).

W studium uznano za szczególnie istotne zapewnienie równowagi pomiędzy rozwojem zainwestowania terenów a ochroną wartości ekologicznych i kulturowych. Dla obszarów cennych pod względem walorów dziedzictwa kulturowego ustalono zasady ochrony dóbr kultury, wprowadzono ustalenia pozwalające na kontrolę nad zainwestowaniem terenów i ochronę gruntów rolnych i leśnych.

Zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.*) „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina” nie jest aktem prawa miejscowego. Niemniej waga tego dokumentu jest szczególnie istotna ponieważ zgodnie z art. 17 pkt. 4 cyt. ustawy ustalenia studium są wiążące przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium zostało sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.) oraz z wymogami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) w tym, zgodnie z § 8 cyt. rozporządzenia, zostało wykonane w formie ujednoczonego tekstu i rysunku studium z wyróżnieniem projektowanych zmian.

Ponadto zgodnie z uzyskanymi opiniami i uzgodnieniami w niniejszym opracowaniu:

- *skorygowano w tekście i na planszy „Kierunków rozwoju przestrzennego” informacje dotyczące stref ochronnych ujęć wody, obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, melioracji oraz dróg powiatowych,*
- *ujednolicono oznaczenia w legendzie i na planszy „Kierunków rozwoju przestrzennego”.*

Studium zostało poddane procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227 z późn. zm.).

V. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

BOGUNÓW

Obszar AZP 83-28

1. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 1/1

2. Grodzisko chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 2/2

3. Osada chronologia: pradzieje

Osada chronologia: XIV-XV wiek

Stanowisko nr 5/5

4. Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Stanowisko nr 6/6

5. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich (późny)

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 7/7

6. Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Stanowisko nr 8/8

7. Osada kultury pucharów lejkowatych ? chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich (późny)

Stanowisko nr 9/9

8. Osada chronologia: XIV-XV wiek

Stanowisko nr 10/10

9. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko 11/11

10. Ślad osadnictwa chronologia: XVIII wiek

Stanowisko nr 12/12

Obszar AZP 83-29

11. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 1/1

300. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko wpisane pod nr 163/Arch/2003

Bez lokalizacji

Osada chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 3/3

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 4/4

BRZEŚCIE

Obszar AZP 83-28

12. Osada chronologia: neolit

Osada chronologia: epoka brązu

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 1/13

13. Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr 2/14

14. Osada kultury pucharów lejkowatych ? chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr 3/15

15. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 4/16

16. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 5/17

17. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 6/18

18. Moneta chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko bez numeru

MA mapa nr 2954

19. Ślad osadnictwa chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: średniowiecze

Stanowisko bez numeru

MA mapa nr 2954

AB, 1927, s.7

MARCINKOWICE

20. Znajdzisko luźne chronologia: epoka kamienna – I okres epoki brązu

Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej

Cmentarzysko szkieletowe kultury celtyckiej chronologia: okres lateński

MA mapa nr 2954, 2955

Akta WSPŚI, syg. 659, s. 118, 130-137

AB, 1934, s. 10, 34

Bez lokalizacji:

Groby wraz z wyposażeniem (m.in. przedmioty wykonane z rogu o nieustalonej funkcji)
akta WSPŚI, syg. 659, s. 131-132

GALOWICE

Obszar AZP 82-28

21. Osada chronologia: późne średniowiecze

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 2/20

22. Osada ? chronologia: wczesne średniowiecze

Osada ? chronologia: późne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 3/21

23. Osada ? chronologia: wczesne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: neolit ?

Osada ? kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 4/22

24. Osada kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu – okres halsztacki

Stanowisko nr 5/23

25. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: XV wiek

Stanowisko nr 6/24

Obszar AZP 83-28

26. Osada chronologia: późne średniowiecze

Osada chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 5/19

27. Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Osada chronologia: późne średniowiecze

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 6/20

28. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 7/21

Bez lokalizacji:

Obszar AZP 82-28

Cmentarzysko ciałopalne ? kultury łużyckiej chronologia: III okres epoki brązu

Stanowisko nr 1/19

JAKSONÓW

Obszar AZP 83-28

29. Osada kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: halsztat

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: nieokreślona

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 2/22

30. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej chronologia: V okres epoki brązu – halsztat

Osada ? chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 3/23

31. Osada kultury łużyckiej chronologia: III – IV okres epoki brązu

Ślad osadnictwa chronologia: neolit ?

Osada chronologia: pradzieje

Cmentarzysko chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 4/24

32. Grodzisko chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/25

Wyznaczono strefę „W” ochrony archeologicznej.

33. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 8/28

34. Osada kultury łużyckiej

Osada ? chronologia: wczesne średniowiecze

Osada chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 9/29

35. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 10/30

36. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 11/31

37. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Osada ? chronologia: późny okres lateński – wczesny okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 12/32

38. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowiska nr 13/33

39. Osada ? kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 14/34

40. Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych ? chronologia: neolit

Osada chronologia: pradzieje

Osada ? kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 15/35

41. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 16/36

42. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada ? chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 17/37

43. Osada ? chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 18/38

44. Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 19/39

45. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 20/40

46. Osada chronologia: XIV – XV wiek

Stanowisko nr 21/41

47. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 22/42

48. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr 23/43

Decyzja konserwatorska o wpisie do rejestru zabytków nr 1270/705/Arch z dnia 22.12.1992

49. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 24/44

50. Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej ? chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 25/45

51. Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 26/46

52. Osada ? chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 27/47

53. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: I okres epoki brązu

Cmentarzysko ciałopalne chronologia: okres wpływów rzymskich

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 1

MA mapa nr 2954

Akta WSPŚ1, sygn.661, s.243-254, 270-274, 280

Schlesiens Vorzeit, N.F. t.2:1902, s.20

B.Richthofen, 1926, Die ältere Bronzezeit in Schlesien, s.12, nr 7, Berlin

Alt, t.9, s.181

PA, t.2, s.191

W.Sarnowska, 1962, Kultura unietycka na Dolnym Śląsku, S.A., t.4, s.38

Bez lokalizacji:

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: IV wiek n.e.

Stanowisko nr 6/26

Skarb chronologia: XVII wiek

Stanowisko nr 7/27

JAROSŁAWICE

Obszar AZP 83-29

54. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 1/22

55. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 2/23

56. Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 3/24

57. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 4/25

58. Osada kultury przewooskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/26

KARWIANY

Obszar AZP 82-28

59. Skarb chronologia: wczesne średniowiecze po 976 roku

Stanowisko nr 1/45

Bez lokalizacji:

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 2/46

Ślad osadnictwa kultury celtyckiej chronologia: 1 połowa II wieku p.n.e.

Stanowisko nr 3/47

KOMOROWICE

Obszar AZP 82-28

60. Osada ? chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Osada ? chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/49

61. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 6/50

62. Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr 7/51

63. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 8/52

64. Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 9/53

65. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej chronologia: neolit

Stanowisko nr 10/54

Bez lokalizacji:

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 4/48

KRAJKÓW

Obszar AZP 83-29

66. Cmentarzysko ciałopalne chronologia: epoka brązu

Stanowisko nr 1/27

67. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 4/30

68. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/31

69. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 6/32

Obszar AZP 83-28

70. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 7/48

71. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 8/49

Bez lokalizacji:

Obszar AZP 83-29

Nieokreślone

Stanowisko nr 2/28

Nieokreślone

Stanowisko nr 3/29

MEDŁÓW

Obszar AZP 82-29

72. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 1/10

MILEJOWICE

Obszar AZP 83-29

73. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 1/33

74. Ślad osadnictwa chronologia: epoka kamienia

Osada kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu – okres halsztacki

Osada kultury przeworskiej chronologia: II-I wiek p.n.e.

Osada kultury przeworskiej chronologia: IV-V wiek n.e.

Stanowisko nr 2/34

75. Osada chronologia: neolit ?

Osada kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu – okres halsztacki

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 3/35

76. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 4/36

77. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu – okres halsztacki

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 5/37

78. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze ?

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 6/38

79. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 8/40

80. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowiska nr 9/41

81. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 10/42

82. Osada kultury łużyckiej chronologia: V okres epoki brązu – okres halsztacki
Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Stanowisko nr 11/43

83. Osada kultury łużyckiej chronologia: V okres epoki brązu – okres halsztacki
Stanowisko nr 12/44

84. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 13/45

85. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 14/46

86. Osada chronologia: neolit
Osada kultury przeworskiej chronologia: II-I wiek p.n.e.
Osada chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 15/47

87. Ślad osadnictwa chronologia: neolit ?
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 16/48

88. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 17/49

89. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej ? chronologia: okres wpływów rzymskich
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 18/50

Bez lokalizacji:

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 7/39

MNICHOWICE

Obszar AZP 83-29

90. Osada chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 11/51

91. Osada chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 12/52

Obszar AZP 82-29

92. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 1/11

93. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 2/12

94. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowiska nr 5/15

95. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 6/16

96. Osada kultury przeworskiej chronologia: II-I wiek p.n.e.

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 7/17

97. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 8/18

98. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 9/19

99. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 10/20

Bez lokalizacji:

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 3/13

Ślad osadnictwa chronologia: neolit
Stanowisko nr 4/14

NOWOJOWICE

100. Znajdzisko luźne chronologia: neolit
Osada chronologia: pradzieje
Osada chronologia: średniowiecze / nowożytność

Stanowisko nr 2

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 442-443, 437-439
AB, 1927, s. 27

101. Osada kultury lużyckiej chronologia: epoka brązu

Stanowisko nr 3

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 439

102. Osada chronologia: neolit
Osada chronologia: średniowiecze

Stanowisko nr 4

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 439
AB, 1933, s. 39

103. Osada kultury lużyckiej chronologia: epoka brązu
Osada chronologia: średniowiecze

Stanowisko nr 6

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 442

104. Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 7

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 442

105. Osada chronologia: wczesne średniowiecze
Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 8

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 443, 451

106. Osada chronologia: neolit
Osada kultury lużyckiej chronologia: okres halsztacki

Stanowisko nr 9

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 441
AB, 1933, s. 39

107. Osada chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 10

MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, syg. 747, s. 441

AB, 1933, s. 39

108. Znaleźisko luźne chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu

Stanowisko nr 11

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚI, syg. 747, s. 444

109. Osada kultury łużyckiej chronologia: IV okres epoki brązu (krążek gliniany)

Stanowisko nr 13

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚI, syg. 747, s. 451

AB, 1927, s. 43

110. Znaleźisko luźne chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu

Osada chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 1

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚI, syg. 747, s. 440, 442

AB, 1929, s. 45; 1933, s. 54; 1934 s. 105

299. Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 5

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚI, syg. 747, s. 442

298. Osada chronologia: XIV-XV wiek

Stanowisko nr 12

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚI, syg. 747, s. 445

Bez lokalizacji:

Ceramika chronologia: I okres epoki brązu

Stanowisko bez numeru

Alt, t. 7, 271

W. Sarnowska, 1962, Kultura unietycka na Dolnym Śląsku, SA, t. 4 s. 47

NOWY ŚLESZÓW

Obszar AZP 83-29

111. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)

Stanowisko nr 3/53

112. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 4,54

113. Osada kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki
Stanowisko nr 5/55

114. Osada kultury łużyckiej chronologia: V okres epoki brązu – okres halsztacki
Stanowisko nr 6/56

115. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 7/57

116. Znaleźisko luźne chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu
Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: IV-V okres epoki brązu
Stanowisko nr 1
MA mapa nr 2955
Akta WSPŚI, sygn. 659, s. 453-460

OKRZESZYCE

Obszar AZP 82-29

117. Osada kultury łużyckiej
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Osada chronologia: wczesne średniowiecze
Osada chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 4/21

118. Ślad osadnictwa chronologia: neolit ?
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze
Stanowisko nr 1/58

119. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 2/59

120. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 3/60

PASTERZYCE

Obszar AZP 83-28

121. Cmentarzysko szkieletowe ? chronologia: pradzieje
Stanowisko nr 1/62

122. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: nowożytność
Stanowisko nr 2/63

123. Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych ? chronologia: neolit
Ślad osadnictwa kultury łużyckiej
Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Osada ? chronologia: pradzieje
Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 5/66

124. Ślad osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej chronologia: neolit
Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych ? chronologia: neolit
Osada ? kultury łużyckiej
Osada ? kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich wczesny
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 6/67

125. Osada chronologia: pradzieje

Osada ? kultury łużyckiej

Stanowisko nr 7/68

126. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 8/69

127. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 9/70

128. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 10/71

129. Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 11/72

Bez lokalizacji:

Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej

Stanowisko nr 3/64

Skarb chronologia: po 1806 roku

Stanowisko nr 4/65

POLAKOWICE

Obszar AZP 83-29

130. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Stanowisko nr 1/68

131. Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 4/71

132. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/72

133. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 6/73

134. Osada kultury przeworskiej chronologia: II-I wiek p.n.e.

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Nieokreślone chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 7/74

135. Ślad osadnictwa chronologia: epoka kamienia

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 8/75

136. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 9/76

137. Osada chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 2

MA mapa nr 2955

Bez lokalizacji:

Nieokreślona chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 2/69

Osada kultury przeworskiej chronologia: późny okres lateński – wczesny okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 3/70

PRZECLAWICE

138. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: I okres epoki brązu

Stanowisko nr 1

MA mapa nr 2954

Akta WSPŚI, sygn. 659, s. 600-609, 613-616

AB, 1926, s. 35

Alt., t.2, s.295; t.3, s.94, 296

W.Sarnowska, 1962, Kultura unietycka na Dolnym Śląsku, SA, t.4, s.54

139. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu

Stanowisko nr 2

MA mapa nr 2954

Akta WSPŚI. Sygn.659, s.610-612

AB, 1927, s.58

140. Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 3

MA mapa nr 2954

Akta WSPŚl. Sygn. 659, s.617-620

AB, 1929, s.8

141. Znaleźisko luźne chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 4

MA mapa nr 2954

Akta WSPŚl. Sygn.659, s.621

AB, 1927, s.26

142. Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 5

MA mapa nr 2954

Akta WSPŚl. Sygn.659, s.622-626

AB, 1929, s.111

143. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: wczesny okres epoki brązu

Stanowisko bez numeru

ŚSA, t.18, s.31-35; t.19, s.30-35; t.20, s.48-53

S.A., t.24, s.90-107

I. Lasak, 1988, Cmentarzysko ludności kultury unietyckiej w Przecławicach, Studia Archeologiczne, t.18

(być może jest to stanowisko nr 1, które zostało błędnie zlokalizowane przez F. Geschwendta w południowo – zachodniej części wsi)

Bez lokalizacji:

Grób szkieletowy chronologia: epoka brązu

Stanowisko bez numeru

AB, 1938, s.155

RACŁAWICE MAŁE

144. Osada chronologia: okres wpływów rzymskich

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: średniowiecze/nowożytność

Stanowisko nr 1

MA mapa nr 2955

145. Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr III

MA mapa nr 2955

AB, 1933, s.37

146. Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr 4

MA mapa nr 2955

AB, 1933, s.37

147. Osada kultury łużyckiej

Stanowisko nr 5

MA mapa nr 2955

RZEPLIN

Obszar AZP 82-28

148. Grób szkieletowy ? chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 3/39

149. Osada kultury łużyckiej ?

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 6/42

150. Znajdzisko luźne chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu

Stanowisko bez numeru

MA mapa nr 2892

Bez lokalizacji:

Cmentarzysko ciało palne kultury łużyckiej chronologia: III – V okres epoki brązu

Stanowisko nr 1/37

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 2/38

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 4/40

Ślad osadnictwa chronologia: epoka kamienia

Stanowisko nr 5/41

STARY ŚLESZÓW

Obszar AZP 83-29

151. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 4/79

152. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 5/80

153. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 6/81

154. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 7/82
155. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Stanowisko nr 8/83
156. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 9/84
157. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze
Stanowisko nr 10/85
158. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 11/86
159. Osada kultury przeworskiej chronologia: II – I wiek p.n.e.
Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: X – XII wiek
Stanowisko nr 12/87
160. Ślad osadnictwa chronologia: neolit ?
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Stanowisko nr 13/88
161. Osada kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu – okres halsztacki
Ślad osadnictwa chronologia: okres wpływów rzymskich
nieokreślone chronologia: pradzieje
Osada chronologia: wczesne średniowiecze
Stanowisko nr 14/89
162. Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 15/90
163. Osada chronologia: neolit
Osada kultury przeworskiej chronologia: II – I wiek p.n.e.
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 16/91
164. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 17/92

165. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Stanowisko nr 18/93

166. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Osada chronologia: wczesne średniowiecze
Stanowisko nr 19/94

167. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 20/95

168. Osada chronologia: neolit
Osada kultury przeworskiej chronologia: II – I wiek p.n.e.
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 21/96

169. Ślad osadnictwa chronologia: neolit
nieokreślone chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 23/98

170. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 24/99

171. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 25/100

172. Ślad osadnictwa chronologia: neolit
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 22/97

173. Osada chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu
Osada kultury łużyckiej
Stanowisko nr 1
MA mapa nr 2955

Bez lokalizacji:

Obszar AZP 83-29

Nieokreślone chronologia: pradzieje
Stanowisko nr 2/77

Nieokreślone chronologia: neolit
Stanowisko nr 3/78

SUCHY DWÓR

Obszar AZP 82-28

292. Ślad osadnictwa chronologia: neolit ?

Stanowisko nr 2/44

Bez lokalizacji:

Grób szkieletowy chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 1/43

SZUKALICE

Obszar AZP 82-28

297. Osada ? kultury ceramiki wstęgowej rytej chronologia: neolit

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)

Stanowisko nr 3/58

Bez lokalizacji:

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 1/56

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 2/57

TURÓW

Obszar AZP 82-29

174. Wały ochronne chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 1/57

Wyznaczono strefę „W” ochrony archeologicznej.

175. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 6/62

176. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 7/63

177. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 8/64

178. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 9/65

179. Cmentarzysko szkieletowe cvchronologia: I okres epoki brązu

Stanowisko nr 2

(dawniej Oderwitz lub Schildern)

MA mapa nr 2892

Akta WSPŚL, sygn.661, s.23, 26-34

Bez lokalizacji:

Ślad osadnictwa kultury pomorskiej

Stanowisko nr 2/58

Ślad osadnictwa kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki

Stanowisko nr 3/59

Nieokreślone

Stanowisko nr 4/60

Groby płaskie chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 5/61

WEGRY

Obszar AZP 83-28

180. Grób szkieletowy chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 4/96

181. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 6/97

182. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 7/98

183. Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 8/99

184. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 9/100

185. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 10/101

Decyzja konserwatorska o wpisie do rejestru zabytków numer: 1272/707/Arch z dnia 22.12.1992.

186. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 11/102

Decyzja konserwatorska o wpisie do rejestru zabytków numer: 1271/706/Arch z dnia 22.12.1992.

187. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 12/103

188. Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: IV – V okres epoki brązu

Osada chronologia: epoka kamienia – I okres epoki brązu

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: I – II okres epoki brązu

Stanowisko nr 1

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚl. Sygn. 664, s.229-270

R. Glaser, 1937, s.86

SVBS, NF. T.6, s.228

Alt., t.I, s.43

AB, 1936, s.29, 59

T.Malinowski, 1961, t.II, s.239, nr 2511

189. Cmentarzysko szkieletowe kultury przeworskiej chronologia: okres lateński późny

Stanowisko nr 2

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚl, sygn.664, s.245-250

AB, 1930, s.76

AP, 1970, t.15, z.1, s.200, 201, mapa: 2,3

190. Osada chronologia: okres wpływów rzymskich

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 3

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚl, sygn. 664, s.273-280, 283

191. Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: III okres epoki brązu

Stanowisko nr 5

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚl, sygn. 664, s. 288-290

O. Mertins, 1891, s.55, 148

T. Malinowski, 1961, t.II, s.238, nr 2510

192. Wał chronologia: prawdopodobnie nowożytny

Stanowisko bez numeru

MA mapa nr 2955

Akta WSPŚl, sygn. 664, s.244, 284-286

Bez lokalizacji:

Znalezisko nieokreślone

Stanowisko bez numeru

AB, 1927, s.58

Stanowisko nieokreślone

Stanowisko bez numeru

AB, 1942, s.187

Znalezisko luźne chronologia: epoka brązu

Stanowisko bez numeru

AB, 1942, s.81

WILCZKÓW

Obszar AZP 82-28

294. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/25

Obszar AZP 83-28

193. Osada kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Osada kultury przeworskiej chronologia: późny okres lateński – wczesny okres wpływów rzymskich

Cmentarzysko szkieletowe chronologia: nieokreślona

Stanowisko nr 1/104

194. Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Osada kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Cmentarzysko szkieletowe kultury ceramiki sznurowej chronologia: neolit

Osada kultury przeworskiej chronologia: I wiek p.n.e.

Osada chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Cmentarzysko kultury przeworskiej chronologia: I wiek p.n.e.

Stanowisko nr 2/105

195. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Stanowisko nr 3/106

196. Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 4/107

197. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej chronologia: V okres epoki brązu

Stanowisko nr 5/108

198. Osada kultury łużyckiej chronologia: V okres epoki brązu

Stanowisko nr 6/109

199. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 7/110

200. Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 8/111

201. Ślad osadnictwa chronologia: wczesny okres epoki brązu

Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 9/112

202. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 10/113

203. Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 11/114

204. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 12/115

Decyzja konserwatorska o wpisie do rejestru zabytków numer 1269/704/Arch z dnia 22.12.1992.

205. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 13/116

206. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 14/117

207. Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 15/118

208. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: XIII – XIV wiek

Stanowisko nr 16/119

209. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Osada chronologia: XIV – XV wiek

Stanowisko nr 17/120

210. Osada chronologia: XIII – XIV wiek

Stanowisko nr 18/121

211. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: XIII – XIV wiek

Stanowisko nr 19/122

212. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: późny okres lateński – wczesny okres wpływów rzymskich

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 20/123

213. Ślad osadnictwa chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 21/124

214. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Osada chronologia: XIII – XIV wiek

Stanowisko nr 22/125

WILKOWICE

Obszar AZP 83-29

215. Cmentarzysko szkieletowe chronologia: neolit – wczesny okres epoki brązu

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: X – XII wiek

Stanowisko nr 1/116

216. Osada kultury przeworskiej

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 2/117

217. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 4/119

218. Osada chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 5/120

219. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 6/121

220. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 7/122

221. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 8/123

222. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 9/124

223. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 10/125

224. Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)
Ślad osadnictwa późne średniowiecze
Stanowisko nr 11/126

225. Osada kultury łużyckiej ?
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 12/127

Bez lokalizacji:
Nieokreślone
Stanowisko nr 3/118

WOJKOWICE

Obszar AZP 82-29

226. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej
Stanowisko nr 1/66

227. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej
Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: III okres epoki brązu
Stanowisko nr 2/67

228. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 19/74

229. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 20/75

230. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Stanowisko nr 21/76

231. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 22/77

232. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 23/78

233. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 24/79

234. Osada chronologia: neolit
Osada kultury łużyckiej
Ślad osadnictwa kultury celtyckiej chronologia: okres lateński
Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: II – I wiek p.n.e.
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 25/82

Obszar AZP 83-29

235. Ślad osadnictwa chronologia: neolit
Osada kultury łużyckiej
Osada kultury przeworskiej
Stanowisko nr 3/128

236. Osada kultury łużyckiej
Osada kultury przeworskiej
Stanowisko nr 4/129

237. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Osada chronologia: pradzieje
Osada chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 5/130

238. Osada chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: średniowiecze
Stanowisko nr 6/131

239. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Osada chronologia: wczesne średniowiecze – IX – X wiek
Ślad osadnictwa chronologia: średniowiecze
Stanowisko nr 7/132

240. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 14/133

241. Osada kultury łużyckiej chronologia: okres epoki brązu – okres halsztacki
Osada chronologia: późny okres lateński – okres wpływów rzymskich (wczesny)
Nieokreślone chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: średniowiecze
Stanowisko nr 15/134

242. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 16/135

243. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Osada chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 17/136

244. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej ? chronologia: okres wpływów rzymskich (późny)
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze
Stanowisko nr 18/137

Bez lokalizacji:

Obszar 82-29

Osada kultury ceramiki chronologia: neolit
Stanowisko nr 8/68

Ślad osadnictwa kultury pucharów dzwonowatych chronologia: neolit
Stanowisko nr 9/69

Ślad osadnictwa chronologia: neolit
Stanowisko nr 10/70

Grób ciałopalny kultury przeworskiej
Stanowisko nr 11/71

Osada chronologia: neolit
Stanowisko nr 12/72

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: późny okres lateński – wczesny okres
wpływu rzymskich
Stanowisko nr 13/73

ŻERNIKI WIELKIE

Obszar AZP 83-28

245. Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Cmentarzysko szkieletowe kultury pucharów dzwonowatych chronologia: neolit
Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu
Ślad osadnictwa kultury łużyckiej
Cmentarzysko szkieletowe kultury celtyckiej chronologia: IV wiek p.n.e.
Cmentarzysko szkieletowe kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Osada kultury przeworskiej chronologia: IV wiek n.e.
Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 1/126

246. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej ? chronologia: I okres epoki Brązu
Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 2/127

247. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 3/128

248. Osada chronologia: mezolit

Osada kultury ceramiki wstęgowej klutej chronologia: neolit
Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit
Osada kultury ceramiki promienistej chronologia: neolit
Osada kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki
Osada kultury przeworskiej chronologia: I wiek p.n.e.
Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich wczesny
Osada kultury przeworskiej chronologia: IV – V wiek n.e.
Cmentarzysko szkieletowe kultury przeworskiej chronologia: V wiek n.e.

Stanowisko nr 4/129

249. Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki

Stanowisko nr 5/130

250. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 6/131

251. Osada kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Stanowisko nr 7/132

252. Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej
Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 8/133

253. Cmentarzysko szkieletowe kultury lendzielskiej chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: neolit
Osada kultury łużyckiej
Osada kultury przeworskiej chronologia: okres lateński – okres wpływów rzymskich wczesny
Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje
Osada chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 9/134

254. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 10/135

255. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 11/136

256. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 12/137

257. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres lateński – okres wpływów rzymskich wczesny

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Osada chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 13/138

258. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 14/139

259. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 15/140

260. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 16/141

261. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 17/142

262. Osada chronologia: neolit

Osada ? kultury łużyckiej

Stanowisko nr 18/143

263. Osada chronologia: XIV – XV wiek

Stanowisko nr 19/144

264. Ślad osadnictwa kultury ceramiki sznurowej ? chronologia: neolit

Stanowisko nr 20/145

265. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 21/146

266. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny
Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 22/147

267. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 23/148

268. Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 24/149

ŻÓRAWINA

Obszar AZP 83-28

269. Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: IV okres epoki brązu

Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 1/150

295. Osada chronologia: neolit

Osada kultury łużyckiej

Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Stanowisko nr 15/152

Decyzja konserwatorska o wpisie do rejestru zabytków numer 1290/725/Arch z dnia 26.01.1993.

296. Cmentarzysko szkieletowe kultury unietyckiej chronologia: I okres epoki brązu

Osada kultury pucharów lejkowatych ? chronologia: neolit

Stanowisko nr 3/151

Obszar AZP 82-28

270. Grób szkieletowy kultury ceramiki sznurowej chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury łużyckiej chronologia: epoka brązu – okres halsztacki

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: późny okres lateński – wczesny okres wpływów rzymskich

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 2/1

271. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 4/2

272. Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej chronologia: okres halsztacki

Osada kultury przeworskiej chronologia: I wiek n.e.

Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 5/3

273. Osada chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 13/9

274. Osada chronologia: XIV wiek

Stanowisko nr 14/10

275. Osada chronologia: pradzieje

Osada kultury łużyckiej ?

Stanowisko nr 15/11

276. Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Osada chronologia: pradzieje

Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze

Stanowisko nr 16/12

277. Osada kultury łużyckiej

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 17/13

278. Ślad osadnictwa kultury unietyckiej ? chronologia: I okres epoki brązu ?

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 18/14

279. Osada chronologia: neolit

Ślad osadnictwa kultury przeworskiej ? chronologia: okres wpływów rzymskich ?

Osada chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 19/15

280. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich późny

Stanowisko nr 20/16

281. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 21/17

282. Osada kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Stanowisko nr 22/18

Obszar AZP 82-29

283. Osada chronologia: neolit

Stanowisko nr 7/88

284. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje Osada chronologia: średniowiecze

Stanowisko nr 8/89

285. Ślad osadnictwa kultury łużyckiej

Osada chronologia: średniowiecze

Stanowisko nr 9/90

286. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: średniowiecze

Stanowisko nr 10/91

287. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 11/92

288. Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 12/93

Obszar AZP 83-29

289. Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Osada chronologia: wczesne średniowiecze (faza młodsza)

Stanowisko nr 11/138

290. Osada kultury przeworskiej chronologia: okres wpływów rzymskich

Osada chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 12/139

291. Ślad osadnictwa kultury przeworskiej ? chronologia: okres wpływów rzymskich późny ?

Ślad osadnictwa chronologia: pradzieje

Ślad osadnictwa chronologia: wczesne średniowiecze (faza starsza)

Ślad osadnictwa chronologia: późne średniowiecze

Stanowisko nr 13/140

293. Grodzisko chronologia: średniowiecze

(obecnie na grodzisku znajduje się kościół)

Stanowisko bez numeru

Akta WSPŚL, sygn. 660, s. 519-523

Wyznaczono strefę „W” ochrony archeologicznej

Bez lokalizacji:

Obszar AZP 82-28

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 9/5

Ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych chronologia: neolit

Stanowisko nr 10/6

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 11/7

Ślad osadnictwa chronologia: neolit

Stanowisko nr 12/8

**VI. WYKAZ OBIEKTÓW
WPISANYCH DO REJESTRU
I EWIDENCJI ZABYTKÓW**

Wykaz obiektów w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wpisanych do rejestru zabytków

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Wiek	Rejestr Zabytków	Karta ewid.
1.	BOGUNÓW	Zespół folwarczny:	Nr 25/27	ok. 1860, 1870-90		Biała
a.	Bogunów	Oficyna mieszk.	Nr 25/27	ok. 1860		Biała
b.	Bogunów	Obora	Nr 25/27	2 poł. XIX		Biała
c.	Bogunów	Obora	Nr 25/27	2 poł. XIX		Biała
d.	Bogunów	Kuźnia, ob. warsztaty	Nr 25/27	ok. 1860		Biała
e.	Bogunów	Oficyna	Nr 23	1862		Biała
f.	Bogunów	Oficyna	Nr 23	1870-90		Biała
g.	Bogunów	Dom ogrodnika, ob. dom mieszk.	Nr 8	ok. 1860		Biała
h.	Bogunów	Stajnia i stodoła	Nr 8	ok. 1860		Biała
i.	Bogunów	Park dworski		1 poł. XIX	376/W z dn. 24.07.76	
j.	Bogunów	Mauzoleum rodowe	park	k. XIX		
1.	BRZEŚCIE	Zespół pałacowo- folwarczny:		poł. XIX, p. XX		Biała
a.	Brzeście	Pałac, ob. dom mieszk.	Nr 1	poł. XIX, p. XX		
b.	Brzeście	Oficyna, ob. dom mieszk.	Nr 3	ok. 1870		Biała
c.	Brzeście	Oficyna, ob. dom mieszk.	Nr 5	1885-95		Biała
d.	Brzeście	Bud. gosp., ob. remiza	Nr 4	poł. XIX		Biała
e.	Brzeście	Oficyna		1 poł. XIX, p. XX		Biała
f.	Brzeście	Obora		ok. 1880		Biała
g.	Brzeście	Park pałacowy		2 poł. XIX		
1.	GALOWICE	Zespół pałacowy:			382/W z dn. 2.12.76	
a.	Galowice	Pałac		2 poł. XIX	382/W z dn. 2.12.76	Biała
b.	Galowice	Brama pałacowa		1721	382/W z dn. 2.12.76	Zielona
c.	Galowice	Spichlerz		poł. XVIII	382/W z dn. 2.12.76	Zielona
d.	Galowice	Oficyna mieszk.- gosp.		p. XX		
e.	Galowice	Dom mieszk.	Nr 3	2 poł. XIX		
f.	Galowice	Park pałacowy		2 poł. XIX	377/W z dn. 24.07.76	

2.	GALLOWICE	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 15	2 poł. XIX		
1.	JAKSONÓW	Zespół kościelny:				
a.	Jaksonów	Kościół fil. Podwyższenia Krzyża Św.	ul. Wrocławska 31	XV, XVII, 1775, 1884- 88	1788 z dn. 20.08.66	Biała Zielona
b.	Jaksonów	Cmentarz kat.		p. XVII, ok. 1880		Karta
c.	Jaksonów	Mur obronny cmentarza		1 poł. XVIII, p. XX		
d.	Jaksonów	Kaplica cmentarna		2 poł. XIX		
2.	JAKSONÓW	Zespół pałacowo- folwarczny:		p. XIX, 2 poł. XIX		Biała
a.	Jaksonów	Pałac	ul. Wrocławska 41	2 poł. XIX		
b.	Jaksonów	Oficina mieszk.- gosp.	ul. Wrocławska 41 a	p. XIX, k. XIX		Biała
c.	Jaksonów	Stajnia, ob. magazyn	ul. Wrocławska 43	ok. 1870		Biała
d.	Jaksonów	Oficina	ul. Wrocławska 44	1 poł. XIX, k. XIX		Biała
e.	Jaksonów	Obora, ob. magazyn		2 poł. XIX		Biała
f.	Jaksonów	Park pałacowy		2 poł. XIX		
3.	JAKSONÓW	Dom mieszk.	ul. Wrocławska 55	k. XIX		
1.	JAROSŁAWICE	Stodoła	Nr 3	k. XIX		
2.	JAROSŁAWICE	Stodoła	Nr 23	1887		
1.	KARWIANY	Dom mieszk.	Nr 9/10	p. XX		
2.	KARWIANY	Dom mieszk.	Nr 18	1908		
3.	KARWIANY	Dom mieszk.-gosp.	Nr 20	2 poł. XIX		
4.	KARWIANY	Dom mieszk.	Nr 25	2 poł. XIX		
1.	KOMOROWICE	Zespół pałacowy:				
a.	Komorowice	Dwór (ruina)		1529, 2 poł. XVI, ok. 1700, k. XIX	1793 z dn. 20.08.66	Biała Zielona
b.	Komorowice	Dom mieszk.	Nr 11	1870		
c.	Komorowice	Park pałacowy		XVIII/XIX	380/W z dn. 24.07.76	
1.	KRAJKÓW	Zadrzewienie folwarku i zagajnik		2 poł. XIX		
1.	MILEJOWICE	Dom mieszk.	Nr 15	p. XX		
1.	MNICHOWICE	Dom mieszk.	Nr 22	p. XX		
2.	MNICHOWICE	Dom mieszk.	Nr 26	poł. XIX, p. XX		
3.	MNICHOWICE	Dom mieszk.	Nr 37	k. XIX		

1.	NOWOJOWICE	Park dworski		2 poł. XIX		
2.	NOWOJOWICE	Dom mieszk.	Nr 14	2 poł. XIX		
1.	NOWY ŚLESZÓW	Zespół folwarczny:		2 poł. XIX, p. XX		Biała
a.	Nowy Śleszów	Pałacyk	Nr 2	2 poł. XIX, p. XX		
b.	Nowy Śleszów	Dom zarządcy	Nr 8	1880-90, p. XX		Biała
c.	Nowy Śleszów	Stodoła		p. XX		Biała
d.	Nowy Śleszów	Park dworski		k. XIX		
1.	OKRZESZYCE	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 8	2 poł. XIX, p. XX		
2.	OKRZESZYCE	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 9	k. XIX		
3.	OKRZESZYCE	Dom mieszk.	Nr 12	k. XIX		
1.	PASTERZYCE	Zespół pałacowo-folwarczny:				Biała
a.	Pasterzyce	Oficyna pałacowa	Nr 4	1830		
b.	Pasterzyce	Dom ogrodnika		p. XIX, p. XX		Biała
c.	Pasterzyce	Ochronka, ob. dom mieszk.		1855		Biała
d.	Pasterzyce	Obora		ok. 1880		Biała
e.	Pasterzyce	Park pałacowy		XVIII/XIX	378/W z dn. 24.07.76	
1.	POLAKOWICE	Zespół pałacowo-folwarczny:				
a.	Polakowice	Pałac, ob. szkoła	ul. Sobieskiego 4	XVIII, k. XIX, p. XX		
b.	Polakowice	Bud. gosp. (magazyn, stajnia, wozownia)	ul. Błotna	ok. 1870		Biała
c.	Polakowice	Park pałacowy		XVIII/XIX		
2.	POLAKOWICE	Dom mieszk.	ul. Słężna 1	k. XIX		
1.	PRZECLAWICE	Zespół kościelny:				
a.	Przeclawice	Kościół fil. św. Katarzyny		1 poł. XVI, poł. XIX	1803 z dn. 22.08.66	Biała Zielona
b.	Przeclawice	Cmentarz kat.		XV/XVI		Karta
c.	Przeclawice	Brama i mur cmentarny		p. XVII		Karta R
2.	PRZECLAWICE	Dom mieszk.	ul. Okrężna 1	k. XIX		
3.	PRZECLAWICE	Dom mieszk.	ul. Okrężna 3	poł. XIX		
4.	PRZECLAWICE	Dom mieszk.	ul. Strzebińska 10	k. XIX		
5.	PRZECLAWICE	Dom mieszk.	ul. Strzebińska 17	2 poł. XIX		
6.	PRZECLAWICE	Dom mieszk.	ul. Strzebińska 27	XIX/XX		

7.	PRZECŁAWICE	Dom mieszk.	ul. Strzełńska 36	1911		
8.	PRZECŁAWICE	Dom mieszk.	ul. Strzełńska 38	p. XX		
9.	PRZECŁAWICE	Dom mieszk.	ul. Strzełńska 40	2 poł. XIX		
1.	RACŁAWICE MAŁE	Dom mieszk.	Nr 9	k. XIX		
a.	Racławice Małe	Bud. gosp.	Nr 9	k. XIX, p. XX		
1.	RZEPLIN	Zagospodarowanie parkowe		poł. XIX		
2.	RZEPLIN	Dom mieszk., d. szkoła(?)		p. XX		
1.	STARY ŚLESZÓW	Zespół folwarczny:		ok. 1870, p. XX		Biała
a.	Stary Śleszów	Oficyna	ul. Oławska 1	1875-85		Biała
b.	Stary Śleszów	Dom zarządcy	ul. Oławska 7	XIX		Biała
c.	Stary Śleszów	Bud. mieszk.- magazynowy	ul. Oławska 9	1870-80, p. XX		Biała
d.	Stary Śleszów	Stodoła i chlewnia		ok. 1870		Biała
e.	Stary Śleszów	Obora		1875-85		Biała
f.	Stary Śleszów	Park dworski		2 poł. XIX		
1.	SZUKALICE	Dom mieszk.	Nr 1	p. XX		
1.	TURÓW	Kościół par. Narodzenia NMP		ok. 1500, p. XVII, 1 poł. XVIII	1812 z dn. 22.08.66	Biała Zielona
a.	Turów	Cmentarz kat.		XV/XVI		Karta
b.	Turów	Mur cmentarny z bramą i furtą		XVII, XVIII, XX		
2.	TURÓW	Dom mieszk.	Nr 4	1 poł. XIX		
3.	TURÓW	Dom mieszk.	Nr 10	poł. XIX		
4.	TURÓW	Dom mieszk.	Nr 12	poł. XIX		
5.	TURÓW	Dom mieszk.	Nr 25	1908		
1.	WĘGRY	Zespół kościelny:				
a.	Węgry	Kościół par. św. Jadwigi		XIV, p. XVI, poł. XVIII, XIX	1816 z dn. 22.08.66	Biała Zielona
b.	Węgry	Cmentarz kat.		p. XVIII		Karta
c.	Węgry	Mur cmentarny z bramą		XVI		
2.	WĘGRY	Zespół dworsko- folwarczny:				
a.	Węgry	Dwór, ob. szkoła		ok. 1850	1817 z dn. 22.08.66	Zielona
b.	Węgry	Zespół folwarczny		1870-90		Biała

c.	Węgry	Park dworski		2 poł. XIX		
3.	WĘGRY	Zespół dworca kolejowego PKP:		XIX/XX		
a.	Węgry	Budynek główny		XIX/XX		
b.	Węgry	Budynek gospodarczy		XIX/XX		
4.	WĘGRY	Dom mieszk.	ul. Kolejowa 1	k. XIX, p. XX		
5.	WĘGRY	Dom mieszk.	ul. Kościelna 6	p. XX		
6.	WĘGRY	Dom mieszk.	ul. Kościuszki 2	2 poł. XIX		
a.	Węgry	Stodoła	ul. Kościuszki 2	k. XIX		
7.	WĘGRY	Dom Ludowy	ul. Strzebińska 2	p. XX		
8.	WĘGRY	Dom mieszk.-gosp.	ul. Świerczewskiego 1	1 poł. XIX		
1.	WILCZKÓW	Zespół kościelny:				
a.	Wilczków	Kościół fil. Wniebowzięcia NMP		XIV, 1891	1051 z dn. 24.01.64	Biała Zielona
b.	Wilczków	Cmentarz kat.		k. XVI		Karta
c.	Wilczków	Mur obronny cmentarza		1 poł. XVII		
2.	WILCZKÓW	Cmentarz	pd.-wsch. część wsi	poł. XIX		Karta
3.	WILCZKÓW	Zespół młyna:	ul. Główna 2	p. XX		
a.	Wilczków	Dom mieszk.	Nr 2	2 poł. XIX		
b.	Wilczków	Młyn elektryczny	Nr 2	ok. 1910		
4.	WILCZKÓW	Dom mieszk.	Nr 15	k. XIX		
a.	Wilczków	Stodoła	Nr 15	k. XIX		
5.	WILCZKÓW	Dom mieszk.	Nr 32	k. XIX		
1.	WILKOWICE	Dom mieszk.	Nr 9	2 poł. XIX		
2.	WILKOWICE	Transformator		ok. 1910		
1.	ŻERNIKI WIELKIE	Zespół pałacowy z folwarkiem:	ul. Młynarska 3-11			Biała Ankieta
a.	Żerniki Wielkie	Pałac	ul. Młynarska 1	1860		Biała
b.	Żerniki Wielkie	Dwór, ob. dom mieszk.	ul. Młynarska 3/4	k. XVII, 1862-66		Biała
c.	Żerniki Wielkie	Stajnia z częścią mieszk., ob. dom mieszk. z garażami		k. XVIII, 2 poł. XIX		
c.	Żerniki Wielkie	Obora zach.		k. XVIII, 2 poł. XIX		
c.	Żerniki Wielkie	Stodoła		k. XVIII, 2 poł. XIX		
c.	Żerniki Wielkie	Obora pd.-wsch.		k. XVIII, 2 poł. XIX		
c.	Żerniki Wielkie	Budynek		k. XVIII, 2		

		inwentarski, potem mleczarnia		poł. XIX		
c.	Żerniki Wielkie	Domy pracowników folwarcznych		XIX/XX		
c.	Żerniki Wielkie	Komórki gosp.		XIX/XX		
d.	Żerniki Wielkie	Park pałacowy		XVIII/XIX		
1.	ŻÓRAWINA	Kościół pom. św. Trójcy	Al. Niepodległości 1 (d. ul. Dymitrowa)	1400, poł. XV, 1597-1607, 1 poł. XVII, 1896, 1905-08	88 z dn. 29.03.49	Biała Zielona
a.	Żórawina	Fortyfikacje ziemne		1 poł. XVII		
b.	Żórawina	Cmentarz warowny	Al. Niepodległości	2 poł. XV		Karta
2.	ŻÓRAWINA	Zespół kościelny:				
a.	Żórawina	Kościół par. św. Józefa Oblubieńca NMP		1913		
b.	Żórawina	Plebania	ul. Wrocławska 18	1913		
3.	ŻÓRAWINA	Cmentarz par.	ul. Wrocławska	1850, 1888, 1912		Karta
4.	ŻÓRAWINA	Zespół pałacowy:	Al. Niepodległości			Ankieta
a.	Żórawina	Dwór (<i>przebud.</i>)		p. XX		Zielona
b.	Żórawina	Spichlerz	Al. Niepodległości 60	1832		
c.	Żórawina	Park pałacowy z ruiną pawilonu		poł. XIX	379/W z dn. 24.07.76	
5.	ŻÓRAWINA	Zespół folwarczny:	Al. Niepodległości 56	2 poł. XIX		Ankieta
a.	Żórawina	Stodoła	Al. Niepodległości 56	2 poł. XIX		
b.	Żórawina	Obora	Al. Niepodległości 56	2 poł. XIX		
c.	Żórawina	Bud. gosp.	Al. Niepodległości 56	2 poł. XIX		
d.	Żórawina	Bud. mieszk.	Al. Niepodległości 56	2 poł. XIX		
6.	ŻÓRAWINA	Zespół młyński:	Al. Niepodległości 2	2 poł. XIX		Ankieta
a.	Żórawina	Bud. mieszk.	Al. Niepodległości 2	2 poł. XIX		
b.	Żórawina	Spichlerz	Al. Niepodległości 2	2 poł. XIX		
7.	ŻÓRAWINA	Dom Ludowy, ob. GOK	Al. Niepodległości 8	p. XX		
8.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 12	k. XIX		
9.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk., ob. biurowy	Al. Niepodległości 15	p. XX		
10.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.-gosp.	Al. Niepodległości 20	2 poł. XIX		

11.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 27	1900		
12.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 33	1907		
13.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 35	p. XX		
14.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 40	p. XX		
15.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 47	p. XX		
16.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 55	k. XIX		
17.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 57	k. XIX		
18.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 59	k. XIX		
19.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	Al. Niepodległości 62	2 poł. XIX		
20.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk., ob. Bank	ul. Kolejowa 4	p. XX		
21.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Kolejowa 5	k. XIX, p. XX		
22.	ŻÓRAWINA	Willa, ob. Urząd Gminy	ul. Kolejowa 6	p. XX	689/W z dn. 20.04.94	
23.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Kolejowa 7	p. XX		
24.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Kolejowa 9	p. XX		
25.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Wrocławska 10	p. XX		
26.	ŻÓRAWINA	Podstacja i bud. biurowy	ul. Wrocławska 11	p. XX		
27.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Wrocławska 12	p. XX		
28.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Wrocławska 14	k. XIX		
29.	ŻÓRAWINA	Dom mieszk.	ul. Wrocławska 16	2 poł. XIX		
30.	ŻÓRAWINA	Zespół dworca kolejowego PKP:		XIX/XX		
a.	Żórawina	Budynek główny		XIX/XX		
b.	Żórawina	Budynek gospodarczy		XIX/XX		
c.	Żórawina	Szalet		XIX/XX		
d.	Żórawina	Nastawnia		XIX/XX		